

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**MEHMET EROĞLU'NUN ROMANLARINDA POSTMODERN
UNSURLAR**

HABİBE ASLAN

DANIŞMAN
DOÇ. DR. MESUT TEKŞAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2019

ÖĞRENCİ BEYAN METNİ

Yüksek Lisans Yeterlik tezi olarak savunduğum “Mehmet Eroğlu’nun Romanlarında Postmodern Unsurlar” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmadan yazdığımı ve yararlandığım kaynakların “Kaynakça” bölümünde gösterilenlerden farklı olmadığını, belirtilen kaynaklara atıf yapılarak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

04. /09/ 2019

Habibe ASLAN

15530100021

İmza

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Habibe Aslan'ın hazırladığı "Mehmet Eroğlu'nun Romanlarında Postmodern Unsurlar" başlıklı tez 12 /07 / 2019 tarihinde aşağıda imzaları olan jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	Üniversite	İmza
Başkan :	Doç. Dr. Mesut TEKŞAN	Ordu Üniversitesi	
Jüri Üyeleri :	Prof. Dr. Salim KÜÇÜK	Ordu Üniversitesi	
Üye	Doç. Dr. Hatem TÜRK	Giresun Üniversitesi	

ONAY

12 / 07 / 2019

Dr. Öğr. Üyesi Seçkin EVCİM
Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ

Eroğlu, 1970’li yıllarda roman yazarak edebiyat dünyasına girmiş ve yazma faaliyetini hala sürdürmektedir. Çalışmamızda yazarın 14 romanı üzerinden inceleme yapılmıştır. Bu çalışmada Eroğlu’nun romanlarında postmodern unsurlar tespit edilmiştir. Çalışmamız giriş, modernizmden postmodernizme geçiş, postmodernizmin edebi anlatılara kazandırdığı unsurlar, Eroğlu’nun romanlarında postmodern unsurlar olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde modernizmden postmodernizme geçişte bazı kavramlar üzerinde durularak postmodernizm ile modernizmin sınırları çizilmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde postmodernizmin edebiyatımıza kazandırdığı unsurlar, üçüncü bölümde Eroğlu’nun romanlarında postmodern unsurlar incelenmiştir. Postmodernist ile modernist kavramlarının birbirine yakın zamanlarda ortaya çıktığından dolayı Eroğlu’nun romanları içerisinde hem postmodernist unsurlara hem de modernist unsurlara rastlanılmaktadır.

Çalışmamızda beni yalnız bırakmayan sabır ve titizlikle çalışmamı sağlayan bu süreç içerisinde beni destekleyen kıymetli hocam Doç. Dr. Mesut TEKŞAN’a şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca çalışmalarımnda bana yardımcı olan Canan DEMİR’e, Sümeyyenur ORANLI’ya, Tülay REYHAN’a, Eyüp KALKAN’a ve aileme teşekkür ederim.

Habibe ASLAN

ORDU 2019

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ.....	viii
GİRİŞ	1
1.MEHMET EROĞLU'NUN HAYATI.....	1
2.EDEBİ KİŞİLİĞİ	2
3.MEHMET EROĞLU'NUN ROMANLARI VE ROMANLARI ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME	4
BİRİNCİ BÖLÜM	17
1.MODERNİZMDEN POSTMODERNİZME GEÇİŞ	17
1.1.MODERNİZM	17
1.2.POSTMODERNİZM	18
İKİNCİ BÖLÜM.....	22
2.POSTMODERNİZMİN EDEBİ ANLATILARA KAZANDIRDIĞI UNSURLAR	22
2.1.ÜSTKURMACA.....	22
2.2.METİNLERARASILIK.....	23
2.2.1. Biçimsel Yolla Yapılan Metinlerarasılık	23
2.2.1.1.Alıntı	23
2.2.1.2.Alt metin	23
2.2.1.3.Anıştırma.....	23
2.2.2. Amaçsal Açıdan Yapılan Metinlerarasılık	24
2.2.2.1. Parodi	24
2.2.2.2.Pastiş	24
2.2.2.3. İroni (Alaycı Dönüştürüm).....	24
2.3.ZAMAN	25
2.3.1. Belirlenemez Zaman	25
2.3.2.Keyfi Zaman.....	25
2.3.3. Döngüsel Zaman	25
2.4.MEKÂN	26
2.4.1. Gerçek Mekân	26

2.4.2. Kurmaca Mekân	26
2.5.KİŞİLER	26
2.5.1.Gerçek Kişiler	27
2.5.2.Kurmaca Kişiler	27
2.6. ANLATICI BAKIŞ AÇISI	28
2.7. ÇOK KÜLTÜRLÜLÜK	29
2.8. YABANCILAŞMA.....	30
2.9.KURGU	32
2.10.OYUN/OYUNLAŞTIRMA	34
2.11.TARİHE YÖNELME.....	34
2.12.MONTAJ	34
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	35
3.MEHMET EROĞLU’NUN ROMANLARINDA POSTMODERN UNSURLAR	35
3.1. ÜSTKURMACA.....	35
3.2.METİNLERARASILIK.....	39
3.2.1.Alıntı	39
3.2.2.Alt Metin	41
3.2.3.Anıştırma.....	43
3.3.ZAMAN	43
3.3.1.Keyfi Zaman.....	43
3.3.2.Döngüsel Zaman	45
3.3.3.Belirsiz Zaman	46
3.4.MEKÂN	47
3.4.1.Kurmaca Mekân	47
3.5.KİŞİLER	48
3.5.1.Kurmaca kişiler	48
3.6.ANLATICI BAKIŞ AÇISI	50
3.7.MONTAJ	55
3.8.YABANCILAŞMA.....	57
3.9.KURGU	81
3.10.DİL VE ÜSLUP	85
3.11.SİMGE	88
3.12.ÇOK KÜLTÜRLÜLÜK	92
3.13.ANLATIM TEKNİKLERİ.....	93

3.13.1.İç Konuşma	93
3.13.2.Geriye Dönüş.....	96
3.13.3.Diyalog.....	98
SONUÇ	102
KAYNAKÇA.....	105
ÖZGEÇMİŞ.....	108

ÖZET

MEHMET EROĞLU'NUN ROMANLARINDA POSTMODERN UNSURLAR

Postmodernizm; modernizmin teorisindeki gerçeklik algısını yıkarak her şeyin kurmaca olduğunu, kuralsızlığı kendine ilke edinen ve yeni bir dönemi başlattığı sürece verilen addır. Postmodernizm, modernizme tepki olarak ortaya çıkmış ve bu karşıtlığın simgesi olarak 'post' ön ekinden türemiştir. Postmodernizm 20. Yüzyılda edebiyatta olduğu gibi sanat, düşünce gibi birçok alanda kendini göstermeye başlamıştır. Batı edebiyatında 50'li ve 60'lı yıllarda ilk Fransa'da 70'li yıllarda ABD'de Türk edebiyatında ise 80'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Postmodernizm tür olarak ilk roman alanında etkisini göstermeye başlamıştır. Postmodernizmin oluşma sürecinde düşünce olarak Nietzsche ile başladığını söyleyebiliriz. Kendine tanımsızlığı ilke edinen postmodernizm merkezden merkezsizliğe, bütünden parçaya yönelirken kendi düşünce yapısına yerleştirdiği süreksizliği ile hayatın her alanında etkili olduğunu göstermesi ile modernizme karşı açıkça manifesto olarak ortaya çıkmasa bile düşünce yapısı ile modernizme bir meydan okuduğunu söyleyebiliriz. Bu çalışmada, Mehmet Eroğlu'nun romanlarında postmodern unsurlar ve postmodern yanılsamalar açısından incelenip değerlendirilmesi, üstkurmaca metinlerarasılık, imgeler, gerçeklik ve kurmaca, beyin travması, roman içinde farklı edebi tür vb. kavramlar incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Postmodernizm, Postmodern anlatım teknikleri, Mehmet Eroğlu

ABSTRACT

POSTMODERN ELEMENTS IN MEHMET EROĞLU'S NOVELS

Postmodernizm is the name which is given to the process in which modernizm makes a point that everything is fiction, and makes a point of normlessness by destroying the perception of reality in its theory and starts a New era. Postmodernizm has emerged as a reaction to modernizm and it was derived from the prefix 'post' as a symbol of this opposition. Postmodernizm began to stand out in various areas in 20th century as art, philosophy and in literature. In Western literature, its effect was first seen in 1950s and 1960s in France, in 1970s in the USA and in 1980s in Turkish literature, and in the genre of novel. We can declare that Postmodernizm emerged with Nietzsche as a philosophy in the formation process. We can declare that Postmodernizm, which made a point of undefinism, challenges modernizm with its philosophy even though Postmodernizm did not emerge as a clear manifest to modernizm, with its display of its effectiveness in all areas of life, by fronting from the whole to the piece and from the center to acentricism, with its discontinuity it located to its philosophy. In this study, the novels of Mehmet Eroğlu have been evaluated in terms of postmodern elements and postmodern illusions, and the notions such as metafiction, intertextuality, images, reality and fiction, brain trauma, different literal genre in a novel have been examined.

Keywords: Postmodernizm, Postmodern Narrative techniques, Mehmet Eroğlu

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

AUA	: Adını Unutan Adam
BKU	: Belleğin Kış Uykusu
C.	:Cilt
Çev.	: Çeviren
DK	: Düş Kırgınları
GÖ	: Geç Kalmış Ölü
IO	: Issızlığın Ortası
KK	: Kusma Kulübü
S	: Sayı
s.	: Sayfa
YS	: Yürek Sürgünü
YKY	: Yarım Kalan Yürüyüş

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Mehmet Eroğlu'nun Romanlarında Tekrarlanan Kişi Adları.....16

Tablo 2. Modernizmden Postmodernizme Geçiş.....21

GİRİŞ

1.MEHMET EROĞLU'NUN HAYATI

M. Eroğlu, 1948'de İzmir Karşıyaka'da doğmuştur. Eroğlu'nun babası Faik Bey, edebiyat öğretmeni annesi ise ev hanımıdır. Eroğlu, babasının memuriyetinden dolayı çocukluğunu Uşak, Aydın, Edremit'te geçirir. Eroğlu, 1960 yılında babasının Kıbrıs'a gitmesiyle öğrenimini İzmir'de tamamlar.

1960'da İzmir'deki Ankara ilkokulundan mezun olan Eroğlu, daha sonra 1967'ye kadar İzmir Maarif Koleji'nde yatılı okulda kalır. Eroğlu'nun yatılı okulda kalması onun kişiliğinin oluşmasında etkili olur ve yazar anılarından bahsettiğinde o günleri özlemle anar. Eroğlu, lise yıllarından şu şekilde bahseder:

7 sene hazırlık dâhil ortaokul ve liseyi yatılı okudum. Çocukluk yıllarım çok hoş geçti. Şimdi mümkün olsa şöyle parmağınızı çırpıp 'Nereye dönmeyi istersiniz?' diye sorsalar, o okula dönmek istediğimi söylerim. Harika bir okuldu, eski bir çiftlikti, içinde açık yüzme havuzları, tenis kortları olan eski Levanten ailenin devlete bağışladığı arazide kurulmuş bir okuldu. İçinde korular, bağlar, köşkler, Roma zamanından kalmış harabeler vardı. Yani buluş çağından ergenliğin sonuna kadar geçen dönemde, bir erkek çocuğu için bulunabilecek en güzel, en iyi yer. Öyle genişti ki, içinde kaybolabilirdiniz (Eşmekaya, 2001, s. 75-76).

Eroğlu, lise yıllarında Attilâ İlhan'ın kardeşi Cengiz İlhan'ın katkılarıyla Karl Marks ile tanışır. Bundan sonra yazarın, yazı hayatı şekillenmeye başlar. Eroğlu, ODTÜ'de inşaat mühendisliği okumaya başlar. Eroğlu, üniversite yıllarında Marksist düşünceyi daha yakın tanıma fırsatı bulur ve sol idealleri benimseyen 68 kuşağına mensup olduğundan sol eylemlere katılır. Eroğlu, eylemlerin yanında öğrenci derneği başkanlığı yapar. Mezun olduktan sonra 1971'de 12 Mart askeri darbesi ile öğrenci derneği başkanı olan Eroğlu hakkında dava açılır. Eroğlu bu dönemi şu şekilde anlatır:

Öğrenci derneği başkanıydım, başkan olduğum için otomatik olarak dava açtılar. Dev-geç davasına dâhil ettiler ama ben Dev-Genç üyesi değildim. Çünkü ideolojik olarak milli demokratik devrime inanmıyordum. Hiçbir şey tutturamadı polis. Çünkü dava sürecinde beni suçladıkları olayla ilgili sadece hazırlık safhasından alınmış bir ifade vardı. Hukuk mantığı açısından bu kişiler bu ifadelerini mahkemede de tekrarlamaları, onlara karşı benim şahit getirmem gibi birtakım prosedürler vardı. Bunların hiçbiri olmadı, bir gün dilekçe vermeye gidiyorum. Jandarmaların arasından, ünlü Ali Elverdi mahkeme başkanı. Muvazzaf general 'bana bak' dedi, eliyle bir yuvarlak çizerek, Mit raporları bu; bunun içindeysen -ağzıyla bir hareket yaptı- kuş tutsan paçayı kurtaramazsın, dışındaysan bir şey olmaz, onun için dilekçeyle falan uğraşma. Hemen meslekten hâkimler atıldı. (...) Dediği gibi de oldu. Hazırlık safhasında düzmece bir ifade ile sekiz yıla mahkûm oldum (Yürek, 2009, s. 24).

Sekiz yıla mahkûm olan yazar, 1974'te çıkan aflu serbest kalır. Eroğlu, 1999'a kadar inşaat mühendisliği yapar ve üniversiteden sonra yazı yazmaya başlar. Eroğlu, askerliğinden sonra İnşaat Mühendisliği Odası'nda çalışmaya başlar. 1980'deki askeri darbeden sonra Eroğlu'nun görevine son verilir. 1990'a kadar hem mesleğini hem de yazarlığını devam ettirir. Eroğlu, 2000 yılından sonra Uğur Mumcu Araştırma Gazetecilik Vakfı'nda dersler vermeye başlar. Yazar, 68 kuşağına mensup olduğundan dolayı o dönemi şu sözler ile ifade eder:

Bence o dönem bir anlamda Türkiye'nin Rönesansı. Ondan sonra gelen 12 Mart ve 12 Eylül dönemlerini de düşünürseniz, kesinlikle Rönesansı. Ekonomik açıdan da özellikle küçük burjuva kesiminin oldukça rahat ettiği bir dönemdi. Gençlik hareketlerini özünden de bir anlamda radikalizm var. Tabii olaya sol gençlik açısından yaklaşıyorum. Ama bu devrimci romantizmini, politik başarıyla perçinleyememiş bir kuşak bizimki. Yaygınlık ve genişlik açısından, Türkiye'deki çok az eylem 68 gençliğinin sürüklediği eylemler kadar tabansal destek görmüştür (Yürek, 2009, s. 28).

2.EDEBİ KİŞİLİĞİ

Eroğlu'nun roman yazmaya başladığı süreci değerlendirdiğimizde dönemin siyasi yapısından etkilendiğini söyleyebiliriz. Eroğlu, romanlarında darbeyi tarafsız bir şekilde anlatmaya çalışması bakımından birçok farklı kişinin dikkatini çekmiş ve farklı kesimler tarafından yazarın romanları üzerine değerlendirme yapılmıştır.

Eroğlu, bu döneme kadar 18 roman yazarak 1980 sonrası döneminde kendine yer edinmiştir. Yazar, romanlarında darbe ve güncel olayları anlatması ile kendisinin popüler bir yazar olmak için değil içindeki yazma güdüsünün onu roman yazmaya teşvik ettiğini söylemektedir. Eroğlu'nun ilk romanlarında ana tema darbedir. Ancak yazarın daha sonraki romanlarında tema olarak darbeden bir nebze dahi uzaklaşıp Türkiye'nin gündemindeki sorunlara değinerek bu sorunların insanlar üzerindeki etkisini anlatmaya çalışmıştır.

Eroğlu'nun yazma faaliyeti 1970'li yıllara denk gelmektedir. Eroğlu, siyasi ortamın içinde bulunması ve darbeyi yaşamasından dolayı yazarın hem hayatında hem de romanlarında bu etkinin izleri yoğun bir şekilde görülmektedir. Eroğlu, bu kargaşanın içerisinde denge kurabilmek için yazmayı tercih eder. Yazar, roman adlarını da simge olarak kullanmıştır. Örneğin; *Kusma Kulübü*, *Zamanın Manzarası*, *Yüz:1981*, *Fay Kırığı* Üçlemesi... Eroğlu; *Fay Kırığı* üçlemesinde romanında geçen kişilerin yaşadıkları ile hayattaki seçimlerinin sonucu yıkımlara

sürüklendiğini, *Kusma Kulübü* romanında insanların yaşadıkları olaylardan dolayı arınmayı ve temizlenmeyi, *Zamanın Manzarası* romanında Türkiye'nin farklı kesimlerin farklı bakış açılarını, *Yüz: 1981* romanında darbenin etkisi ile olaylara karşı tepkisizleşmeyi ve sıradanlaşmayı anlatmaktadır.

Hasan Yürek "M. Eroğlu'nun Romanlarında Yapı, Tema ve Anlatım" adlı çalışmasında Eroğlu'nun romanlarında yer alan kişilerin edilgen birey olduğundan dolayı Eroğlu'yu modernist yazar olarak değerlendirmektedir. Ancak Eroğlu'nun romanlarında yer alan bireylerin sürekli bir arayış, varoluşlarını sorgulayan kişiler olması, üstkurmaca, metinlerarasılık tekniklerinin de yer alması açısından yazarın postmodern unsurları da romanlarında kullandığını söylemek mümkündür.

Eroğlu, darbeyi eleştirdiği ve bunun yanında toplumda eksik olarak gördüğü vicdan yoksunluğunun beraberinde getirdiği zengin-fakir çatışmasını romanlarında işlemektedir. Yazar, vicdan eksikliğini şu sözler ile ifade eder:

Ben on beş yaşımdan beri vicdanımın kölesiyim. Galiba orta üçteydim. O yıl, hatırlıyorum mayıstı. Bir gece üç arkadaş yatılı okuduğumuz okuldan kaçmıştık. Sabaha karşı geri dönerken, Bornova'da bir sokak arasında, bir elektik direği altında ağlayan yaşlı, beyaz sakallı birini gördük. Yetişkinlerin ağlaması yürek burkan bir şeydir. Nur yüzlü ihtiyar, bir yandan 'beni havuza atacaklar' diyor, bir yandan da kâğıt kâğıt diye inliyordu. Şaşırılmış ve çok üzülmüştük ama adamın ne demek istediğini, ne istediğini, bizden ne beklediğini bir türlü anlayamıyorduk. Evsiz biri olmalıydı. Ama para istemiyordu. Beni havuza atacaklar ve gitti...' Yaşlı adam, sürekli bunları tekrarlıyordu. Sonunda sözünü ettiği kâğıdı önündeki yağmur suyu mazgalına düşürdüğünü anladık. Birimiz deliğe inip kâğıdı buldu. Merakla açtık. Bir mahalle muhtarlığından verilmişti. İş bu belgeyi taşıyan kişinin, öldüğünde cenaze işlemleri bu kâğıt ibraz edildiğinde muhtarlığımızca yapılacaktır.' Kâğıtta bunlar yazılıydı. Yaşlı adam kâğıdı kaybetmemesi, öldüğünde cebinde bu kâğıt olmazsa cesedinin kadavra olarak kullanılmak üzere Ege Üniversite'si hastanesine verileceğini, orada da kesilinceye kadar havuza atılacağı söylenmiştir. Önce kâğıdı okuyan arkadaşımız, sonra da ben ağladım ve o gün hayatımın ilk gizli örgütünü kurdum. Tam dokuz yıl okulda sınıftan sınıfa geçerek yaşayan bu örgüt ölünceye kadar Hasan Amca'ya göz kulak oldu. Onun gibi kimsesizi havuza vermedik. Onunla akraba olmuş bir kalabalıkla toprağa gömülmesini sağladık. İşte o günden beri hayata yoksulların yanından bakıyorum (Yürek, 2009, s. 32).

Yazar, yazma faaliyetinde bireysel olarak değil toplumsal olarak bilinçlenmeyi ister. Eroğlu'yu bireysel ve toplumsal olarak değerlendirdiğimizde yazarın yaşadıklarından etkilenip bunları romanlarında tema olarak kullandığını görmekteyiz. Eroğlu'yu toplumsal olarak değerlendirdiğimizde ise yazarın romanlarında ele aldığı konuyu toplum içinde ilerleme kat edebilecek sınıfsal çatışmayı eleştirip yoksulun yanında yer aldığını söyleyebiliriz.

3.MEHMET EROĞLU'NUN ROMANLARI VE ROMANLARI ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME

1. Issızlığın Ortası, 1984
2. Geç Kalmış Ölü, 1984
3. Yarım Kalan Yürüyüş, 1986
4. Adını Unutan Adam, 1989
5. Yürek Sürgünü, 1994
6. Yüz: 1981, 2000
7. Zamanın Manzarası, 2002
8. Kusma Kulübü, 2004
9. Düş Kırgınları, 2005
10. Belleğin Kış Uykusu, 2005
11. Fay Kırığı-1: Mehmet, 2009
12. Fay Kırığı-2: Emine, 2011
13. Fay Kırığı-3: Rojin,2013
14. 9,75 Santimetrekare, 2014
15. Mermer Köşk, 2017
16. Kıyıdan Uzakta, 2018
17. İyi Adamın On Günü, 2019
18. Edebi Aforizmalar

Eroğlu'nun ilk romanlarının çıkış noktası darbedir. Eroğlu, darbeyi yaşayan biri olarak darbenin insan psikolojisinde yarattığı etki, anne-babasızlık gibi insanı derinden sarsan yıkımların odağındaki bireyin hayatta kalma mücadelesini anlatmaktadır. Eroğlu, ilk iki romanında darbeyi yaşayan yirmili yaşlardaki gençlerin gözünden olayları anlatmaktadır. *Issızlığın Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü* romanlarında yirmili yaşlarındaki gençler, darbenin daha yeni kıvılcımlarını fark ederken bir anda gelen hapisane hayatı, kendi benliği içinde kayboluş ve bu bunalımdan çıkmak için kadına tutunma gibi birçok faktörü hayatlarına koymalarına rağmen hayatta kalamamışlar ve intiharı seçmişlerdir.

Issızlığın Ortası yazarın ilk romanıdır. Roman 1976-77 yıllarında yazılmıştır. Yazar eser basılmadan önce Attila İlhan'ın önerisi ile 1979'daki Milliyet Roman Yarışması'na katılmıştır. Bu yarışmada Orhan Pamuk'un Cevdet Bey ve Oğulları adlı romanı ile birinciliği paylaşmıştır. Siyasi koşullardan dolayı eser 1984 yılında yayımlanır. Roman Milliyet Roman Yarışması'ndaki birinciliği yanında

1985'te *Geç Kalmış Ölü* ile Orhan Kemal Roman Armağanı ve Madaralı Roman Ödülü'nü kazanır (Yürek, 2009, s. 46).

Eroğlu, *İssizliğin Ortası* romanında darbeyi yaşayan biri olarak okuyucuya darbenin yıkımlarını tarafsız bir şekilde anlatmaya çalışması bakımından yazarın ilk romanı edebiyat camiası tarafından kabul görmüştür. Romanda bireysel ve toplumsal değerlerimiz Ayhan aracılığıyla aktarılmaktadır. Ayhan'ın asteğmen olarak çalıştığı yerde cinayet işlemesi, papazın ölümüne sebep olması, yazgısı ile yüzleşmiş Ayhan'ın yaşadıklarına katlanamamasından dolayı Ayhan iç hesaplaşmalara başlamış, diyalogların yerini monologlar almıştır. Romanda kişilerin değerlerini kaybetmesi ya da kaybettirilmesinden dolayı kişilerin ruhsal çöküşü ve intihara nasıl sürüklendikleri anlatılmaktadır. Romanda yer alan kadınların değerlerini yitirmesi ve onlara bir cinsel obje olarak bakılması, kişilerin kadınlık değerlerinden uzaklaşarak kendi benliklerinden kopması eleştirilmektedir.

İssizliğin Ortası romanında psikolojik iç çözümlerinin yoğun olduğu bir romandır. Romanda Ayhan, Zafer ve Ali'nin darbeyi yaşayan biri olarak hayatta kalmaları, onların diğer insanlardan farklı olarak hayatlarına kaldıkları yerden devam edememeleri ve giderek toplumdan uzaklaşmaları anlatılmaktadır.

Geç Kalmış Ölü romanı, *İssizliğin Ortası* adlı romanının devamı şeklindedir. Roman siyasi olaylardan dolayı 1984 yılında yayımlanmıştır. Romanda Ayhan için yaşama sebebi olan en yakın arkadaşı Zafer'i aramak için yaptığı yolculukta Ayhan'ın bu zamana kadar keşfedemediği benliğinin farkına varması anlatılmaktadır. Ayhan'ın Zafer'i araması ve Zafer'in gerçek kimliğini öğrenmesi ile birlikte Ayhan, yaşama sebebinin de kalmadığını düşünerek intihar eder.

Yarım Kalan Yürüyüş romanı yazarın üçüncü romanıdır. Romanda, Korkut'un sevgisiz ve yetimhanede büyümesine rağmen kendi var oluşunun sekteye uğratılmasına, insanların vicdanının körelmesine Korkut aracılığıyla eleştiri yapılmaktadır. Eser 1981-83 yıllarında yazılmış, 86 yılında basılmıştır. Korkut, anne ve baba sevgisinden mahrum kalarak yetimhanede büyür ve sevgisizlik onun hayatında büyük etki yaratır. Arkadaşları arasında cesaret ve kurtarıcılık sembolü olarak tanınan Korkut Lâçin'in hapisshaneden çıktıktan sekiz yıl sonra İzmir'e dönüşü ve sonrasında yaşadıkları anlatılmaktadır. Olay örgüsü

ilk iki romanda olduğu gibi geriye dönüş tekniği ile anlatılır. Roman, Korkut Lâçin'in ölüme direnirken tanıkların savcıya verdiği ifadeden ve romanda geçen kişilerin Korkut ile ilgili geçmişe yönelik hatırlamalarından oluşmaktadır.

Bir yetimhanede büyüyen Korkut; kaybedeceği bir şeyi olmadığından dolayı korkusuzca davranır. Korkut, arkadaşlarının gözünde bir efsane ve kurtarıcıdır. Korkut karşılıksız sevgi nedir bilmediğinden ona, çıkarı için yaklaşan kişiler tarafından güven duygusu yok edilir. Korkut, küçük kıza dışarıdan geçen treni anlatmak için üstü cam kırıklarıyla dolu olan duvara tırmanır ve bu davranışının sonucunda kör bir kuyuya hapsedilmeyi umursamaz. Korkut, yurt görevlisi tarafından kuyuya hapsedilmesi ile birlikte onun için kuyu yalnızlığının yeni mekânı olur. Yurttaki Korkut'u bulamadıklarında onu, kuyuda kanaryalar ile konuşurken bulurlar. Küçük kızın zengin bir aileye evlatlık olarak verilmesi ile Korkut yalnızlaşır ve kendi kendine konuşmaya başlar. Korkut, parasız yatılı bir okulda Hasan, Mesut, Asım, Sedat ve diğer tüm arkadaşlarının koruyucusu, kahramanı olur.

Adını Unutan Adam, Eroğlu'nun dördüncü romanıdır. Roman 1988 yılında yazılmış, 89 yılında basılmıştır. Eroğlu, bu romanında eylemleriyle ülkenin kaderini derinden etkileyen, kurtarıcı olmayı düşleyen 68 kuşağının gözünden olayları anlatmaktadır.

Roman Tarık'ın geçmişini hatırlama üzerine kurulmuştur. Romanda geri dönüş tekniği ile Tarık, Ali ve adı verilmeyen kişinin Ortadoğu'da başından geçenler anlatılmaktadır. Tarık bir ağustos gecesi Kuşadası'nda hayali bir kız olan Petra ile tanışır. Tarık, kim olduğunu ve neler yaptığını hatırlamak için her yıl Kuşadası'nda kıvrıcık saçlı, esmer, kısa etekli tüm kızlara geçmişini anlatmak ister. Tarık aradan 18 yıl geçtikten sonra Petra ile tanışmasıyla geçmişini ve kim olduğunu hatırlar. Olaylar anlatılırken şimdi ile geçmiş birbirine karıştırılarak verilmiştir. Tarık arkadaşları Ali ve adı verilmeyen biriyle 1969'da Ortadoğu'ya, İsrail'e karşı savaşanlara yardım etmek için gitmiştir. Tarık ve arkadaşları orada karıştıkları bir olay sonucunda İsrail askerlerinin takibine uğrarlar. Tarık ve arkadaşları eğer aralarından biri yakalanırsa isimlerini ele vermeyeceklerine dair birbirlerine söz verirler. Bu takip sırasında Ali vurulur. Tarık ve adı verilmeyen arkadaşı kaçmaya devam eder. Tarık ve ismi verilmeyen kişi kurtulamayacaklarını anlayınca aralarında kura çekerler ve kurayı kazanan kaçmaya devam edecek

kaybeden ise İsrail askerlerini oyalayarak diğerine zaman kazandıracaktır. Kura çekerler ve Tarık arkadaşının cebine sakladığı taşı bulursa kaçacak, bulamazsa orada kalıp arkadaşı için zaman kazanacaktır. İsmi verilmeyen kişi burada Tarık'ı kurtarmak için hile yapar. Kurayı Tarık kazanır ve oradan kaçmaya başlar. Arkadaşı orada ölür ve Tarık'ın yakalanması ile birlikte İsraili askerler tarafından sorgulanmaya başlar. Bu sorgulamada Tarık arkadaşlarına verdiği sözden dolayı hiçbir bilgi vermez. Tarık hapse atılır ve işkence görür. Tarık işkence sırasındaki dayanıklılığından dolayı psikolog eşliğinde sorgulaması devam eder. Tarık, hücredeyken arkadaşı ile yaptığı kurayı hatırlar ve arkadaşının Tarık'ın yaşaması için kendisini feda ettiğini düşünür ve kendisi bu fedakârlığı gösteremediğinden dolayı kendinden nefret eder. Tarık (Ben) bu olaydan sonra adını unutan adam (Öteki ben) yerine geçer. Onun gibi davranırken kendi özünü (Tarık'ı) unuttur ve kendi benliğine yabancılaşır. O, İsraili bir pilota karşı serbest bırakılan otuz üç kişiden biri olur. Tarık, İstanbul'a gelmesi ile kura anı sürekli aklına gelir ve kendi kimliğini hatırlamak için sürekli geçmişini düşünür. Tarık, Petra aracılığı ile adını unutan adamdan kendi kimliği olan Tarık'ı hatırlar.

Mehmet Eroğlu'nun *Yürek Sürgünü* beşinci romanıdır. Roman 1994 yılında yayımlanmıştır. Romanda, 68 kuşağına mensup olan 40'lı yaşlarına gelmiş kişilerin gözünden bu dönem ve kişilerin yaşadıkları anlatılmaktadır. Kadir toplumsal değişime karşı iken Halit, Murat, Nihat toplumsal değişime örnek kişilerdir. Olaylar belirli noktadan sonra geri dönüş teknikleri ile anlatılmaktadır. Metnin birinci halkasında Kadir'in geçmişini sorgulamak için arkadaşlarından ve yaşadığı yerden uzaklaşıp gönüllü olarak sürgüne gitmesi, ikinci halkasında ise Kadir'in geçmişte yaşadıkları anlatılmaktadır. Kadir, 68 kuşağını özlediğini ve toplumsal değişimin karşısında durduğunu şu sözlerle ifade etmektedir:

Ben 1968'i özleyorum. Hala 68'de düşündüklerimin de karşı çıktıklarımın da doğru olduğuna inanıyorum. Hala aynı rüyayı gözleri açık görmeye çalışıyorum. Doğru olan bu, ideallerin hala şansı var; belki de her zamankinden daha çok. Sanıldığının aksine barutu bitmedi (Eroğlu, 2014, s. 111).

Kadir; Halit, Murat ve Nihat'ın farklı düşüncelerini anlar ve onlarla önceki gibi aralarındaki dostluk bağının olmadığı düşüncesine kapılınca onlardan uzaklaşma kararı alır. İdealleri uğruna bacağından olan Halit zamanla İslamcılık düşüncesini benimser. Murat, yurt dışına kaçar. Nihat, eski düşüncesinden

tamamen uzaklaşıp kapitalist sistemi savunur. Kadir ise eski kuşağı özlemle anmaktadır. Değişimin karşısında durmak isteyen Kadir, âşık olduğu Ayşe'yi alarak çocukluğunu geçirdiği yere gider ve burada yaşamını devam ettirir.

Yüz: 1981 yazarın altıncı romanıdır. Roman 2000 yılında yayımlanmıştır. Roman, 12 Eylül darbesi sonucunda değerlerini yitirmiş, darbenin verdiği psikolojik yıkım ile insanların sıradanlaşmasını anlatmaktadır. Romanda geçen anti-kahraman aracılığı ile özeleştirilme yapılması istenmektedir. Eroğlu'nun ilk beş romanında darbeyi yaşayan kişiler bir kahraman olmak isteyip toplumu kurtarma amacındayken yazarın bu eserinde ise anti-kahraman tepkisiz ve sıradandır. Romanda anti-kahraman aracılığıyla 1980 darbesi, kadınların cinsel bir obje olarak görülmesi eleştirilirken zamanla bu olaylar karşısında yüzün değişimi ile günümüzün problemlerine de atıf yapılmaktadır.

Anti-kahramanın evine gelen kedi ile olaylar karışır. Kedi, anti-kahramanın en değerli olan koltuğunu parçalamış ve halasından gelen mektubu yırtmıştır. Gelen mektup ile anti-kahraman halasının bir erkekle çekilmiş fotoğrafını görür ve fotoğrafın arkasına bir adres yazılmıştır. Anti-kahramanın bu adrese gitmesiyle Ferda ile karşılaşır ve üç ablasının 25 yaşına gelmeden öldüklerini öğrenir. Kahramanın çocukluk yıllarından beri korkuyu temsil eden kişi Faruk ve anti-kahraman apartmanın kuzey kısmında sağ görüşü, güney tarafında oturan Tahir Bey ise sol görüşü temsil etmektedir. Apartman yönetimi, Tahir Bey ile ilgili bilgi toplamak için Faruk ve anti-kahramandan yardım istemektedir.

Apartmandan çıkan başkahraman, binanın kuzey-güney kanadında oturanların çatlak yüzünden tartıştıklarını ve bu olayı incelemek için yurtdışından gazetecilerin geldiğini görür. Ferda, anti-kahramana ablası Işık'ın sevgililerini gösterir. Biri apartmanın güneyinde oturan Tahir Bey'dir. Işık'ın diğer sevgilisi anti-kahraman olduğu halde Ferda onu tanımaz. Anti-kahramanın yüzünün değişmesinde, 1981'de askerken cinayetlere karışması ve bunlara kayıtsız kalmasından dolayı onun yalnız çekilen tüm fotoğrafları başka birisiymiş gibi durmaktadır. Anti-kahraman bunun nedenini araştırmak için Işık'ın hatıra defterine ulaşmayı ister. Anti-kahraman, Ferda'nın yardımı ile Işık'ın hatıra defterine ulaştığında ise daha önce birlikte olduğu Duygu ve Sevda'nın da kardeş olduklarını öğrenir. Anti-kahraman üç kız kardeşlerin ona âşık olup

sıradanlaşmasından dolayı 25 yaşına gelmeden öldüklerini düşünür ve Ferda'yı kendinden uzaklaştırmak ister. Sıradanlık hastalığını kabul etmeyen ve âşık olamayan anti-kahraman Ferda'nın ölümünü de diğer olaylara karşı tepkisizliği gibi bekler.

Zamanın Manzarası yazarın yedinci romanıdır. Eser, 2002 yılında yayımlanmıştır. Romanda olaylar 1980 ve sonrası kuşak edinememiş orta yaş insanların bakış açıları ile verilmiştir. Eroğlu; bu romanında 80 kuşağını anlatmasının yanında Güneydoğu'da meydana gelen ölümleri, 90'lı yılların Türkiye'sinin farklı manzaralarını da ortaya çıkarmaktadır. Olayların başkarakteri olan Barış'ın geçmişi, içinde bulunduğu anı ve geleceği anlatılmaktadır.

Geçmiş halkasında; Barış'ın psikiyatrist Neşe Berkmen ile konuşmaları yer almaktadır. Barış'ın çocukluğunda yaşadığı babasızlığı, askerde yedi kişiyi öldürmesi ve Barış'ın bu yaşadıklarından dolayı psikolojik bunalımı anlatılmaktadır.

Şimdi Halkasında; ağırlıklı olarak Barış ile Elif arasında tek taraflı aşk işlenmektedir. Barış, savaşta kaybettiği benliğini Elif'e duyduğu aşk ile tekrar kazanabileceğini düşünür.

Gelecek halkasında; Elif'in kanserden ölmesi ve Barış'ın Elif'e söz verdiği romanı yazması ile intiharı anlatılmaktadır.

Zamanın Manzarası romanında yer alan Barış yazardır. Barış'ın yazar olmasını sağlayan Doğu'da askerlik yaparken yaşadıklarını yazma isteğidir. Elif, Neşe Hanım'ın tavsiyesi üzerine Barış ile tanışır. Elif, Barış'ın "Mücevher takmamıştı ama gözleri vardı" cümlesini okuması ile Barış'a babaannesinin hayatını romanlaştırma teklifinde bulunur. Barış, bu teklifi kabul eder. Ancak zamanla Barış, Elif'e aşık olunca roman yazma fikrinden vazgeçer. Barış, daha sonra Elif'in kanser olması ile Elif'in isteği üzerine kendisi ile aralarında geçen konuşmalara ve Elif'in hayatını anlatan bir roman yazar. Barış bu romanı yayınlaması için Neşe Hanım'a mektup aracılığıyla gönderir ve Barış intihar eder.

Hapishanedeki ölüm olayları ve o dönemde yapılan operasyonlar (2000'li yıllar) Tuncer aracılığı ile yansıtılır. Barış üzerinden Türkiye'nin değişimi anlatılmaktadır. Barış kuşaksızlığının sebebini ise 12 Eylül 1980 darbesine

bağlamaktadır. Barış'ın son cümlesi bu durumu özetlemektedir. "Ne mutsuz insanlardık biz!"

Kusma Kulübü yazarın sekizinci romanıdır. Romanın dış halkasında Hayalet'i bulma, iç halkasında ise Umut'un kendi benliğini keşfetmesi anlatılmaktadır. Olayların dış halkasında Umut Çinici, tiyatro oyuncusudur ve işsiz kaldığı bir gün Nihan ile tanışır. Umut, Nihan'ın kurduğu Kusma Kulübü'ne üye olur. Kulübün amacı akıl ile Hayalet'i bulup onunla mücadele ederek yoksulların yanında yer almaktır. Roman boyunca zenginliğin bir hastalık olarak görülmesi, zenginliğin insanlar arasındaki uçurumu keskinleştirmesi, akıl ve vicdan ile yoksulların yanında yer alıp 'ben' kalabilme mücadelesi anlatılmaktadır. Kulübün grup üyeleri, zengin iş adamlarının kendi çıkarları uğruna insanları kullanmalarını önlemek için bu kişileri tespit edip onların üzerine kusarlar. Kulüpte kullanılan kusma eylemi arınmayı, temizlenmeyi simgelemektedir.

Kusma Kulübü üyelerinden Zeynep, Umut'a iş bulur. Nihan ise Umut'a kendisini bu işe koymalarının amacı sorunlu çocukları oraya gönderen Betül ve sevgilisi Ercüment aracılığı ile Hayalet'e ulaşmak olduğunu açıklar. Umut, Betül'ün çocuğu ile ilgilenmeye başlaması ile Betül, Umut'un yakışıklılığını kullanarak magazin sayfalarında popüler olur. Dilek ise popüler olmak için Umut'u kullanır. Hayalet'in gerçek olmadığını öğrenen Umut, oradan ayrılır. Hasta olan annesini görmek için İznik'e gider. Umut'un bulunduğu apartmanda herkes umutsuzdur. Kadir kanser olmuş ölümü beklemekte, Zilan Moskof hastalığına yakalanmış, Selim ise darbe sonucu yaşadıklarını sindirememiş ve intihar etmiştir.

Nihan'ın ölü bulunması ile Kusma Kulübü dağılır. Zeynep ve Umut Hayalet'i bulur, üzerine kusarlar ve onu öldürürler.

Olayların iç halkasında ise Umut'un Kusma Kulübü'nde işe başlamasıyla Umut, Vahit ile karşılaşır. Vahit, kulübün aradığı Hayalet'in uydurma olduğunu oradan ayrılmazsa eylemlerin kendisi gibi onu da ölüme sürükleyeceğini ve vicdanını terk etmesi gerektiğini söyler. Vahit, şeytanı simgelemektedir. Kulüp dağıldıktan sonra Umut, Vahit'i tekrar görür ama bu sefer vicdanına yönlendiren öteki ben olduğunu anlar. Roman 'taraf tutup, insan kalanlara ' ithafı ile başlar.

Mehmet Eroğlu bir söyleşide bu romanını yazma sebeplerini şöyle açıklamaktadır:

Beni en çok endişelendiren konu, toplumsal vicdanın sığılaşmasıdır. Tek tek bireyler olarak öteki insanlara yönelik acıma duygumuzun kaybolması. Böyle bir nüve beynimin içinde varken, ekonomik kriz patladı. Gazeteleri okuyorum; bir gün çok ciddi biçimde midem bulandı. Aynı anda iki haber vardı. Sosyeteden birinin verdiği bir parti ile açıklıktan ölen bebeğın haberi. Ben ve benim gibi adamlar, buna katlanamaz. Ne yaparsın, birkaç yolu var: Kusarsın, öfkelenirsin, söversin. Bende oturdum yazdım. Bu, tek bir olayda değildi. Bütün olayların gazete küpürleri var. Şu anne, yeteri kadar gıda alamadığı için çocuğu öldü; kendisini kocasının kravatıyla astı. Böyle bir ülkede böyle bir roman yazılır. Bunlar olurken, öteki tarafta insanlar, paralarının yarısı gitti diye ağlıyor. Bu vicdansızlık değil mi? (Yürek, 2009, s. 386)

Düş Kırgınları romanı yazarın dokuzuncu romanıdır. Romanda hayatın zorlukları karşısında Kuzey'in hayallerinin yarım kalması anlatılır. Kuzey aracılığıyla 1968 kuşağının gözüyle 12 Mart darbesi merkeze alınmaktadır. Ancak romanın diğer romanlardan farkı 12 Mart'ı ellili yaşlardaki kişilerin gözünden anlatmaktadır. 68 kuşağı temsilcisi olan Kuzey, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 askeri darbeyi yaşamıştır. Kuzey, 1980 askeri darbesi ile tutuklanır ve işkence görür. Kuzey, serbest kaldıktan sonra kendi kabuğuna çekilip yaşamını devam ettirebileceğini düşündüğü Karaburun'a gelir. Kuzey'in otel işletmesi yolunda gitmeyince Kuzey, eşi tarafından terk edilir.

Bir gün otele Şafak gelir. Şafak, Karaburun'a fok balıkları hakkında belgesel çekimi için gelmiştir. Şafak, Afrika'ya gitmek isteğiyile Kızılhaç'a iş başvurusu yapan hayat dolu bir kadındır. Kuzey ile Şafak arasında aşk başlar. Kuzey, Şafak'ın geleceğine engel olduğunu düşünerek onu sevmesine rağmen Şafak'ın hayatından çekilir. Şafak intihar eder ve ölür. Kuzey son olarak Şafak'ın intihar ettiği yeri bulup o da aynı yerde intihar etmek ister.

Şafak'ın intiharından beş yıl sonra otele eski karısının kızı Çiğdem gelir. Çiğdem annesi ile Kuzey'in aşk mektuplarını bulmuş ve Kuzey'i görmeden ona âşık olmuştur. Çiğdem, Kuzey'e aşkını ilan eder ancak Kuzey'den karşılık bulamaz. Kuzey, Şafak'ı sevmektedir ve Şafak'ın intihar ettiği yeri bulabilmek için Fındık İbrahim'dan yardım ister. Kuzey, intihar planları yapmaya başlar. Kuzey, kendi canına kıyamayacağından ve açıkça birisinden kendisini öldürmesini isteyemeyeceğinden insan kaçakçılığı yapan Osman'dan şikâyetçi olur ve kendisini öldürmesi için Osman'ı kurban seçer. Osman ve Kuzey, Fındık

İbrahim'in tarif ettiği yere gelir. Kuzey, Osman'a ifadesini değiştirmeyeceğini söyler ve Osman tarafından öldürülür.

Belleğin Kış Uykusu, yazarın onuncu romanıdır. Roman, 2006 yılında yayımlanmıştır. Yitiriliş, Bellek, Uyanış adlı üç bölümden oluşmaktadır. Mehmet Eroğlu Hürriyet Gösteri'de yayınlanan bir söyleşide bu romanın ortaya çıkışını şu şekilde açıklamaktadır:

Bir ad buluncaya kadar 'Belleğin Kış Uykusu'nun bilgisayarındaki dosyasının adı trendi. İşte böyle bir anda, bir ahtapotun ardından yaptığım dalış sırasında elimde meydana gelen derin kesiğin ardından sükün eden sorulardan doğdu. Canım epeyce yanmıştı. Fiziksel acının tanımını, ardından asıl acıya, ruhta yerleşik acıya kadar soruları sürdürdüm. Eğer hayatımızdan acıyı aforoz edebildiysek nasıl bir dünyada yaşıyor olurduk? Bellek nedir? Bu roman hangi damardan kan aldılarsa bu da oradan kan aldı. İnsan yaratılışının o gölgeli, içinde trajik temaların boy attığı, Malraux'un tabiriyle 'o gizemli, içinde merhametin ve kıyıcılığın birlikte yer aldığı gölgeli olandan' Ben 15 yaşından beri vicdanımın kölesiyim galiba bütün romanlarım o loş alandan yükselip göğsümdeki o derin çukurdan yankılanan acılardan, sorulardan doğuyor (Öztop, 2006, s. 40-41).

Belleksizliğin romanıdır. İnsan belleğini yitirmesi ile geçmiş ve geleceğin arasındaki bağ kopar. Tren simge olarak kullanılıp adını hatırlayamayan Bay M.'nin geçmişini hatırlaması için Palyaço ile konuşmaları yer almaktadır. Başkahraman M. adını hatırlamayan biridir. M. rüyasında fantastik bir yolculuğa çıkar ve bu yolculukta ona Bay G, palyaço ve geçmişinde yer alan kişiler eşlik eder. Trende yer alan Bay G., Bay M.'nin geleceğini simgelemektedir. Trende üç kişi varmış gibi anlatılsa da o trende sadece palyaço ve Bay M vardır. Bay M'nin kendi kimliğini tekrar kazanabileceği ve geçmiş ile gelecek arasında seçim yapacağı bir tren yolculuğu anlatılmaktadır.

M, o akşamüstü, göğsündeki garip sızıyla geçmişi olmayan ansızın bir güne uyandı. Belleği ile gözlerini açtığı anın arasına yerleşmiş, kendini bir varlık olarak kavramasına engel olan bir boşluğun kıyısındadır.(...)Zarfin içinde, sandığı gibi tebligat değil, ayın 14'ünde saat 21'de kalkacak ekspres tren için bir bilet vardı. M. Bir süre kuşkulu gözlerle bavulunu süzdü. Uykuya dalmadan önce bir yere mi gitmeyi planlamıştı? (Eroğlu, 2015, s. 11)

M, gara doğru yürüyüp trene biner. M. hangi istasyonda olduğunu ve nereye gideceğine dair hiçbir fikri yoktur. Bay M, trende Bay G ve palyaço ile tanışır. M, tren ile birlikte geçmişine yolculuk yapar. M. keman sesi duyar ve o tarafa yönelir. M. çocuğunu emziren bir anne ve 5 yaşında keman çalan bir çocuk görür ve M'nin burada gördüğü kişiler anılarında hatırlayamadığı annesi ve kardeşidir. Palyaço'nun soruları ile Bay M. babasını kaybetmesi ile annesinin intihar etmesi ve kardeşinin eylemlere katılıp işkence gördüğü anılarını hatırlar.

Bay M çocukluktan beri yalnızdır ve annesini kaybetmesi ile onun babasına olan kızgınlığı artar. Bay M'nin babası, onun annesinden alması gereken sevgiden mahrum bırakmıştır.

Bay M ve G mutluluk istasyonunda iner ve burada Bay M öteki benini görür. M, sadece mutluluk olan bir hayatı sıkıcı bulur ve trene döner. Bay G; romanda Bay M.'nin hayatı boyunca yaşamak istediği hayatı, arzu ettiği kadınlarla birliktelik yaşadığı için Bay M onu kıskanmaktadır. Bay M ile Bay G ceplerinde birer zarf bulurlar. Bay G geleceği, Bay M ise geçmişi simgelemektedir. M, ağlama sesi ile tekrar vagona yönelir. Vagona iki çocuk ve anne ile karşılaşır. Bay M. bu kadını sadece kendisi görür ve farklı zaman dilimlerinin aynı anda yaşandığını fark eder. Bunlar M.'nin hatırlayamadığı karısı ve çocuklarıdır.

Palyaço, Bay M.'yi müzik resitali vereceği yere göndermek istemesi ile Bay M. her şeyi hatırlamaya başlar. Geçmişte Bay M. bu resitali kaçırıp ünlü olma fırsatını kaybetmiştir. Palyaço, Bay M.'ye iki seçim sunar. Bay M; trenin sağ kapısından inerse geleceği olan acısız bir hayata başlayacak eğer sol tarafı seçerse geçmişine geri dönerek vicdan azabı ile hayatına kaldığı yerden devam edecektir.

Bay M geleceği seçer ve Bay G (gelecek)'nin peşine takılarak mutluluk vagonunu gezer. M.'nin burada mutlu olabilmesi için ondan insani erdemlerinden ve vicdanından uzaklaşması istenir. M. burada mutlu olamayacağını anlar ve vagona geri döner. Bay M geçmişinde yaşadığı acı dolayı hayatına rağmen geçmişini seçer.

Bay M.'nin Sadık olma süreci anlatılmaktadır. Sadık, trende geçmişi ve geleceğe yaptığı 5 dk. yolculuk Sadık'ın uyanması ile sona ermiştir. Tren Bay M.'yi kimi zaman cennete-Şatafatlı ve mutluluk vaad eden günlere - kimi zamanda cehenneme-Geçmişindeki acı dolu günlere- sürükleyen bir araçtır.

Fay Kırığı üçlemesi, Fay Kırığı-1: Mehmet, Fay Kırığı-2: Emine, Fay Kırığı-3:Rojin olmak üzere birbirini devamı şeklinde olan romanlarda başkarakter Mehmet'in aracılığıyla olaylar anlatılmaktadır. Ortak tema olarak Türkiye'de ortaya çıkan güncel olaylar ele alınmaktadır.

Serinin ilk romanı olan *Fay Kırığı-1:Mehmet*, yazarın on birinci romanıdır. Roman 2009 yılında yayımlanmıştır. Romanda Mehmet üzerinden Türkiye'de görülen zengin-fakir arasındaki uçurumu, evlilik kararı alan Emine ve

Mehmet'in laik-Müslüman ayrımı yaparak birbirlerini başkalaştırmaya çalışmaları anlatılır. Mehmet Esen, Şemdinli'de asteğmen olarak görev yaparken arkadaşının iş teklifi üzerine Kadioğulları şirketine genel müdür olarak atanır. Mehmet, çocukluğunda yoksulluk içinde büyüdüğünden L&M şirketinin başına geçmesi ile zengin olma hayalleri ve bu hayalleri uğruna sevdiğini zannettiği Emine ile aralarında aşk başlar.

Fay Kırığı-2:Emine romanı, *Fay Kırığı-1:Mehmet*'in devamı niteliğindedir. Roman 2011 yılında yayımlanmıştır. Bu romanda Emine ve Mehmet'in dindar-dinsiz çatışmasında aşkları için her şeyi göze alıp evlenmeleri ve bu evliliğin ortaya çıkardığı sorunlar anlatılmaktadır. Emine'nin çocukluktan beri evlilik hayali kurduğu Mehmet ile hayatını birleştirmesi, Mehmet'in ise Emine aracılığı ile hayalini kurduğu zenginliğe kavuşması ve bu aşkın karşısında Mehmet ile Emine'nin yalnızlıklarına çekilip varlık-yokluk ikileminde kalmaları anlatılır.

Üçlemenin son romanı olan *Fay Kırığı-3:Rojin* 2013 yılında yayımlanmıştır. Serinin son romanı aslında olayların başlangıcını Mehmet'i şatafatlı ve zengin bir hayat istemesine sebep olan olaylar anlatılmaktadır. Rojin romanında 1990 yıllarında Mehmet'in asteğmen olarak görev yaptığı Şemdinli'de yaşadığı olaylar anlatır. Mehmet bir kura sonucunda Şemdinli'ye asteğmen olarak atanır. Rojin (Zeynep) ise doktora öğrencisi iken kardeşini kaybetmesi ile Şemdinli'ye dağa çıkar. Birbirini her defasında öldürmeyi düşünen Zeynep ve Mehmet'in Türk-Kürt ayrımı yapmadan nasıl dost olabildiklerini anlatır. Mehmet; Türk askeri, Rojin ise PKK örgütüne mensup olan iki zıt düşüncedeki kişilerin gözünden olaylar anlatılmaktadır.

9,75 Santimetrekare romanı 2014 yılında yayımlanmıştır. Romanda Ahmet, Şemdinli'de askerlik yaparken 5 yaşında karşılaştığı Zinar'ın hayatını kaleme alır. Romanın adı Zinar'ın çocukken yüzündeki 9,75 Santimetrekare yaradan oluşmaktadır. Bu yara Zinar'ı sürekli geçmişine götürmektedir. Eroğlu, bu romanında Gezi Parkı olaylarına da değinmektedir.

Tablo 1. Mehmet Eroğlu'nun Romanlarından Tekrarlanan Kişi Adları

Ayhan	Issızlığın Ortası Yüz:1981
Ferda	Issızlığın Ortası Yürek Sürgünü Yüz:1981
Murat	Issızlığın Ortası Yürek Sürgünü
Ali	Issızlığın Ortası Yarım Kalan Yürüyüş Adını Unutan Adam Yürek Sürgünü
Remzi	Geç Kalmış Ölü Kusma Kulübü
Ayşe	Issızlığın Ortası Yürek Sürgünü Yüz:1981 Zamanın Manzarası Kusma Kulübü Fay Kırığı-1:Mehmet
Metin	Issızlığın Ortası Yarım Kalan Yürüyüş Zamanın Manzarası
Emine	Yürek Sürgünü Fay Kırığı-1:Mehmet
Mehmet	Fay Kırığı-1:Mehmet Yüz:1981

Hasan	Geç Kalmış Ölü Belleğin Kış Uykusu Fay Kırığı-1:Mehmet
Zeynep	Geç Kalmış Ölü Kusma Kulübü Yürek Sürgünü Fay Kırığı-1:Mehmet
Ayla	Yürek Sürgünü Yüz:1981
Asım	Yarım Kalan Yürüyüş Yüz:1981
Nihat	Yüz:1981 Zamanın Manzarası
Kadir	Kusma Kulübü Yürek Sürgünü
Sibel	Zamanın Manzarası İssızlığın Ortası Fay Kırığı-1:Mehmet
Şebnem	Fay Kırığı-1:Mehmet İssızlığın Ortası
Halit	İssızlığın Ortası Yürek Sürgünü
Ahmet	Belleğin Kış Uykusu 9,75 Santimetrekare
Aslı	Yarım Kalan Yürüyüş Yürek Sürgünü
Selim	Geç Kalmış Ölü Kusma Kulübü

BİRİNCİ BÖLÜM

1.MODERNİZMDEN POSTMODERNİZME GEÇİŞ

Postmodernizmi daha iyi anlamak için bu bölümde modernizm, modernite kavramları açıklanıp temel kaynak olarak İsmet Emre'nin *Postmodernizm ve Edebiyat*, Yıldız Ecevit'in *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar* kitabından ve Mustafa Aydın'ın "Postmodernizm ve Eleştirisi" makalesi ve diğer yazarların makalelerinden ve eserlerinden yararlanılacaktır.

1.1.MODERNİZM

Modernite, genel olarak bir uygarlığın kendi gelişim çizgisi içinde görece en son dönemde geliştiği özel olarak da Batı uygarlığının Rönesans ve aydınlanma dönüşümünden sonra kazandığı kültürel değer ve sosyal ilişkilerin özümsemesi ile ortaya çıkan yaşam tarzıdır (Demir & Acar, 1992, s. 251). Modernizm, daha iyi bir toplum oluşturmak için aklın ve bilimin önderliğinde ilerlemektir.

Aydınlanma çağı ile gelen zihinsel dönüşümün ortaya çıkardığı ideoloji ve yaşam biçimidir. Hümanizm, sekülerizm ve demokrasi saç ayağı üzerine kurulu; egemenliği insanı özgürleştiren, kurtuluşu dinde değil bilimde arayan insan biçimi, insan merkezci dünya görüşü (Demir ve Acar, 1992, s. 251)'dür. Hasan Yürek ise modernizmi şu şekilde tanımlar:

Modern düşüncenin 19. Yüzyıl ortalarından itibaren sanatsal ve kültürel alanda bir eğilim ya da bir akım haline gelmesi ile ilgili olarak ortaya atılmıştır. İnsanı özgürleştiren, kurtuluşu dinde değil, bilimde arayan, insan biçimci, insan merkezci dünya görüşüdür (Yürek, 2009, s. 191).

Modernizm ile Modernite kıyaslandığında modernizm teoriğe, modernite ise pratiğe dayanmaktadır. Modernizm, modernite'ye göre daha kapsamlıdır. İkisinin ortak noktası insan aklı ile ortaya çıkabilecek her şeyi kavrayabilir ve insanı ileriye götürebileceklerini savunurlar. Modernite, modernizme bağlı olarak zamanla ortaya çıkmıştır. Birbirlerine yakın olan kavramlar modernizm, modernite, modern, modernleşme özünde aynı şeyleri ifade ederken modernist roman ise modernizmin kimi yönlerinden faydalanırken kimi yönleri ile de modernizmi eleştirmektedir.

Modernist romanda zaman, modernizmdeki gibi çizgisel olarak akamaz. Zaman dilimleri iç içedir. Bireyin yaşam tarzına uyum sağlayamaması bunun sonucunda bireyin kendi dünyasına çekilmesini ve bireyin ruh halini anlatma açısından modernist roman, modernizm anlayışını eleştirir.

Modernist romanın ortaya çıkışında gerçeğin parçalanması etkili olmuştur. Gerçeğin tam anlamıyla algılanamaması ve sorgulayıcı hale gelen birey modernist romanın odak noktası olmuştur. Birey, modern dünyanın gerçeklerine karşı yenilmiş, pasifleşmiş ve iç dünyasına çekilmiştir. Modernist roman bireyin iç dünyasından hareketle var olan gerçeğe ulaşmayı hedefler. Modernist romanın ortaya çıkmasından kısa bir süre sonra Batı'da postmodern düşüncenin çıkması ile aynı eser içerisinde hem modernist hem de postmodernist unsurlara rastlamaktayız.

1.2.POSTMODERNİZM

Postmodern romanda her şey aslını yitirmiş, bizim gördüklerimiz ise birer kopyadan ibarettir. Türk edebiyatında postmodernizmin alt yapısını oluşturan romancılara ve eserlere rastlamaktayız. Türk edebiyatında A. Mithat Efendi'nin birçok romanında olay akışını keserek okuyucuya bilgi vermesi, okuyucuya seslenmesi bakımından postmodernizm ortaya çıkmadan bu teknikleri eserlerinde kullanmıştır. Hakan Sazyek, "Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler" başlıklı makalesinde postmodern romanın, klasik (yansıtmacı) ve modern romanın arasındaki farkları daha net bir şekilde açıklamıştır.

Yansıtmacı yazar, nesnel gerçeklik içinde önemli yeri olan bir sorunsal çerçevesinde ele aldığı konusunu kapsamı oldukça belirgin olgu-figüratif kadro mekân-zaman çerçevesi içinde aktarır. Bu yansıtma işlemi aracılığıyla anlatılan içerik evreni ortam, kişilerin belirginliği, zamanın kronolojik sıralanışı bakımından okurunda kendi yaşamında kanıksamış olduğu, mantığıyla kavrayabileceği bir düzenlilik taşır. Yansıtmacı yazar, tanıdık olduğu hayatın caddelerinde elinde bir ayna ile dolaştırır okuru. Kısaca hayatı yansıtarken kullandığı ölçütler nesnel gerçekliğin içinde yer alır. Daha önce de belirttiğim gibi modernist yazar da bu tür bir gerçekliği, olabildiğince öznelileştirmekle ve kurguyu bozmakla birlikte işleyişi sürdürür. Postmodernist yazar ise yansıtmacı tutumun verilerin nesnel gerçekliği yansıtma amacı olmayan postmodernist anlatıların yansıttığı, gönderme yaptığı dünyanın özellikleri bu evrenin formatlarıyla belirlenmiştir. Anlatım kurgu düzeneği oluştururken yansıtmacı ve modernist tarzlarının başvurduğu araçların tam karşıtı olanlar seçilir özellikle (Sazyek, 2002, s. 23).

Yansıtmacı yazar toplumun bir sorununu ele alırken kişileri toplum düzenine, anlayışının ters düşmeyecek şekilde toplumdaki bireye indirgeyip bireyi merkeze alarak kurguyu karmaşık hale getirir. Postmodernizm; yansıtmacı ve modernist düşünceye karşı çıkarak her şeyin kurmaca olduğunu, hiçbir şeyin aslı gibi yansıtılamayacağını savunur. Postmodernizm gerçek hayatta hiç olmayan konuları bile romanına kurgu olarak seçebilir.

Postmodern romanın en belirgin özelliği üstkurmaca ve metinlerarasılıktır. Postmodern roman tarihten yararlanır ancak tarihsel olaylar anlatılırken gerçek ile kurgu bir arada verilir. Olaylar yazarın süzgecinden geçerek çarpıtılır ve ortaya yeni bir tarih çıkararak okuyucu ikilemde bırakılır.

Dilek Yalçın Çelik, “Yeni Tarihselcilik Kuramı ve Türk Edebiyatında Postmodern Tarih Romanları” adlı çalışmasında postmodern metinlerde geçen tarih konusunun işleyişi ile ilgili bilgi vermektedir.

Bu romanlar yazılan, basılan ve okunan hemen her örnekle birlikte tartışılmış, yazarın alışılmış yazma biçimlerinin dışına çıkması, tarihi ve edebiyat metinlerini yorumlaması durumunda şiddetle eleştirilmiştir. Yazar merkezli, metinsel birlik ve bütünlük düşüncesinin hâkim olduğu, gerçekçi bakış açısıyla yazılmış tarihi romanlara ne tür bir okuma biçimi ile yaklaşılabilecekleri konusunda bir tereddüt yaşamışlardır. Çünkü postmodern anlayışı benimsemiş bir yazarın yaratıcılığı, geleneksel, gerçekçi tarzda roman yazan bir yazarın yaratıcılığından çok farklıdır (Çelik, 2005, s. 14).

Kuralsızlığı benimseyen postmodernizmde her şey kurmacaya dayanır. Postmodernizmde her şey oyundan ibarettir. Modernizmde her şey kurallara göre ilerlerken postmodernizmde yazar okuru eğlendirmek için sık sık oyuna yer verir. Mustafa Aydın, “Postmodernizm ve Eleştirisi” adlı yazısında postmodernizm, modernizmin eleştirisi olduğunu söylemektedir.

Aslında postmodernizm, modernitenin özgürlük, kardeşlik, eşitlik gibi ideallerinin gerçekleşmesinin mümkün olmadığını, zihnimizde kurduğumuz toz pembe bir dünyanın gerçekte bulunmadığının görülmesi üzerine ortaya çıkmış bir özeleştiri sayılabilir (Aydın, 2008, s. 38).

Postmodernizm, hayatın her alanında sanat, edebiyat, bilim vb. birçok alana hâkim olurken modernizmin sınırlarını kaldırıp düşünce özgürlüğüne, imkânsızlığı gerçekleştiren bir akım olarak ortaya çıkmıştır. Yıldız Ecevit postmodern düşüncenin kaynağını çoğulculuğundan aldığını söylemektedir.

Onda tek ve mutlak olana yer yoktur. Postmodern sayı tablosunda bir sayıyı yer almaz, tablo iki ile başlar. Postmodern sanatta, çeşitli tarih kesintilerinden birden fazla sanat akımının, birden fazla biçimin birlikteliğinden oluşur; geleneksel akımlarda olduğu gibi, şemsiyesi altına aldığı yazarların her birinde yinelenen sanatsal ilkelere sahip bütünsel bir akım olmayıp, farklılıkların yan yana geldiği eklektik/çoğulcu bir yapının adıdır (Ecevit, 2006, s. 68).

Postmodernizm, kural tanımazlığı ile modernizmin akıl önderliğinde her şeye hakim olabileceği anlayışı yıkarak yeni bir akımı başlatmıştır. Özgür bir düşünce yapısına sahip olan ve imkânsızlıkları içinde barındıran postmodernizm kavramı ile modernizm kavramlarını açıklamaya çalıştık. Modernizm ve postmodernizmin düşünce yapısı ve sınırlılıkları açısından şu şekilde karşılaştırabiliriz:

Tablo 2. Modernizm ile Postmodernizmin Karşılaştırılması

Modernizm/ Modernlik	Postmodernizm/ Postmodernlik
Hiyerarşi, düzen, merkezîleştirilmiş kontrol	Anarşi, düzenin yıkılması, merkezi kontrolün kalkması
Büyük politik yatırımlar	Mikro politik yatırımlar, kurumsal kontrolün kalkması
Milli kimliğin ve kültürün söylemi, kültürel ve etnik orijinler miti	Lokal söylemler, büyük söylemlerin ironik yıkımı: orijine ait mitosların aksi
Bilim ve teknoloji vasıtasıyla büyük ilerleme söylemi	İlerlemeye şüphe ile bakma, teknoloji karşıtlığı reaksiyonlar, yeniçağ dinleri
Temsilcilerin ve medyanın önündeki 'gerçeğe' inanç, 'orijinalin' içtenliği	Aşırı realite, imaj doygunluğu, taklidin gerçek olandan daha güçlü olması gerçekte var olmayan şeylerin sunulması ve bunların var olanlardan daha güçlü olması
Bilgide uzmanlaşma, her şeyi kapsama: ansiklopediler	Kılavuzluk, bilgi yönetimi, sadece ihtiyaç halinde bilgi, web, internet
Kitle kültürü, kitle tüketimi	Kültürün kitlesel olmaması (demassified culture), küçük pazarlar, az üretim
Medya yayını	Birbirini etkileyen, müşteriye hizmet eden medyanın dağıtımı, çok miktarda küçük medyaların ortaya çıkması
Merkezleşmiş bilgi	Dağıtılmış, yayılmış bilgi
Yüksek ve aşağı kültür ayrımı, yüksek veya resmi kültürün normatif ve otoriter olmasında konsensüs	Aşırı popüler kültür tarafından yüksek kültür hâkimiyetinin bölünmesi, popüler ve yüksek kültürün karışımı; pop kültürünün yeni değerler kazanması
Tam çalışmaların ve amacın sanat olması	Proses, performans, üretim olarak sunar.
Sanat: sanatçı tarafından meydana getirilen orijinal bir objedir.	Sanat: dinleyiciler ve alt kültürler tarafından meydana getirilen kültürün yeniden işlenmesi
Genel sınırlar ve bütünlük hissi (sanat, müzik ve edebiyatta)	Melezlik, kültürlerin yeniden birbirine bağlanması
New York mimarisi ve dizaynı	Los Angeles ve Las mimarisi ve dizaynı
Derinlere uzanan kökler/derinlik	Kök gövdeler/yüzeysellik

Niyet ve gayede ciddiyet	Oyun, ironi, resmi ciddiyete tepki
Birleşmişlik duygusu, benliğin merkez olmak; 'ferdiyetçilik', birleşmiş kimlik	Bölünmüşlük duygusu ve benliğin merkez olmaması, çoklu ve çatışmacı kimlikler
Organik ve inorganik arasındaki açık farklılık, insan ve makine	Organik ve inorganik Siborg karışımı; insan-makine-elektronik
Cinsel farklılığa göre şekillenmiş güç düzeni, tek cinsiyetler, pornografinin dışlanması	Çift cinsiyetçilik, pornografi
Determinizm	İndeterminizm
Dünyanın anlatıcısı olarak kitap, yazılı bilgi sistemi olarak kütüphane	Yazılı medyanın fiziki sınırlarının aşılması olarak yüksek medya
Makine	Bilgi
İlkel	İleri
Nesne (object)	Özne (subject)
Gerçeklik; Gerçek (realite)	Fiilen olmasa da isim olarak var olma (virtual); hayal (imaj)
Maddi olan	Manevi olan
Çekicilik	İticilik
Kural	Anarşi
Mekân	Mekânsızlık; Zaman
Ev	Anakent (metropol)

(Yaprak, 2012, s. 35).

İKİNCİ BÖLÜM

2.POSTMODERNİZMİN EDEBİ ANLATILARA KAZANDIRDIĞI UNSURLAR

Postmodern metinlerde üstkurmaca, metinlerarasılık, alıntı, kolâj, parodi, pastiş, çok seslilik, oyun, ironi gibi anlatım teknikleri kullanılır. Bu anlatım tekniklerinin yanında şahıs kadrosunun sıra dışı olması, mekânın ve zamanın silikleşmesi postmodern metinlerin önemli özellikleridir.

2.1.ÜSTKURMACA

Üstkurmaca romanın nasıl kurgulandığının hikâyesidir. Postmodern romanlarda bu kurmaca bazen açıkça belli edilirken bazen de okuyucuya hissettirilir.

Postmodernizmin önemli özelliklerinden olan üstkurmaca, romanın nasıl kurgulandığının hikâyesidir. Bu hikâye ile yazar, roman anlatıcısına da bir anlatıcıdan bahsettirir ve böylece okurla arasındaki mesafeyi bir kat daha arttırmış olur. Yani romanda asıl etnik kurgunun dışında küçük bir hikâye daha olur ve bu küçük hikâye bize romanda anlatılanların nasıl öğrenildiğine dair ipuçları verir (Bayrak & Yaprak, 2012, s. 54).

‘Kurmacayı belirginleştirmek’ paydasında birleşen başka üstkurmaca teknikleri de vardır.

- a. Kahramanın/anlatıcının okunan romanın yazarı olduğunu söylemesi
- b. Romanın içinde başka bir romanın aktarılması
- c. Bir roman yazımının ya da okunmasının konu edilmesi
- d. Romanın, roman tekniğine ya da edebiyata dair sorunları tartışarak kendi yazımına yönelmesi
- e. Roman yazarının, roman içinde bir kahraman olarak yer alması
- f. Karakterlerin başka eserlerden bahsederek, okunan romanın bu eserlerden farklı olarak ‘gerçek hayat’ olduğu yanılısamasını vermeye çalışması
- g. Kahramanın yazarla diyaloga girmesi, ona laf atması
- h. Romanda okurla konuşulması, fikrinin sorulması

- i. Ana hikâyenin içinde başka hikâyeler anlatılması
(Yaprak, 2012, s. 58).

2.2.METİNLERARASILIK

Metinlerarasılık kavramı için her metin birbirinin devamı şeklinde olduğundan özgün bir metin kalmamıştır. Metinlerarasılık kavramı ilk kez Julia Kristiva tarafından ortaya çıkmıştır. Kristiva “başka metinlerden alınan sözcüklerin bir kesişme yeri“ olarak tanımlar. Aktulum metinlerarasılık için şunu söylemektedir:

Metinlerarasılıkta, her söylemin başka bir söylemi yinelediğini, her yazınsal metnin açık ya da kapalı bir biçimde önceki metinlerden, yazınsal gelenekten izler taşıdığını savunan yani eleştiri yanlıları onun ‘alıntısalsal’ özelliğini göstermeye çalışır (Aktulum, 2011, s. 452).

Yazar, metinlerarasılık yöntemine başvururken asıl metne yeni bir anlam yükleyerek metni başkalaştırır. Yazar kendi eserine kopyalarken bunu iki şekilde yapmaktadır.

2.2.1. Biçimsel Yolla Yapılan Metinlerarasılık

2.2.1.1.Alıntı

Yazar metni olduğu gibi aktarır ve alınan metin tırnak imi içerisinde gösterilir. Alıntılama tırnak ya da italik olarak yapılır.

Bir metnin başka bir metinde sözcüğü sözcüğe yinelenmesi işlemdir (Aktulum, 2011, s. 416).

2.2.1.2.Alt metin

Başka yazara ait olan metni yeniden yazma kurgulama işlemdir. Yazar bir metni kendine temel olarak bambaşka bir eser ortaya çıkarmayı amaç edinmiştir.

Ana metin her zaman, önceki metinden türeyen bir metindir, yalın ya da karmaşık, doğrudan veya dolaylı dönüştürüm ürünüdür (Aktulum, 2011, s. 417).

2.2.1.3.Anıştırma

Daha önce yazılmış metne doğrudan alıntılama yapmadan sezdirme yoluyla o metinden yararlanmaktır.

2.2.2. Amaçsal Açıdan Yapılan Metinlerarasılık

2.2.2.1. Parodi

Postmodern yazar daha önce yazılmış bir eserin olay örgüsünü, dilini, anlatımını ele alarak eseri gülünç duruma düşürmektir. Aktulum parodi için;

Bir şarkıyı başka bir makamda söylemek, yeni melodiyi başka bir ses perdesine geçirmek (Aktulum, 2014, s. 8) olarak ifade eder.

2.2.2.2. Pastiş

Daha önce yazılmış eserin ya da yazarın dilini, üslubunu taklit ederek yeni bir eser ortaya çıkarmaktır. Aktulum pastiş için;

Bir yazarın bir başka yazarın biçimini kendi biçemiymiş gibi benimseyerek, okurun üzerinde oluşturmak istediği etkiye göre kendi metnine sokarak ya da özgün metnin içeriğini kendi metnine uyarlayarak yeni bir metin ortaya çıkarma (Aktulum, 2014, s. 133) olarak ifade eder. Pastiş, yazara ya da eserine saygı ve beğeniyi göstermek içinde yapılır.

Karataş, “Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü“ adlı eserinde pastişin kullanımı için şu açıklamayı yapmaktadır:

Pastişin farklı ve bilinçli iki kullanımı vardır. İlki ciddi ve sevimlidir; belli başlı yazarların tarzlarını anlaşılabilir bir biçimde yeniden canlandırmayı amaçlar. Oldukça renkli ve parlak bir etki yaratma, yapay bir ahenk ve düzene sahip eseri yeni bir bütüne kavuşturma peşindedir. Pastişin ikinci kullanımı ise çoğu kez bayağı ve hayranlık uyandırmaktan uzak olandır. Orijinal eserdeki müphemlikleri anlaşılır hale getirmekten ziyade, onları ön plana çıkarır (Karataş, 2011, s. 432).

2.2.2.3. İroni (Alaycı Dönüştürüm)

Söylenen ifadenin tam tersinin kastedildiği bir söz sanatıdır. İroni, iğnelemenin yanında eğlendirmede vardır. İroni, kimi zamanda modernizmin düşüncelerini eleştirmek için de kullanır. İsmet Emre ironiyi şu şekilde açıklamaktadır:

Postmodern yazarlar için ironi, aslında ifa etiği işlev bakımından ironi, postmodernistlerin modern düşüncenin ciddiyetine ve modernizmin gerçeklik kurgusunun çürüklüğüne yönelik bir strateji için arayıp bulamayacakları bir araçtır (Emre, 2006, s. 161).

Sazyek ironiyi Şu Şekilde ifade etmektedir:

Yazar rneksediği metnin biçim ve figüratif özelliklerini, kurgu tekniklerini alaya almak ya da okuyucuyu eğlendirmek amacıyla deforme eder (Sazyek, 2002, s. 580).

2.3.ZAMAN

Postmodern metinlerde zaman sıçramaları bilinçli yapılır. Postmodern metinlerde geriye dönüş, ileriye gidiŐ, iç monolog teknikleri kullanılır. Postmodernist yazar, Şimdiye odaklanır ve olaylar arasındaki neden-sonuç bağını koparır.

On dokuzuncu yüzyıl anlatılarında pozitivist felsefeye uygun olarak daha çok düz çizgisel zaman Őemaları ve sebep sonuç iliŐkilerine yaslanan kurgulamalar egemen olurken, modernist anlatılarda zaman birey psikolojisiyle postmodernist anlatı da ise dille bağlantılı olarak kurgulanır (Parla, 2003, s. 248). Postmodernist metinlerde zaman önemini yitirir.

Postmodern metinlerde mekanik, belirli, ölçülebilir, hesaba kitaba gelir bir zaman anlayışının yerini dağınık, sınırları belirsiz, birbirine giriŐik, rasyonel düşüncenin belirlediği (Emre, 2006, s. 170) zaman anlayışı yer almıştır. Çalışmamızda Meryem Őahin'in "Hasan Ali ToptaŐ, Murathan Mungan ve Murat Gülsoy'un Hikyelerinde Postmodern Unsurlar" adlı yüksek lisans tezinden yararlanarak zaman kavramını üç kategori içerisinde ele alınmıŐtır.

2.3.1. Belirlenemez Zaman

Olayların başlangıç ve bitiŐ zamanı belirlenemez. 'Bir zaman sonra, kısa bir zaman sonra' gibi belirsiz ifadeler geçmektedir.

2.3.2.Keyfi Zaman

Yazarın isteğine bağlı olarak geçmiş ile Şimdi bir arada ve karmaşık bir Şekilde verilir. Geçmiş ve Şimdi ileriye ve geri sıçramalar ile kronolojik sıra bozulur.

2.3.3. Döngüsel Zaman

Olaylar başladığı yere geliyorsa döngüsel zamanın özelliğidir.

2.4.MEKÂN

Mekân anlatmaya bağlı metinlerde olayların meydana geldiği ve kişilerin üzerinde yaşadığı sahnedir. Sahnedeki kişilerin bakış açılarına göre mekânın tasviri veya tanımı da değişir. Mehmet Tekin, en geniş anlamıyla mekânı“uygarlığın ve uygarlaşmanın vitrini” olarak görür (Tekin, 2001, s. 130-131).

Modern metinlerde mekân ayrıntılı olarak tasvir edilir. Postmodern metinlerde ise mekân gittikçe silikleşir. Uzun mekân tasvirleri yerine okuyucunun mekânı zihninde tamamlanması beklenir. Postmodernizmde yer alan öznel mekân ile özdeşleşmek istemezler.

Postmodern metnin mekân anlayışı, öteki unsurlarda olduğu gibi modern mekân anlayışın ayrıntıya önem veren ve görüleni bütün yönleri ile betimleyen mantığın değil, bilakis belirsizlik üzerine kurulmuş, göstergeler yoluyla yapılan tasvir mantığının ürünüdür. Bu manada anlatıya dayanan modern metnin ne kadar ‘göz’ keskinliğine sahip bir öznenin bakışıyla mekânı seyrediyorsa Postmodern metinde bir o kadar gözünü kısarak yahut bulanıkça bakar (Emre, 2006, s. 293).

Postmodern romanlar üzerine yaptığımız çalışmada mekânı kurmaca ve gerçek mekân olmak üzere iki şekilde ele alacağız.

2.4.1. Gerçek Mekân

Yansıtmacı ve modernist romanlarda olduğu gibi postmodern metinlerde de gerçek mekân adları kullanılır. Romanda tanıtılan ya da adı geçen mekânların gerçek hayatta da geçmesi bakımından bu kategoride alacağız.

2.4.2. Kurmaca Mekân

Yazarın kurguladığı ya da gerçekte bu mekânların olmadığı özel bir yeri belirtmeyen mekânları kurmaca mekân olarak ele alacağız.

2.5.KİŞİLER

Modern romanda merkezde olan kişi kahramandır ve bu kişilere idealist özellikler yüklenir. Postmodernizm ile birlikte modernistteki kahraman özneye dönüşür. Buradaki öznenin içi boşaltılmış ve özne bilinç bulanıklığı yaşamaktadır. Kişi topluma yabancılaşmış, pasif ve içine kapanıktır. Ateş, postmodern romanlarda yer alan kişiler ile ilgili şu açıklamayı yapmaktadır:

Sözünü ettiğimiz kahraman daha çok tekil ve yalnız bir karakterdir. Onun zihnindekilerin hayata yansımaları diyalogların azaldığı, monologların çoğaldığı,

olay örgüsünün arka plana atıldığı ve bireylerin öne çıktığı bir mekanizmayı tetiklemektedir (Ateş, 2008, s. 362).

Romanda yer alan kişilerin birbirinden üstünlüğü yoktur. Kurguya bağlı olarak romanda geçen kişiler yer değiştirir. Asıl önemli olan kurgudaki oyunun işleyişidir. Yazar, kişiler aracılığı ile okura mesaj verme amacı taşımamaktadır. İsmet Emre postmodern metinlerdeki kişileri şu şekilde anlatmaktadır:

Modern anlayışa göre, bir metni ayakta tutan güç öncelikle, şahıs kadrosunda yer alan kahramanlardır. Kastettiği şeyi hiçbir zaman yazamayacaklarını ve yazdıklarını her zaman, yazmak istediklerinin dışında bir şey olduğunu söyleyerek metinlerin yazarlarını bile öldüren postmodernistlerin, metin içindeki kahramana olumlu yaklaşımları elbette düşünülemez. Bu yaklaşımını reddeden postmodernistler öznenin sonunda yazarın ölümünden bahseder (Emre, 2006, s. 184-185).

Yazarın anlattığı birey toplumdan kendini soyutlamış, dünyayı değiştirebileceğine dair inancını kaybetmiş ve kendi içinde yaşayan kişi haline gelmiştir. Buradaki kişiler oyunun bir parçası olduğundan yeri geldiğinde yazara diklenir bazen ise oyunda yer alan kukladan öteye gidemez.

İnsan bilimleri alanındaki Postmodern yazarla özneyi alıkoyduklarında da özne, bilinçli ve kendi kurmacılığının farkındadır. Bu özneler komik yaramazlıklar yaparlar. Yazarın sesini dinlemeyi ya da onun otoritesini tanımayı reddedeler. Bu özne karakterler yazarlarından kaçmak, ona meydan okumak ve direnmek için ellerinden geleni yaparlar. Bu özneler bazen de bir metne yazılmış olmanın onlara ne kadar acı ve pişmanlık verdiğinden dem vururlar (Rosenau, 1992, s. 86).

Kişileri gerçek ve kurmaca kişiler olarak iki başlık altında inceleyeceğiz.

2.5.1. Gerçek Kişiler

Yazarın, oluşturduğu gerçekçi kişilere hayatta her an rastlayabiliriz. Yazar, kişileri oluştururken ya eserinde bunu kurgulayarak yapmaktadır ya da yaşamış sıradan kişileri eserinde işleyerek okuyucuya aktarmaktadır.

2.5.2. Kurmaca Kişiler

Yazar, olağanüstü özelliklere sahip kişileri ya da gerçek hayatta karşılaşamayacağımız kişileri eserlerinde yer vermesidir. Özne kendi kurmacılığının farkındadır. Yazar hikâyeye anlatarak üstkurmaca tekniğini kullandığı romanlarda kurmaca kişilere rastlayabiliriz. Bazen kurmaca kişilerin romanda ismi verilmez.

2.6. ANLATICI BAKIŞ AÇISI

Bakış açısı, metinlerde anlatılan olayların kimin gözünden nasıl anlatıldığıdır. Bir eserde bakış açısı tek olabileceği gibi birden fazla bakış açısında kullanılabilir. Klasik dönemde hâkim (Tanrısal) bakış açısı ile metnin hâkimiyeti yazardayken zamanla gözlemci bakış açısı ve kahraman anlatıcı ile romanda birden fazla bakış açısına yer verilmiştir.

Roman sanatı, esas karakteri itibariyle anlatılacak bir hikâye, bu hikâyeyi sunacak bir anlatıcıya dayanır. Romanın genel yapısını şekillendiren diğer unsurların varlığı, bu iki elemana bağlı olarak önem ve değer kazanır (Tekin, 2003, s. 17).

Modern dönemdeki metinlerde yazar gerçekleri kusursuz bir şekilde anlatmayı amaç edindiğinden okur ile arasına set çekmiştir. Postmodern romanlarda ise okuyucu ortaya çıkan eserin bir parçası olmuştur.

Kurgusal katmanlar arasında dolaşan yazar, bir yerde anlatıcı iken başka bir yerde figür olarak karşımıza çıkabilmektedir (Kolçakoğlu, 2010, s. 123).

Anlatıcı istediği zaman eserin akışını değiştirebileceği gibi olayları anlatırken başka yollara sapıp yeni bir kurgu ile de karşımıza çıkabilir. Klasik metinlerde yönlendirici bir tavır alırken postmodern de ise klasik metinlerdeki tek düzeliği yıkar. Ahmet Mithat'ın romanlarında okuyucuya seslenmesi, olayın akışını kesip okuyucuya bilgi vermesi açısından postmodern tekniklerini kullansa okuyucuya fayda sağlamayı amaç edindiğinde A. Mithat'ı postmodern yazar olarak değerlendirememekteyiz.

Okuyucuya fayda sağlama amacıyla metin oluşturmak postmodernizmin doğasına aykırıdır. Postmodernistlere göre kurgu, gerçeğin gerçekte kurgunun bir parçasıdır. Hayat yazarken de tüm gerçekliği ile devam etmektedir. Hayat ikiliklerle, çelişkilerle, belirsizliklerle doludur ve bu durumda anlatıcının 'doğruların altını çizmesi zaten imkânsızdır. Dolayısıyla yansıtmacı romanlardaki anlatıcılar omuzlarında gereksiz yere, ağır yükler taşımışlardır (Özot, 2012, s. 281).

Postmodern metinlerde önemli olan kurgudur. Hayat, tutarsızlık ve çelişkilerle doludur. Yazar, doğrular peşinde gitmektense hayatı oyuna benzetip anlatıcıyı da bu oyunun parçası olarak görmektedir. Yazar eserindeki kurgu ile çoğu zaman oynadığı bu oyunu okuyucuya hissettirmeye çalışır. Yazar, kaleme aldığı eserinin kurmaca olduğunu, kurgu ile okuyucuya oyun oynadığını ve

kendisinin de bu oyunun bir parçası olduğunu hissettirir. Yazarın romanın içerisinde bir konumu olmamakla birlikte okurun karşısına her an her yerde çıkabilir.

Bu tür eserlerde anlatıcı metnin kurmaca yapısı içinde yazarla bütünleşmektedir. Dolayısıyla ile bu tarz metinlerde anlatıcı, yazar-anlatıcıya dönüşmüştür (Ecevit, 2012, s. 188).

Sazyek, “Türk romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler“ makalesinde yazar ile okuyucu arasındaki sınırların kalktığı anlatmaktadır.

Anlatıcı, yansıtmacı ve modernist roman tarzları üzerinde çok durulmuş olan bir teknik ögedir. Türk romanının on dokuzuncu yüzyıla ait ürünlerin de eğitici/öğretici görev üstlenen yazar, kurmaca dünyasının anlatıcılığını bizzat kendi yürütmüş, böylece ‘yazar-anlatıcı’ kimliği kazanmıştır. Yansıtmacı roman yirminci yüzyıldaki modern eserlerinde ve modernist romanlarda anlatıcının kendini belirginleştirmesi, doğrudan ve dolaylı yollardan metnine müdahale etmesi bir teknik kusur sayılmıştır. Bu kusuru gidermek amacıyla ‘otobiyografik anlatım’, ‘iç konuşma’, ‘bilinç akışı’, ‘rözonör’ gibi anlatma, psikolojik çözümleme ve figürleştirme tekniklerine başvurulmuş, böylelikle anlatıcının varlığı olabildiğince silikleşmiştir. Postmodernist romanla birlikte, anlatıcı yeniden belirginlik kazanır. Özellikle üstkurmacanın başat olduğu anlatılarda anlatıcı kurmaca yapının etkin bir figürü haline gelir (Sazyek, 2002, s. 497-498).

Anlatıcı bakış açısı, o eserin kurgusunu şekillendiren kişidir. Postmodern romanlarda üstkurmaca tekniğinin kullanılması ile çok katmanlı okumaları ortaya çıkarır ve anlatıcı ile okuyucunun arasındaki mesafenin kırılarak okuyucunun bilinç bulanıklığı yaşamasına neden olur.

Mesela üstkurmaca, bir kurmaca metnin yazılışının öyküsünü içerir. Üstkurmacalarda metnin ilk sayfasından sonuna kadar, bir romanın nasıl yazıldığına dâhil olursunuz. Yine üstkurmacalarda postmodern kimlik ve anlatı oyunlarında biyografik göndermelerine sıkça rastlarız. Yazarla aynı ismi taşıyan, aynı adreste oturan birçok roman karakteri çıkar karşımıza. Bu da ister istemez bir bulanıklık yaratmaktadır. Yazar kim? Anlatıcı kim? Bütün roller ve statüler birbirine karışır (Sağlık, 2008, s. 308).

2.7. ÇOK KÜLTÜRLÜLÜK

Farklı kökenlerdeki toplumların asimile olmadan kendi kimliklerini koruyarak farklı kimliklerin bir arada yaşamasıdır. Toplumun etnik kimliklerini, toplumdan dışlanmış, horlanmış bireylerin (eşcinseller, ateistler) eşit bir konumda bir arada yaşayabilmesidir.

Postmodernizmin hiçbir ilkeye/kurala/kurama/ölçüte/felsefeye/dizgeye damgasını basmak istemeyen yapısıyla ters düşmeyi de göze alarak diyebiliriz ki çoğulculuk

Postmodernizmin tek felsefesidir; akıl ve düşün, bilim ve ezoteriğin, teknoloji ve mitosun, burjuva dünya görüşü ile toplum dışı bir marjinalliğin yan yana / eş zamanlı var olduğu bir yaşam biçimin adıdır (Ecevit, 2012, s. 66).

2.8. YABANCILAŞMA

1980 sonrası Türk romanı, insanın iç dünyasına yönelerek, bireyi sorgulamaya itmiştir. Birey darbenin etkisi ile hapisane hayatı yaşaması ve bireyin kendisini özgür hissedememesinden dolayı birey gerçeklikle bağlarını sorgulamaya başlamıştır. Mehmet Eroğlu'nun romanlarında birey içine düşmüş olduğu kimlik bunalımından çıkamamış ve yabancılaşma problemi ortaya çıkmıştır. Ecevit ve Güvenç yabancılaşmayı şu şekilde açıklamaktadır:

Postmodern eserlerde, içinde yaşanan dünya çelişkileri, belirsizlikleri, açmazlıkları ve anlaşmazlıkları ile kötü bir yerdir. Dolayısı ile bu dünya artık yaşanılabilir bir yer olmaktan çıkmıştır. Bu yüzden gerçeğin dünyasına ayak uyduramayan Postmodern roman karakterleri, masalın, geçmişin, gelenekselin dünyasına kaçmaya çabalar. Çünkü gerçeğin acımasızlığı ancak kaçışla bastırabilir. Postmodern yazarın bu tavrının temel sebebi, toplumdaki çarpıklığı, saçmalığı ve anlamsızlığı vurgulamasında yatmaktadır. Yabancılaştırma tekniği aracılığıyla kurmaca gerçeğin büyüünden uzaklaşır, aklını egemen kılar, eleştirel bilinci, ön plana çıkarır (Ecevit, 2012, s. 37).

Kimlik toplumsal sistemin en önemli parçasıdır. İnsanları buldukları ortam, yaşadıkları çevre toplumsal konum ve statülerin karşılığı olan kimlik geniş bir alana sahiptir. İnsanların yaşam biçimlerini temsil eden inanç, tutum ve değer yargılarının tümünü içine alır. Yüzeysel olarak bakıldığında ise kişilerin ve farklı nitelikteki kimsiniz, kimlersiniz? (Güvenç, 1991, s. 3). Sorularına alınan cevaplar kimliği ortaya çıkarır.

Kimlik oluşumu ilk yıllardan itibaren aile ile başlar ve çevre kazanımları ile birlikte aşamalı olarak ilerler. Kimlik oluşumunda bireyin yaşadığı olumlu ya da olumsuz duygular ileriki yaşam için çok önemlidir. Çocuk, ilk yıllarında kimliğinin oluşumunda anne-babayı kendine model alır, onlarla özdeşleşme içine girer. Çocuğun kimlik arayışı aileden okula, bulunduğu toplumun yapısına göre şekillenir. Çocukluk döneminden sonra birey ergenlikle birlikte geçmişini, geleceğini, kim olmak istediğini sorgular.

Kimlik/benlik kavramı kişinin kendini algılayış şeklidir. Benlik kavramının oluşmasında bireyin kim olduğuna dair algısı, yaşadığı toplumdaki kişilerin kendisini algılayışından da etkilenir.

Postmodernizme göre birey sürekli değişen, değişmek zorunda kalan bir olgudur. Birey bu aşamada hem çevresinden etkilenir hem de çevresini etkiler. Postmodernizmde birey yerini artık özne almıştır. Öznenin içi boşaltılmıştır.

Özne; sürekli sorgulayan, aidiyetsizlik yaşayan, birden fazla kimliğe bürünen biri olarak karşımıza çıkar. Özne, değişik zamanlarda değişik kimlikler üstlenir.

Kişinin kendi olamaması, değerlerini yitirmesi yabancılaşma olarak yorumlanabilir. Türkçede yaban sözcüğü ‘yabani’ veya ‘yabancı’ elden olan yerli, bildik olmayan kimse demektir (Eyüpoğlu, 1995, s. 714). Yabancılaşma kavramı genel olarak özün değişime uğramasıdır.

Yabancılaşma kavramını felsefi anlamda ilk defa kullanan Hegel’dir. Hegel’e göre yabancılaşma kavramını iki şekilde ele alır: Bütünleşme ve ayrılma.

Marx için yabancılaşma kişinin kendi özünden uzaklaşmasıdır. Kendi yarattığı şeylerden kopması, bunların kendi dışında birer soyut varlık, birer güç gibi görmesi, üretim-tüketim ilişkilerinin ortaya çıkardığı imkânları kullanamamadır (Yeniçeri, 2007, s. 31). Kendi özünden uzaklaşan birey başkalarına da yabancılaşır. Marx’a göre yabancılaşmanın bir diğer unsuru iş bölümüdür.

İş bölümünün doğması ile birlikte özel mülkiyet arttı, toplumsal ilişkiler geri plana atıldı. İş bölümü ve toplumsal farklılaşmanın bir gereği olarak insanlar çok sayıda toplumsal rolü yerine getirmek zorundadır. Bu rollerin ortaya çıkardıkları zorunluluklar kadar, rolleri belirleyen toplumsal normlar arasındaki çatışmalar da normsuzluğa anlamsızlık duygusuna ve böylece de bir tür yabancılaşmaya yol açabilir (Tolan, 1981, s. 180).

Toplum bilimci olan Durkheim’in yabancılaşma ile ilgili doğrudan bir söylemi yoktur. O, yabancılaşmayı normların yitimi olarak görmektedir.

Feuerbach’a göre aslında Tanrı’ya ait özellikler insana özgüdür. İnsan kendisine ait olan özellikleri Tanrı’ya aktarmış ve böylelikle kendisine de yabancılaşmıştır.

Fromm’a göre yabancılaşma kişinin kendi kendine yabancılaşmasıdır. Kendisini dünyanın merkezi, edimlerinin yaratıcı olarak görmez, tersine edimleri ve bu edimlerin sonuçları, onun boyun eğdiği, hatta taptığı efendileri olmuştur. Herkes gibi oda kendisini nesnelere algıladığı gibi beş duyusu ve sağduyusu ile algılar ama bunu yaparken de kendisiyle ve dış dünyayla üretici bir ilişki içinde değildir (Fromm, 1996, s. 116).

Fromm için yabancılaşma bir hastalıktır. Bu hastalık insanların doğadan ve birbirlerinden kopmaları ile ortaya çıkmıştır. İlkellikten günümüze kadar var olmuştur ve hala da etkisini korumaktadır.

Teknolojinin ilerlemesi, makineleşme karşısında birey kendine olan güvenini kaybetti. Bu güvensizlikle birlikte yalnızlık, yabancılaşma sorunları

ortaya çıktı. Eroğlu, romanlarında bireyin iç gerçekliğine eğilir ve sorgulayan kişileri ele alır. Eroğlu'nun romanlarında çocukluk döneminde yaşanan olumsuzluklar özellikle aile kavramının oturmadığı ya da anne-baba kaybı ile birlikte bundan eksik olan bireyler geçmiş ile gelecek arasında sıkışıp varoluş amacını sorgulamaktadırlar.

2.9.KURGU

Yazarın eserini şekillendirirken dil, tema, içerik olarak kullanılan unsurları içermektedir. Yazarın edebi ve hayal gücü de kurguda saklıdır.

Kurgu, kurgulama ya da kurmaca, gerçek dünyadan alınan malzemelerin yazarın hayal dünyasında sanatsal bir biçime dönüşmesi, gerçekliğin hayal gücü ile sanal, itibari, saymaca bir âleme dönüştürülmesidir. Gerçeklik, insan zihninde bağımsız olarak dış dünyada var olan olay, olgu, durum ve varlıktır. Kurmaca ise sanatçı muhayyalesinin bu gerçeklikten işine yaradığına inandığı bazı unsurları alarak soyut düzeyde estetik, kendi içinde uyumlu, zihinsel nitelikli bir dünya inşa ve terkip etmesidir. Kurmaca, uydurmadır ama gerçeklerden kopuk değildir (Çetin, 2003, s. 230).

Postmodern yazar tek bir kurgu ile yetinmeyip kurgu içinde kurgu barındıran metinlere yer vermektedir. Üstkurmaca tekniğinde yazar, romanın içinde yeni bir romana yer verir ya da romanın yazılış süreci ile ilgili okura bilgi verir. Üstkurmaca tekniği bununla sınırlı olmamakla birlikte yazar bu tekniği kullanırken ya eserin kurmaca olduğunu okuyucuya hissettirir ya da açıkça söyler.

Modern romanda kurgu belli bir kronolojik sıra ile olay akışı ilerlemektedir. Postmodern romanda ise iç içe geçmiş olay örgüsü, bilinç akışı ve iç monolog teknikleri ile olay akışı kopar ve zengin kurgu oluşturulur. Postmodern romanın kurgusunun anlaşılabilmesi için okurun donanımlı olması gerekir. Kurgunun başı, sonu, ortası yer değiştirilerek okuyucuya verilir. Genellikle romanın sonunda olaylar belli bir yere bağlanarak bitmez, boşluklar bırakılarak okurun hayal gücüne göre tamamlanması istenir.

Postmodern eserlerde kurmaca bazen (olay örgüsü, kişiler, mekân, zaman, tema, bakış açısı) temel yapı unsurlarından yoksun, herhangi bir konu anlatmayan, sınırları belirli olmayan bir tür olarak da karşımıza çıkabilir. Bu açıdan yazarın eserlerinde olay örgüsü küçük olan ayrıntı dilimleri içinde ayrışır, mekân-zaman geçici arka plandan fazla bir şey değildir ya da temalar öyle değersizleşir ki, bazı romanların şunun ya da bunun hakkında olduğunu söylemek bile zordur (Lewis, 2006, s. 149).

A) Dil Kurgusu

Postmodern dönem ile birlikte dil, kurguyu oluşturma ve okuyucuya aktarma işlevi gördüğünden dile önem verirler. Ancak dilin tek bir anlamı üzerinde durulmaz.

Burada sorun bir nesnel gerçekliğe sahip olmayan bir süreç(dil) ile temsilin mümkün olup olmayacağıdır. İşte Postmodern düşünürler, bu noktanın altını çizerek yani dilin taşıdığı özellikler nedeniyle doğruluk temsili yapmaya uygun olmadığını öne sürerek bilimin olabilirliğini sorgular (Şaylan, 2006, s. 255).

Oyunun bir parçası olduğu ve her okuyucuya göre farklı anlamlar çıkarmasını sağlayan dil postmodern unsurun en önemli parçası olmuştur. Postmodern yazarlar dille sürekli oynayarak anlam belirsizliği oluşturmak isterler. Özellikle metinlerarasılık yöntemini kullanırken yazar alıntı yaptığı eserin içerisindeki kahramanın ismi ile oynaması, pastiş, parodiyi yer vermesi ya da argolu kelimeleri dil oyunları üzerinden verir.

Postmodernistler kural tanımazlık, belirsizlik, tutarsızlık, mekanik olanın dışına çıkma vs. gibi pek çok göreceli çağrışımlar uyandıran yaklaşımlarında hep dil mekanizması karşımıza çıkar (Emre, 2006, s. 103).

B) Tematik Kurgu

Postmodernistler kurguyu klasik romandaki gibi eserlerini belirli bir tema üzerine oturtmazlar. Postmodern eserlerde bir tema ele alınmaz. Postmodernistler herhangi bir düşünce okuyucuya aktarma amacı gütmeyiz ve sadece var olan durumu ya da yazarın düşünsel oyununu aktararak çarpıklıklar, tutarsızlıkları okuyucuya aktarır.

Postmodern metnin öznesi karşıtlıklara dayanan seçimlerde herhangi bir tercihten yana tavır koymaz. Durumu gözler önüne serer, oradaki çarpıklıkları ironik bir şekilde dile getirir; okuru şoka uğratar ancak bu çarpıklık ve aksaklıklar yerine yeni bir şey, yeni bir düşünce ikame etme gereği duymaz. Çünkü ona göre zaten varılan noktada ortalık öyle toza dumana bürünmüştür ki neyin doğru neyin yanlış olduğunu belirlemek, onlardan biri lehine yahut aleyhine taraf olma doğru ve yanlış kavramlarının içeriğine dair bir şey yoktur orada (Emre, 2006, s. 191-192).

2.10.OYUN/OYUNLAŞTIRMA

Yazar, hayatın gerçeklerinden kaçıp oyuna sığınır. Oyun kavramı, modern edebiyatın sıkıcı anlatımını yıkarak okuyucuyu romana çekerek romanı daha eğlenceli hale getirmeyi amaçlar.

Hemen her postmodern metinde ironiyle birlikte ve genellikle de dile özgü oyun kavramının varlığını hissederiz (Emre, 2006, s. 112).

Postmodernistler hayata ve sanata karşı da oyun kavramına sığınma isteğini bilinçli yaparlar. Oyun ile hem okuyucuyu eğlendirmek hem de kurgudaki belirsizliği yaratmak için, oyun postmodernistlerin temel dayanağı olur. Yıldız Ecevit oyun kavramı ile ilgili Şu açıklamayı yapmaktadır:

Oyun; bu edebiyatta yalnızca estetik düzlemdeki sonsuz özgürlüğün aracı ve göstergesi değildir; aynı zamanda pragmatik bir işlevi de vardır: eğlendirir. Postmodern yazar seçkinci değildir, sanatsal bağlarında pek de seçkin sayılmayacak trivial/eğlencelik özellikli edebiyat türlerine rahatlıkla el atar. Popülist diye damgalamaktan korkmaz; okurun metinden zevk alması için, bilinçli olarak eğlendirici/sürükleyici görünümlü öğelerle donatır metnini (Ecevit, 2012, s. 73).

2.11.TARİHE YÖNELME

Postmodernizm, gerçek tarihi olduğu gibi ele almaz. Gerçek tarih postmodernistler tarafından çarpıtılarak farklı okumalara ve yorumlamalar açık olabilecek şekilde kurgulanır. Modern romanda olgusalın ve ideolojik temeli olan tarihe yönelmiştir. Fakat postmodernizmin tarihe yönelme amacı ve tarihi işlemedeki mantığı oldukça farklıdır. Narlı, postmodernistlerin tarihi ele almalarını Şu şekilde ifade etmektedir:

Örneğin; N.Kemal'in Cezmi'sindeki, Kemal Tahir'in Devlet Ana'sındaki, Tarık Buğra'nın Osmanlık'ındaki tarih, O.Pamuk'un Beyaz Kale'sindeki tarihten oldukça farklıdır. Öncekilerdeki aydınlatmacı tutumundan, siyasal bakış açısından uzaklaşmıştır. Beyaz Kale, öncelikle postmodern roman, bakışlarının tarihin dönem noktalarından, kahramanlarından daha alt seviyedeki kişilere ve olaylara kaydırır. Bu tutumun altında yatan temel etken, tarihi ders verici bir öğe olmaktan çıkarmaktır (Narlı, 2007, s. 226).

2.12.MONTAJ

Çeşitli gazete haberlerini, şiirleri, günlükleri vb. eserleri içerisinde yer vermesidir. Yazar montaj tekniğı ile eserini çok boyutlu hale getirmeyi amaç edinir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MEHMET EROĞLU'NUN ROMANLARINDA POSTMODERN UNSURLAR

3.1. ÜSTKURMACA

Eroğlu; romanın kurmaca olduğunu okuyucuya söylemesi, romanın yazılış sürecini okura anlatması, romanın içinde yeni bir roman yazması ve başkahramanın notları derleyerek yeni bir roman oluşturması bakımından romanlarında üstkurmaca tekniğini kullanmıştır. Eroğlu'nun *Yarım Kalan Yürüyüş* ve *Yüz:1981* romanlarında yazar romanı nasıl kurguladığını okuyucuya aktarmaktadır. *Zamanın Manzarası* ve *9,75 Santimetrekare* romanlarında yazar, romanın içerisinde yeni bir roman oluşturmaktadır. *Düş Kırgınları* romanında yazar, roman kahramanının güncesini bularak onu nasıl romanlaştırdığını anlatmaktadır.

Yarım Kalan Yürüyüş romanın son bölümünde yer alan 'Yazarın Notu' kısmında romanın nasıl yazıldığı anlatılmaktadır. *Yarım Kalan Yürüyüş* romanında kurmacanın içinde kurmaca yer almaktadır. Yazar, bu romanda Korkut'un vurulmasının üzerine bu olayla ilgili kişilerin savcılıktaki ifadelerini banttardan dinleyerek yazmaktadır. Yazar, romanın yazılma sürecini okuyucuya anlatarak romanının kurmaca olduğunu okuyucuya hissettirmektedir.

Bantlarla başlayan ve nedense kendimi bitiremeyeceğime inandığım bu hikâye birazdan -son sözü ben söyledikten sonra- tamamlanacak. Bu, bir serüvenin bitişinin yarattığı boşluğun yanı sıra gizli bir sevinç uyandırıyor yüreğimde: Bir süredir sol kolumda hissettiğim o kramptan kurtulacağım; vücudum bilincimin onu bağışlayacağı hazlara tekrar eksiksiz olarak açılacak (Eroğlu, 2014, s. 261).

Beni yazmaya, daha doğrusu olayı anlatmaya iten, bir rastlantı sonucu elime geçen bantlardaki titreşim, dinleyeni utandıracak kadar acıyla yoğrulmuş o seslerdi. Hatırlıyorum: Ağustostu, geceydi; bu odada, bu masada oturuyor ve teybin içinde tekdüze bir hızla dönmekte olan sonuncu bantı dinliyordum.(O gece Korkut'un gerçeğinden korkmuyordum; uykum da normaldi. Uykunun ölüme yakınlığını, insanın her sabah uykudan hayata dönecek kadar güçlü olmadığını keşfetmem için Korkut'u tanımam gerektiğinden habersizdim) Kaset durduktan sonra uzun bir süre düşündüm: Asım'ın nefreti, Mesut'un hayranlığı, Ferzan'ın çocukça sevgisi, Aslı'nın mantığı ve Lerzan'ın tutkusu o bantlardaki sırası karışmış, dağınık bir gerçeğin parçalarıydı; nasıl birleştirecektim? (Eroğlu, 2014, s. 262).

Yüz:1981 romanında yazar, eserini nasıl kurguladığını anlatmaktadır. Romanda 12 Eylül darbesi sonucu değerlerini yitirmiş gününü gün etmek isteyen,

bilinçli olarak adı anti-kahraman olan kişi aracılığıyla özeleştirme yapılması istenmektedir. Romanda Ben ve Siz muhasebesi yapılmamıştır. Bundan dolayı roman sadece yazarın değil artık hepimizin romanı olmuştur.

Her şeyi uzun –yani, açık açık- anlatmak niyetinde değilim. Çünkü suç işlemeden edindiğim ve üstüme inatçı bir kolcu gibi sinen, giderek günahkârlığa dönüşen bu garip suçluluk doğrulayacak ya da bu duyguya kaynaklık edebilecek ayrıntıları nasılsa sansür edeceğim(...)Belki önyargılı okuyucular. Ama telaşlanmayın, sizi bu sıkıntıdan olabildiğince uzak tutmaya çalışacağım. Ancak tedbirli tavrımın sizi yanıltmasını istemem. Bu öyküden hangi sonucu çıkaracak olursanız olun, ben suçlu değilim(...) Yazacaklarım sadece benimle ilgili değil. Öyle olsaydı, anlatacaklarımın hayatımın bir kronolojisi- ve sıkıcı- bir öyküsü olurdu. Evet, yazacaklarımın odağında ben varım ve siz, saklamaya çalışsam da bunu çok geçmeden fark edeceksiniz ama kendimden söz ederken aslında sizi de anlatıyor olacağım (Eroğlu, 2014, s. 2).

Yazar, romanını olayın akışına göre kurguladığını okuyucuya aktarmaktadır. Yazar, anlattıklarının bir öykü olduğunu bildirmek içinde kendi kendisi ile şöyle konuşmaktadır:

Öykünün nasıl geliştiğini biliyorum doğal olarak. Bilmediğim tek şey, bu öykünün nasıl noktalanacağı. Sonundayım ama öykünün nasıl bir sonla biteceğini hala bilmiyorum (Eroğlu, 2014, s. 90).

Zamanın Manzarası romanının içerisinde yeni bir romanın yazılış süreci anlatılmaktadır. Barış, romanında asteğmen olarak görev yaptığı Şemdinli'yi anlatmak ister ancak Barış, Elif ile karşılaşınca romanın konusunu tamamen değiştirerek yeni roman yazmaya karar verir.

Ocakta yazmaya başladığım hikâyenin sonu-ben olayları henüz kâğıda geçirmeyi tamamlamamışken- 11 ay sonra Aralık'ta –hatırlıyorum(...) yerini, hikâyenin kahramanı olan kadınla karşılaşmamı sağlayan ilk romanımdan alınmış. Tanrı bana, yalvararak ondan istediğim iki günü verdi; ben de ona dil uzatmaktan vazgeçerek yazdıklarımı en geç 6 Ağustos'ta bitirme sözünü verdim(...)Yazmaya başladığımda, her satırla birlikte artacağını, kalemin ucunda biriktikçe yeni, aldatici yüzler takınacağını bildiğim acıya dayanacak kadar güçlü olduğumu düşünmüştüm (Eroğlu, 2014, s. 10).

Elif, babaannesinin romanını yazdırmak için birini aramaktadır. Elif, Neşe Berkmen'in tavsiyesi üzerine Barış'ın yazdığı romanı okur. Elif, Barış'ın yazdığı romandaki "Mücevher takmamıştı ama gözleri vardı" cümlesini çok beğenmesi ile onun yanına gelir. Elif, Barış'a babaannesinin hayatını yazma teklifinde bulunur ve ondan başkasının bu romanı güzel yazamayacağını hatta kendisinin bile bu yeteneğe sahip olmadığını söyler. Barış, teklifi kabul eder ancak ilerleyen zamanlarda Barış'ın Elif'e âşık olması ile Barış bu fikrinden

vazgeçer. Barış, Elif'in kanser olduğu ve onun başka bir erkeği sevdiğini anlayınca Elif'in isteğiyle onun hayatını ve aralarındaki geçişleri romanlaştırmaya karar verir.

Anlatacaklarım her şeyden önce bir aşk hikâyesi, içinde üç kişinin yer aldığı ama yazgılarının kesişmediği, ikili bir çiftin oluşmadığı trajik bir yanılsama. Bu aynı zamanda iyilik ve kötülük hakkında bir hikâye: İyi biri olabilirdim. Sanırım olamadım. Kendim kaldım. Kötüyken özgürdüm sonra âşık oldum.(...)Masalsı bir başlangıcı olan anlatacaklarım, Tanrı'yla aramdaki çekişmenin de hikâyesi. Ona meydan okuyuşumun, Bitlis dağlarında kendimi ona eş sayıp sonra hayal gücünün karşısında varlığımı ve cümlelerimi inkâr ettiğim sonunda da koşulsuz teslim oluşumun kısa özeti. Son olarak bu, direnişimin de hikâyesi olacak: Yazdıklarım, Tanrı'ya verdiğim sözü tutuyorum (Eroğlu, 2014, s. 11).

Barış, intihar etmeden önce Elif'in hayatını anlattığı romanı, Neşe Berkmen'e mektup aracılığı ile teslim eder. Romanın kaderi artık Neşe Hanım'ın eline geçer.

1998 Mayıs ile 1999 Nisan'ı arasındaki konuşmalarımızın bazılarının da yer aldığı ekteki hikâyeyi size emanet ediyorum. (...) Romana gelince kaderi sizin elinizde; isterseniz yırtıp atın, isterseniz okumak için her şeyini verirdi diyebileceğim eski hastanızı ölümsüzleştirmekten başka hiçbir iddiası olmayan sayfaların gün ışığına çıkmasını sağlayın. Seçim sizin. Ben kendi hesabıma hem Elif'e hem de Tanrı'ya sözü tuttum (Eroğlu, 2014, s. 421-422).

Düş Kırgınları romanı Orhan Pamuk'un Masumiyet Müzesi romanında geçen Kemal, karakterinin roman sonunda güncesini O. Pamuk'a teslim ederek yaşadıklarına sadık kalmak şartıyla romanlaştırılması açısından benzerlik göstermektedir. Romanın girişinde ve sonunda üstkurmaca metinlere rastlanılmaktadır. Her bölümün başında 'Gezgin Bir Ayyaşın güncesinden' başlığı altında anlatılmaktadır. Giriş ve sonsözde üstkurmaca metin Kasım 2004'te geçer. Bu kısımda romanın yazılış süreci anlatılmaktadır.

Tarih, 20 Mayıs 2004 her yılın altı ayını geçirdiğim eski taş evin denize bakan geniş terası; saat yediye doğru geliyor olmalıydı, bir yandan derin derin soluyarak Domuz Burnu'na bakıyor bir yandan da İstanbul'daki bir dergiye hafta sonuna kadar göndereceğime söz verdiğim yazının son satırlarıyla uğraşıyordum. Acaba 'fethi' yerine 'keşfi' mi desem, yoksa iki sözcüğü birlikte kullanıp Tanrı'ya yöneltmiş meydan okuyuşu yumuşatsam mı? (...)Terasa alnımı silerek bir kadın girdi. Onu daha önce hiç görmemiştim, beklediğim biriside yoktu.(...) Bir öykü yazmanızı istemeye geldim buraya (Eroğlu, 2009, s. 2).

Çiğdem, romanın sonunda Kuzey'in yazmak isteği *Düş Kırgınları* romanının notlarını yazara getirir ve yazarın bunlara sadık kalmasını ister. Yazar romanda Kuzey'e ait bölümleri '*Gezgin Bir Ayyaşın Güncesinde*' adı altında toplanmıştır.

Beni okumuş muydu?

İkinci sınıf yazarlar gibi ısmarlama bir öykü yazacağımı nereden çıkarmıştı? (Eroğlu, 2009, s. 3)

Bana her şeyi açık açık, hiçbir şeyi gizlemeden aktaracağına söz verdiği o akşamüstünden sonra haftada iki, bazen de üç gün buluşarak konuşmaya başladık. (...) Bende ona yazmayı kabul edişimin ardındaki gerçekten söz etmedim (Eroğlu, 2009, s. 4).

Kuzey, romanda yazarın sözcüsüdür. Yazar, Kuzey'in hayatını romana işlemek istemez ama onun da kendisi gibi Tabur defterine kayıtlı olduğunu öğrenince bu fikrinden vazgeçer. Son söz kısmında-üstkurmaca tekniğinin kullanıldığı bölümde- yazar romanı nasıl kurguladığını anlatmaktadır.

Birkaç paragraf daha... Sonra öykü nihayet sona erecek. Oysa Eylül ortasında ilk bölümü yarıladığım romanın sonu ile aramda -ilerlememi engelleyebilecek-sorular duruyordu: Tanımadığım, hiç görmediğim kişileri tanımadığım başka insanların ağzından dinleyerek ikinci elden alınan bilgilere oluşturarak yola çıkmak, öykünün inandırıcılığını azaltacak mıydı? Boşuna endişe etmişim. Azaltmadı aksine sahici kıldı. Çünkü tanımadığımız değil, yarattığımız insanlar daha gerçekçidir (Eroğlu, 2009, s. 244).

9,75 *Santimetrekare* romanlarında yazar, romanın içerisinde yeni bir roman oluşturmaktadır. 9,75 *santimetrekare* romanında roman kahramanı Ahmet, Zinar'ın (Kaya) hayatını kaleme almak için romanı nasıl kurguladığını anlatır. Ahmet, psikolog ile randevularında yazdığı romanın kendi hayatı olmadığını her defasında söylese de romanda yer yer Zinar ile Ahmet'in aynı kişi olduğu şüphesine düşürmektedir. Ahmet, romanın giriş kısmında romanını nasıl kurguladığını şöyle anlatmaktadır:

Ona yıllardır tasarladığım ancak dokuz ay önce yazmaya başladığım romanın bir türlü oturtamadığım giriş bölümünde, parmağı namluya dönüşmüş, henüz Türkçe konuşamayan o çocuk kahramanımdan söz etmeliyim. Evet, etmeliyim! Küçük tellal bunu hak ediyor (Eroğlu, 2014, s. 8).

Ahmet, Ayşin'e yıllar önce kafasında tasarladığı romanını anlatır. Geri dönüş tekniği kullanılarak 2013 yılından 97 yılına dönüşler yapılmaktadır. Yazar, üstkurmaca tekniğini kullanarak yer yer romanda Zinar'ın sözcüsü olur.

Ayşin ile arama giren Zinar'ın(Kaya) romanı birinci kez elimde. İlk satırlar 1997 ya da 1998 ile başlıyor ama Zinar, öyküyü uzaktan, 2013'ten anlatıyor...Töreristi etkisiz hale getirmenin öldürmek olduğunu öğrenmeme daha zaman var ama yine de her şeyin farkındayım ve kararlıyım: Başımı sallayıp tekrarlıyorum:Adım Zinar, ba-bam etki-siz-leş-me-miş tö-rö-rist... Artık dört buçuk ya da beş yaşında değilim; yirmisindeyim.

Etkisizleşmemiş diyeli, Şırnak'ı terk edeli çok oldu. Bunları beni süzen asteğmene değil Boğaz'ın girişine bakan geniş pencerenin önünde oturan adama anlatıyorum. Boş zamanlarımda editörlük yaptığı yayınevine gidip yardım ettiğim Nuri abi, üç hafta önce yazdıklarını okuduğunda heyecanla bunu mutlaka Nusret Hoca görsün dedi. Okuduğunuz metin Zinar'ın ya da Kaya'nın öyküsü diyorum adama 1997 ya da 98'de Gabar'ın eteklerinde başlıyor, bugüne geliyor... (Eroğlu, 2014, s. 18)

3.2.METİNLERARASILIK

3.2.1.Alıntı

Eroğlu; *Issızlığın Ortası, Düş Kırgınları, Belleğin Kış Uykusu, Yüz:1981, 9,75 Santimetrekare, Kusma Kulübü, Fay Kırığı-1:Mehmet, Zamanın Manzarası* romanlarında farklı yazarlardan alıntı yaparak romanlarında hangi konuları işleyeceğini sezdirmektedir.

Issızlığın Ortası romanının giriş kısmında Mevlana'nın *Mesnevi*'sinden alıntı yapılmıştır.

“Ateş kıvılcımları ile çehreli görünürse de, onun yaptığı işin sonundaki karanlığa bak...” (Eroğlu, 2016, s. 7)

Düş Kırgınları romanında Pierre Schoendoerffer'in *Krala Veda* romanından alıntı yapılmıştır. Bu alıntı ile okuyucuya verilmek istenen mesaj Kuzey aracılığı ile aktarılır. Kuzey' in hayallerini ve 68 kuşağının gerçekleştirmek istediklerinin yarıda kalması ve sonunda hüsrana uğratılmış hayatların yaşama mücadelesi anlatır.

“Bir düşler kıyımıdır yaşam; çığnenmiş, ihanete uğramış, satılmış, unutulmuş, bir düşler mezarlığıdır... Ne israf...” (Eroğlu, 2009, s. 9)

Düş Kırgınları romanında Ruben Dario'dan alıntılama yapmıştır.

“...Ve siyah bir kuğu dedi: Gece günün habercisidir. Beyaz bir kuğu ekledi: Şafak ölümsüzdür, şafak ölümsüzdür, şafak ölümsüz!” (Eroğlu, 2009, s. 117)

Belleğin Kış Uykusu romanının giriş bölümünde romanda sorgulan sevgi üzerine Pascal Quingard'ın “Bir neden aramak, sevgiyi yok eder. Sevilen bir şeye anlam uydurmak, yalan söylemektir.”(Eroğlu, 2015, s. 1) sözü ile başlar.

Yüz:1981 romanında bölüm başlarında alıntılara yer verilerek yazarın hangi konuları romanında işleyeceğini sezdirilmektedir.

Pierre Schoendoerffer, Lilian Hellman, Tao, Saint-John Perse'den alıntılar yapılmıştır. Romanın giriş bölümünde önce Pierre Schoendoerffer 'in "Büyük şeyler sevgisiz yapılamaz." sözüne yer verilmiştir.

Birinci kitabın girişinde Lillian Hellman'ın "vicdanımı bu yılın modasına göre kestirmeyeceğim" (Eroğlu, 2014, s. 1). İkinci kitabın başında Saint-John Perse'nin "Ve ötede ve ötede ne var senin kendinden başka, ne var insandan başka?" (Eroğlu, 2014, s. 40) sözüne üçüncü kitabın başında; Tao'dan "Zekânın dışında hiçbir şey yoktur; zekânın içinde de bulunabilecek bir şey yoktur" (Eroğlu, 2014, s. 24) sözüne yer verilmiştir.

Kusma Kulübü romanında birinci bölümde Graham Greene, *Sessiz Amerikalı* eserinden alınan "insan, eğer insan kalacaksa, taraf tutmak zorundadır." (Eroğlu, 2014, s. 7) alıntı ile başlar. Yazarın bu romanında Kusma Kulübü kurucusu Nihan ve Umut aracılığıyla vicdanını yitirmeyip insan kalabilme mücadelesine vurgu yapmaktadır.

Zamanın Manzarası romanın giriş kısmında Joseph Conrad'ın *Lord Jim* adlı eserinden alıntı yapılmıştır. Alıntılar ile Barış'ın Tanrı'ya inanmayan ve yaşam için bir kaygısı olmayan bireyin yaşamını anlatacağına dair ipuçları vermektedir.

Morlowe, Stein'le konuşuyor: "Doğruyu söylemek gerekirse, Stein," dedim, "buraya ilginç bir mahlûktan söz etmeye geldim." İnanmayan, gülünç bir hevesle, "Kelebek mi?" diye sordu. Birden cesaretim kırıldı; garip, derin kuşkulara kapıldım: "Öyle mükemmel bir şey değil sözünü ettiğim," diye cevap verdim. Bir insan !" (Eroğlu, 2014, s. 7)

Birinci bölümün şimdi zamanında Graham Greene Ait "Bir hikâyenin ne başı vardır, ne sonu. İnsan kendi deneyimlerinden geri, ya da ileri bakacak bir nokta seçer, hepsi bu..." (Eroğlu, 2014, s. 17)

Gelecek zamana ait Graham Greene "Hayatın kısa rüyasına karşılık, sınırsız zamanın gecesi ne kadar uzun..." (Eroğlu, 2014, s. 49) alıntısına yer verilmiştir.

9,75 santimetrekare romanında giriş kısmında Henry James'in "İnsan kendi için yaptığı, kendine uyan bir tasarımda dünyadaki acıyı nereye koymalı?" (Eroğlu, 2014, s. 5) sözü ile Zinar'ın yaşadıklarını ve hayatındaki acılarına vurgu yapar.

Pierre Schoendoerffer'in "İnsanın tek gizi kendisi için her zaman bir bilmece olarak kalmasıdır." (Eroğlu, 2014, s. 19) sözü ile başlar.

Fay Kırığı-1:Mehmet romanında Mallerme'nin *Deniz Meltem* 'inde geçen cümle alıntılama yapılarak Mehmet' in zenginlik uğruna yaptığı evliliğin onu yalnızlığına sürüklemesine vurgu yapmaktadır.

Ten bitirdi hazlarını tükendi kitap, kaçsam kaçsam uzaklara (Eroğlu, 2014, s. 60).

3.2.2.Alt Metin

Düş Kırgınları, Belleğin Kış Uykusu, Yürek Sürgünü, Kusma Kulübü, Adını Unutan Adam ve 9,75 Santimetrekare romanlarında Eroğlu, başka yazarların eserlerine gönderme yaparak romanlarında yeni bir anlatım işlemiştir.

Düş Kırgınları romanında hem doğrudan alıntı hem de ana metin yoluyla alıntı yapılmıştır. *Düş Kırgınları*, romanının ilk sayfalarında Pierre Schoendoerffer'in *Krala Veda*, Homeros'un *Oysseia*, Tolstoy'un *Anna Karenina* adlı romanlarına gönderme yapılmıştır

Çiğdem, annesi ile Kuzey'in aşk mektuplarını bulması ile Kuzey'e âşık olur. Çiğdem, Kuzey ile karşılaşmalarından itibaren Kuzey'in de kendisine karşı bir şey hissettiğinden emin olamaz. Çiğdem, Kuzey'e olan aşkını Tolstoy'un *Anna Karenina* eserine gönderme yaparak Kuzey'in aşkla ilgili düşüncelerini öğrenmek ister.

Bir kadın ya da bir erkek, nasıl âşık olur? Sizce de saçma bir soru değil mi bu? Tolstoy'a bakın. AnnaKarenina ile Vronski'nin birbirine nasıl âşık olduğunu anlatmış mı? Vronski hangi sihirli sözcüklerle Anna Karenina'yı aşkına ikna etti ya da Anna hangi kışkırtıcı sözcüklerle Vronski'ye teslim oldu? Yüzlerce sayfa arasında bununla ilgili tek bir paragraf yok. Anlatılan, bakışlar ve birkaç beylik cümle.

Cevap şu: Anna ve Vronski âşık olmaya hazır dılar ve fırsat önlerine çıkınca, yazgılarına teslim oldular. Tıpkı benim gibi. Hem Tolstoy hem Vronski ile Anna Karanına ilk kez karşılaştıklarında âşık olacaklarını biliyorlardı (Eroğlu, 2009, s. 161).

Belleğin Kış Uykusu romanında, Sadık'ın okuduğu roman üzerine Sadık ve Nesrin'in konuşmaları ile *Anna Karenina* romanına gönderme yapılmaktadır.

Kitap, Kiti ile Levin'in mutlu evliliklerini anlatır. Ünlü romandır Kiti Şçerbatski. İşte pek bilinen giriş cümlesini okuyorum: "İşte, bütün mutsuz aileler

birbirlerine benzerler. Bu sözü tersine çevirecek olursak, her mutlu ailenin mutluluğu kendine göredir.“ Nasıl hatırlayabildiniz mi? (Eroğlu, 2015, s. 249)

Yürek Sürgünü romanında kurgu bakımında *Adını Unutan Adam* romanına gönderme yapılmaktadır. *Adını Unutan Adam* romanında geçen üç arkadaş, Filistinli askerlere yardım için Orta Doğu'ya giderler. Ali'nin vefatıyla Tarık ve isimsiz kişi aralarında kura çekerler. İsimsiz kişi hile yaparak Tarık'ı kurtarır ve ona kaçması için zaman kazandırır. *Yürek Sürgünü* romanında geçen Murat, karakteri ile de *A.U.A* romanında isimsiz kişiye gönderme yapılmaktadır.

Unuttun mu 1969'da, 19 Kasım'da sabaha karşı o salak Suriyeliyi dinleseydik şimdi burada olmazdık. Geride kalıp hayatı pahasına bizi kurtaran Murat'tı. Sesi giderek yükseliyordu. Hatırladın mı, üstelik bizi atlatarak yaptı bunu; kimse istemeden ve aramızda yalnızca onun bir bekleyeni varken (Eroğlu, 2014, s. 56).

Okumadın. Ve o gece kurada hile de yaptı. Doğru değil mi? Evet taşı aldım, ellerimi arkama götürdüm. Sende birini seçtin. Şanslıydın taşı buldun. 'Hile yaptın' diye üsteledi. Eminim. Murat'ın sessizliği hep içini kemirmiş olan kuşkusunu doğruluyordu. Hangi elini, seçersem seçeyim, taşı bulup gidecektim (Eroğlu, 2014, s. 428).

Daniel Defoe'nun *Robinson Cruseo*'da geçen Cuma karakterine Kadir aracılığı ile gönderme yapılmaktadır. Robinson, Cuma'yı kendi kimliğinden uzaklaştırarak yalnızlığına hapsedmişti. Kadir ise yaşadıklarından dolayı kendi yalnızlığına sığınmıştır.

Robinson, Cuma'yı Cuma günü bulmuştu. O ise yalnızlığına Eylül'de kayılmıştı (Eroğlu, 2014, s. 6).

Y.S romanında, *Adını Unutan Adam* romanında geçen olağanüstülük özelliklere sahip olan 'Amca' karakterine gönderme yapılmaktadır.

Öylesine güçlüydü ki bir keresinde yamaçtan aşağıya yuvarlanma tehlikesi geçiren yüklü bir katırın kuyruğundan tutup patıkaya çekmişti (Eroğlu, 2014, s. 21).

Kusma Kulübü üyelerinden İsmail kendini tanıtırken *Moby Dick* adlı romana gönderme yapmaktadır. “Adım İsmail benim ama balina avcısı değilim.“ der (Eroğlu, 2014, s. 41).

Kusma Kulübü romanında yazar Umut aracılığı ile Kafka'nın *Dönüşüm* romanındaki Gregor Samsa'ya atıfta bulunmaktadır.

Pazar günü her zamankinden daha erken uyandım. Üzerimde garip bir hal vardı. Ağır bir şeyin altında eziliyor, soluk almakta zorlanıyordum. Yavaş yavaş fark ettim: Gregor Samsa'ya dönüşmüştüm. Bir sürü bacağımla olmasa da değiştiğim kesindi: Soluksuz kalmanın yanı sıra midem daha önce hiç hissetmediğim kadar keskin bir bulantı ile alt üstü; karnımsa doğum yapmanın eşliğindeymiş gibi şişmiş hissediyordum (Eroğlu, 2014, s. 269).

9,75 *Santimetre* romanında yazar kendi romanı olan *Zamanın Manzarası*'na gönderme yapmaktadır. Bu romanda Ahmet yeni bir roman yazmaktadır ve *Zamanın Manzarası* romanındaki Barış'ın sözünü çaldığını söylemektedir.

Mücevher takmamıştı ama gözleri vardı (Eroğlu, 2014, s. 192).

3.2.3. Anıştırma

İssizliğin Ortası romanında Ayhan etrafında işlenen savaş konusu, cinsel sapkınlıklar, Attilâ İlhan'ın *Yaraya Tuz Basmak* romanındaki Demir karakteri ile benzerlik göstermektedir.

3.3. ZAMAN

Postmodern metinlerde zaman belirsizdir. Olaylar, kronolojik şekilde verilmek yerine zamansal kırılmalar ve iç içe geçmiş kurgular söz konusudur. Zaman kavramını Keyfi zaman, döngüsel zaman, belirlenemez zaman olarak üç başlık altında inceleyeceğiz.

3.3.1. Keyfi Zaman

İssizliğin Ortası, *Düş Kırgınları*, *Adını Unutan Adam* ve *Yüz:1981* romanlarında geçmiş-şimdi-gelecek zaman iç içe girmiştir. Romanda kahramanın geçmişi anlatılırken geri dönüş, bilinç akışı tekniklerinin kullanılması olayları daha da karmaşık hale getirmiştir.

İssizliğin Ortası romanında geçmiş ile şimdi karışık bir şekilde anlatılır. Olaylar Ayhan'ın Ankara'ya gelmesi ile başlamaktadır. Ayhan'ın, Zafer'i aramak için Gaziantep'e gitmesi ile bitmektedir. Romanın içinde yer yer tarih atılmasına rağmen olayların ne zaman geçtiğine dair net bir bilgiye sahip değiliz. Bölüm başlarındaki tarih ve gün adları ise modern romanlardaki zamanın çizgisel olarak akması yerine zamanı kestirememeye ve zamanın müphemleşmesi söz konusudur. Roman 55 günlük bir zaman dilimini anlatıyor gibi dursa da Ayhan'ın geriye

dönüş, bilinç akışı ile birlikte bu zaman kavramı iyice karışmaktadır. Romanda 55 günlük zaman dilimine baktığımızda Ayhan, Zafer ile yurt hayatını ve geçirdiği günleri anlatırken 11 yıllık arkadaşlıklarının koptuğu belirtirken burada da zamansal açıdan 63-71 yılları arasındaki 8 yıllık zaman diliminin tutarsızlığını göstermektedir.

Ayhan, bazen içinde bulunduğu zamanın farkında değildir. Ayhan, geçmişine döndüğünde zaman onun için durmuştur. Ayhan, o zaman dilimi içerisinde zamanı fark edemese bile içinde bulunduğu psikolojiden çıktıktan sonra zaman kavramı onun için bir şeyler ifade etmektedir.

Demek saatlerce pencerenin önündeyim (Eroğlu, 2016, s. 161).

Beynimde uçuşan bu duygu 15 gün öncesine götürüyor beni (Eroğlu, 2016, s. 76).

Demek 10 günü geçti (Eroğlu, 2016, s. 10).

Düş Kırgınları romanında, olaylar üç farklı zaman diliminde geçmekte ve bunlar kronolojik olarak verilmemiştir. Giriş kısmında Nisan-Temmuz 1998 Şafak'ın Karaburun'a gelişi, Şafak ile Kuzey'in aralarındaki aşkı ve Şafak'ın intiharı anlatılmaktadır. İkinci metin halkasında 2003'te ise Çiğdem'in Karaburun'a gelişi, Kuzey'e olan platonik aşkı, Kuzey'in Şafak'ı unutamaması ve Kuzey'in yaşadıklarını sindiremeyip intihar planları yapması anlatılır. Son halkasında ise üstkurmaca tekniğinin kullanıldığı ve kitabın son bölümünde belirttiği gibi 2004 yılını kapsamaktadır. Bu zaman diliminde ise Çiğdem'in yazarın yanına gelerek Kuzey'in yazmak istediği *Düş Kırgınları* romanı ile ilgili notlarını getirmesi ve Kuzey'in yakın arkadaşları tarafından yeni bir romanın ortaya çıkışına kaynaklık etmesi anlatılır.

Romanda 2003 yılından 1998 yılına sürekli geçiş yapılmakta bazen de yazar araya girerek kendi düşüncelerini açıklamaktadır. Kuzey, Çiğdem ile Temmuz 2003'te ilk karşılaşmalarında 2003'ten 1998 yılına çağrışım yolu ile Şafak'ı hatırlamaktadır.

Adını Unutan Adam romanında geçen zaman kronolojik değildir. Anlatma zamanı 1987 Ağustos ayında Tarık'ın Petra'ya olayları anlatması ile başlar. Tarık, arkadaşları ile yaşadıklarını geri dönüş tekniği ile on sekiz yılını anlatmaktadır. Olayın ilk kısmında 17 Kasım 1968 gecesi Tarık, Ali ve isimsiz

kişi Orta Doğu'da İsrail askerlerine karşı mücadelesi ve Ali'nin ölümü anlatılmaktadır. İkinci kısmında 1968-73 yıllarında Tarık'ın; İsraili askerleri tarafından yakalanıp sorgulanması, işkence döneminde yaşadıkları ve Adını Unutan Adam olarak belleğini yitirşi anlatılır.73 sonrası dönemde ise Tarık'ın İstanbul'a gelişini, yaşadığı kimlik bunalımı ve öteki ben'den Tarık olma süreci anlatılmaktadır. Tarık, kendi kimliğine kavuşmak için 18 yıllık süreci anlatırken yaşadığı olaylar ile anlatma zamanını birbirine karıştırmaktadır. Petra, Tarık'a adını sorduğunda aradaki zamansal geçişi ile İsrail'de sorgudaki anına geçiş yapmaktadır.

Adım yok. Adımı az önce aşağıdaki düzlükte unuttum.' Petra itiraz etmeye kalkışınca, 'İlle de bir ad istiyorsan, bu hikâyeyi anlatan adam diye hatırla beni,' diyorum (Eroğlu, 2013, s. 61).

Yüz:1981 romanında geri dönüş teknikleri ile anti kahramanın sözcüsü olan yazar, hâkim bakış açısı ile ben/siz ayrımı yapmadan anlatma ve olayın gerçekleşme zamanını -geçmiş ve geleceği- iç içe geçirerek anlatmaktadır. Romanın anlatma zamanı ile olayın gerçekleşme zamanı farklıdır. Giriş kısmında;

(Ben/Siz)

(Ağustos 97-Pazar) (Eroğlu, 2014, s. 1)

Anlatma zamanı yazarın, giriş kısmında da belirtildiği gibi 3 Ağustos 1997 Pazar gecesini saat 03.' te başlayıp son bölümde aynı gün ve tarihte saat 06'da bitirir. Romanın anlatma zamanı üç saati kapsamaktadır. Yazar, üstkurmaca tekniğini kullandığı için açıkça anlatma zamanına dikkat çekmektedir. Olay zamanı ise üç bölümden oluşan romanda anti kahramanın, 1996-97 yılları arasında çıkan olaylara, çocukluğuna ve 80 darbesinde yaşadıkları anlatılmaktadır.

Geçmiş-şimdi-gelecek iç içe girmiştir. Romanda anti kahraman Nalan ile konuşmalarında çağrışımsal geçiş ile sevdiği kadın Aslı'yı hatırlar.

3.3.2.Döngüsel Zaman

Geç Kalmış Ölü, Yarım Kalan Yürüyüş ve Yürek Sürgünü romanlarında olaylar başladığı yere geri dönmektedir.

Geç Kalmış Ölü romanında olaylar başladığı yere geri dönmektedir. Ayhan, Zafer'i aramak için 4 Nisan- 19 Nisan arasında İskenderun'da geçen 15

günü geri dönüş teknikleri ile anlatır. Roman 19 Nisan cumartesi (otel odası) saat 02.15'te Ayhan'ın vapura binmekten vazgeçmesi ile başlar. Ayhan'ın, Zafer'i arayışı ile birlikte yaşadığı hayal kırıklığı ve Ayhan'ın vapura binmekten vazgeçmesi üzerine vapurun düdük sesi ile roman biter. Romanda yer yer belirsiz zaman ifadeleri de kullanılmıştır.

Aylardan hangisindeyiz? Hangi gün? (Eroğlu, 2014, s. 8) Ayhan, bu sorular karşısında bilinç bulanıklığı yaşaması ve Ayhan'ın etrafında kimse olmamasından dolayı Ayhan, içinde bulunduğu muğlak zamandan çıkamamıştır.

Yarım Kalan Yürüyüş romanında, Korkut'un vurulmasına sebep olan kişilerin karakolda ifadesi alınması ile başlayıp yine Korkut'un vurulma anına geri dönmektedir. Olaylar, 8 gün içerisinde geçmektedir. Her bölümün başına tarih ve yıl atılmıştır. Bu tarihlere bakıldığında kronolojik olarak ilerliyormuş gibi görünse de zamansal sapmalar vardır. Roman 21 Temmuz 1983 ile başlamıştır. Dördüncü bölümün üçüncü kısmında geriye dönüş yapılmıştır. Bir bölümde Korkut'un arkadaşlarının ifadesi alınırken, Korkut'un çocukluk yıllarına şimdiki zamandan geçmiş zamana doğru bir geri dönüş vardır.

Yürek Sürgünü romanında Kadir'in gönüllü olarak yürek sürgünü için çocukluğunun geçtiği yere gitmesi ile başlar ve sonuç kısmında olaylar başladığı yere geri döner. Kadir'in 68 kuşağına mensup olup işkenceye maruz kalması, Ayşe ile yaşadığı ilişkide hayal kırıklığına uğrayıp kendi kabuğuna çekilmesi, Halit ve Murat'ın savundukları ideolojiden vazgeçip birbirlerinden kopması ile Kadir, onlardan ayrılıp gönüllü olarak yürek sürgününe çıkar. 1991 ve sonrası (anlatma zamanı) yılından 1956 (olay zamanı) yılına geri dönüş teknikleri ile anlatılmaktadır.

Kadir, Cem ve Nil ile birlikteyken öksürük sesiyle çocukluğunda sürekli öksüren adamın ölümüne sebep olduğu an' ı çağrışım yolu ile hatırlamaktadır.

Bilinci tam yerine gelmeden yatak odasından yükselen hıçkırıkları duydu. Öksüren yaşlı adam değil, Nil'di (Eroğlu, 2014, s. 302).

3.3.3.Belirsiz Zaman:

Belleğin Kış Uykusu romanında zaman kavramı durağandır. Romanda Sadık'ın geçmişine-geleceğine dönüşler yapılsada bu dönüşlerde bir zaman kavramından bahsedilmemektedir. *B.K.U* romanında iki farklı zaman

kullanılmıştır. Dış zamanda yaklaşık 5 dakikada gerçekleşmektedir. Sadık, rüya görmüş ve bir tren yolculuğuna çıkmıştır.

Uzun bir yolculuktan dönmüş gibi yorgundu; önce gerindi, sonra saate baktı: Altı sıfır beş... Şaşkınlıkla silkindi. Bileğindeki kadranda az önce altıyı gördüğüne göre topu topu beş dakika kestirmiş olmalıydı ama bedeni sanki oturduğu rahatsız koltukta saatler geçirmişçesine ağrıyor (Eroğlu, 2015, s. 275).

Olayların gerçekleştiği iç zamanda ise Sadık, tren yolculuğunda Bay G ve Palyaço ile tanışmıştır. Romanda bu yolculuk, psikolojik olarak anlatılmaktadır. Trende üç kişi olmasına rağmen Bay G (Sadık)'in geleceğini, Bay M. ise Sadık'ın geçmişini simgelemektedir. Bu tren yolculuğunda Sadık'ın geçmişini hatırlayıp kendisini sorgulaması ve onun bu zamana kadar yaptığı seçimleri kapsayan zamandan bahsedilir. Bu tren yolculuğu romanda ayın on dördünde ve saat 21'de başlamıştır ancak bu yolculuğun hangi ay ve yılda gerçekleştiği belirtilmemiştir. M, geçmişine gittikçe yaşlanmakta Bay G ise gençleşmektedir. Aynı anda Sadık'ın geçmişi-geleceği ve içinde bulunduğu zaman bir arada verilerek Sadık'ın zaman kavramı belirsizleştirilmiştir. Sadık, geçmişini hatırlamak isterken gelecekte yaşayacağı mutluluk istasyonundaki olaylar karmaşık bir yapıda anlatılmıştır. Sadık, bu tren yolculuğunda belleğini yitirmiş ve zaman onun için durağanlaşmıştır. Romanda belirsiz zaman ifadeleri de kullanılmıştır.

Peki, bugün günlerden ayın kaçı? (Eroğlu, 2015, s. 11) Sadık, sürekli kendine sorular sorarak içinde bulunduğu muğlak zamandan kurtulamamıştır.

3.4.MEKÂN

Eroğlu, romanlarında uzun uzun tasvirlerle yer verdiği için dolayı yazarın iki romanı hariç mekânı postmodern olarak ele alamamaktayız. Yazar, mekânı anlatırken daha çok kişilerin psikolojisi üzerinden mekânı tasvir etmektedir. Eroğlu'nun *Yarım Kalan Yürüyüş* romanında kuyu, *Belleğin Kış Uykusu* romanında ev ve tren kurmaca mekân olarak geçmektedir.

3.4.1.Kurmaca Mekân

Yarım Kalan Yürüyüş romanında ön plana çıkan mekân kuyudur. Kuyu Korkut'un geçmişini, psikolojisini ve yalnızlığını anlatmak için kullanılmıştır. Kurmaca mekân olarak kullanılan kuyu Hz. Yusuf'un kardeşleri tarafından kıskanılıp kuyuya atılması ve bu ceza karşılığında Hz. Yusuf, onlara karşı gelmek

yerine kaderine razı olması açısından romanda geçen Korkut karakteri ile benzerlik göstermektedir. Korkut'a yurt görevlisi tarafından ceza verilmesi ve bu ceza karşısında Korkut, onlara karşı gelmeyip kaderine razı olmaktadır. Orhan Pamuk'un *Kırmızı Saçlı Kadın* romanında geçen kuyu kavramı da Eroğlu'nun bu romanından etkilenecek yazmış olabilir.

Belleği Kış Uykusu romanında iki farklı mekân geçmektedir.

Biri Sadık'ın evi diğeri fantastik yolculuğun yapıldığı trendir. Sadık'ın evi romanın başlangıç bölümünde yitiriliş ve son kısımda uyanış bölümlerinde geçmektedir. Yitiriliş bölümünde Sadık, belleğini kaybetmiş ve hiçbir şey hatırlamamaktadır.

Saat altıydı; küçük bir bavul, uyanır uyanmaz yolculuğa çıkacakmış gibi ayaklarının dibinde duruyordu. Ancak dağınık olduğu hemen fark edilen oda da, yayıntının toplanması koltukların üstündeki küçük yastıkların düzeltilmesi, perdelerin kapatılması, okunmuş gazetelerin ortadan kaldırılması gibi her yolculuk öncesi görülebilen olağan hazırlıkların izi yoktu. M. Neden yatakta değil de oturma odasını andıran ayrılık kokmayan bu odada hem de rahatsız bir sandalyenin üstünde uyuyakaldığını bilmiyordu (Eroğlu, 2015, s. 7).

Uyanış bölümünde ise mekân Sadık'ın koltukta uyuyakalması ve uykudan uyanması ile tren yolculuğunun bittiğini anlatmaktadır. İkinci mekân fantastik yolculuğa çıkılan trendir. Trenin vagonlarını birbirine bağlayan bir bütün olduğunu, bunların birlikte bir anlam kazandığı ve her bir istasyon ise insan ömrünün, geçmiş-şimdi-geleceğini simgelemektedir. Sadık, tren yolculuğunun başlangıcında trende iki kişi olmasına rağmen kendisi ile birlikte üç kişinin yolculuk yaptığını görür. Ancak trende Bay M, (Sadık) palyaço ile geçmişini ve geleceğini hatırlaması üzerine kurulmuştur. Belleğini yitirmiş olan Sadık, tren yolculuğu ile geçmişi (belleği) olmadan geleceğine de yön veremez. Bu yolculukta Sadık'ın varoluşsal olarak da kendine yolculuğu anlatılmaktadır.

3.5.KİŞİLER

3.5.1.Kurmaca kişiler

Düş Kırgınları romanında yer alan Fındık İbrahim, *Adını Unutan Adam* romanında Amca ve Petra, *Yarım Kalan Yürüyüş*'te Korkut olağanüstü özelliklere sahip olması bakımından kurmaca kişilerdir.

Düş Kırgınları romanında Fındık İbrahim'a, yarı yunus yarı insan olması ve ona yüklenen kişisel özellikler bakımından kurmaca kişi olarak değerlendirebiliriz.

Eğilip elimi omzuna koyuyorum. Islak ve kaygan. Gerçekten Şükrü'nün dediği gibi bir balık mı bu garip yaratık? (Eroğlu, 2009, s. 39)

Adını Unutan Adam romanında Petra ve Amca kurmaca kişi olarak geçmektedir. Amca, Tarık'ın cesaret kaynağını simgelemektedir. Romanda Tarık, Orta Doğu'ya giderken amcasının da orada olduğunu ve amcasının gösterdiği cesur yürekliliği o da göstermek istemektedir.

Çok uzun boylu ve güçlü adammış... Onu görmedim... Ben doğmadan beş yıl önce ölmüş; 1943'te. O kadar güçlüymüş ki, bir keresinde uçurumdan aşağı kayan yüklü bir katırın kuyruğundan tutup yardım gelinceye kadar yarım saat öyle tutmuş (Eroğlu, 2013, s. 33).

Tarik sorgudayken de edinilen bilgilere göre Amca'nın yaşadığına dair bilgilere ulaşamamıştır.

Yine amcanız: Sizin Amcanız yok diyor. Araştırdık. Öyle biri yaşamamış (Eroğlu, 2013, s. 108).

Petra romanda kurmaca kişidir. Petra'nın ortaya çıkışında Ali etkili olmuştur. Ali Kuşadası'nda Alman bir kız görür ama onunla hiç tanışma fırsatı bulamaz. Ali, Petra'yı 'kıvırcık ve siyah saçlıydı; çok iri olmayan göğüsleri vardı.' (Eroğlu, 2013, s. 52) diye tanımlar ve Ali, ondan etkilenir. Orta Doğu'dayken Tarık ile Ali, Petra adında bir kız hayal ederler. Ali ölmeden önce Tarık'a bu kızın bulmasını ve hikâyelerini ona anlatmasını söyler. Tarık, Türkiye'ye döndükten sonra yarım kalan hikâyelerini tamamlamak ve kendi kimliğini hatırlamak için sadece kıvırcık saçlı, kısa etekli ve esmer olan kızlara bu hikâyeyi anlatır. Tarık, Petra ile kendi kimliğine ulaşmaktadır. Tarık, her yaz Kuşadası'na gidip kendi hikâyesini anlatarak Tarık (ben)'a kavuşması için on sekiz yıllık sürecini anlatmaktadır.

Petra, romanda bir karakter gibi anlatılsa da aslında 68 kuşağının umudunu simgelemektedir. Üç arkadaş Orta Doğu'ya gittiklerinde Petra, bir kadın olarak anlatılsa da üç arkadaşın ulaşmak istedikleri düşleridir ve umutlarının kaybolduğu yerde Petra, ölüm meleğine dönüşür.

Mehmet Eroğlu, Petra'yı Şu Şekilde ifade etmektedir:

Böyle bir kadına âşık olmak kolay gibi görünür insana. Biz hemen hepimiz, 1968'lerde Petra'ya âşık olduk. Çünkü Petra' yı sevmenin dünyayı sevmek olduğunu biliyorduk. Çoğumuz –bilinçli olmasa da- bu aşkın –her güzel Şey gibi- ölümcül tehlikeler içerdiğinin de farkındaydık. Yine de Petra'yı sevmekten alıkoyamadık kendimizi. Petra'ya âşık olmak kolay, ama onu yıllar boyu sürecek bir biçimde sevmek ise zordur. Petra'yı sevmek keskin bir bellek ister; Petra'ya aşk unutkanlığa gelmez, eğer onu bir an için bile aklınızdan çıkarırsanız yanınızdan geçer gider ve bir daha göremezsiniz onu. Eğer Petra'ya âşık olsanız katlanmak zorunda olduğunuz bir Şey daha vardır: Eşitsizlik. Siz Petra'ya hükmedemezsiniz ama Petra size hükmeder; tüm yaşantınızı bir anda değiştirir yeni bir biçim verebilir (Eroğlu, 1989, s. 67).

Yarım Kalan Yürüyüş romanında Korkut, olağanüstü kişi olarak anlatılmıştır. Korkut'un ölümü ile ilgili savcılıkta verilen ifadelere bakıldığında onun kişisel özelliklerine ve geçmişine dair edindiğimiz bilgiler dâhilinde o, gerçek hayatta karşılaşılabileceğimiz kişi değildir.

Konuşmadan sobaya doğru yürüdü. Sınıfta çit çıkmıyordu. Sonra baş muavine bakıp güldü ve birden elini ateş gibi kızarmış sobanın üzerine koydu. Delirmiş gibi bağırdığımı hatırlıyorum. Ama onun kirpikleri bile kıpırdamıyordu. Hala gülüyordu. Etinin kokusu, kızarır gibi çıkardığı duyduk. Eğer baş muavin yalvarmaya başlamasa kemiğe kadar yanacaktı. Sonra bir Şey olmamış gibi kapıyı açıp tuvalete, elini suyun altına sokmaya gitti (Eroğlu, 2014, s. 63).

Korkut duygularımı da yitirmiş artık bir Şey hissetmemektedir. Korkut'un dış görünüş olarakta diğer insanlardan farklı olduğunu görmekteyiz.

İlk dediğim gibi garip biriydi. Ne bileyim ben, mesela gözleri garipti. Gözleri yok gibiydi. Bakamıyordum. Hani uğursuz kediler vardır ya işte onun gibi. Birde kolları... Kolları çok kalındı.(...) Hiç tecritte 56 gün dayanan adam duydunuz mu? Ben... Ben 4 günde pes etmişim (Eroğlu, 2014, s. 54).

3.6.ANLATICI BAKIŞ AÇISI

Yazar, birçok kişi tarafından bir insanın nasıl farklı görülebileceğini anlatmak için *Düş Kırgınları* ve *Yarım Kalan Yürüyüş* romanlarını farklı bakış açıları ile anlatmıştır.

Düş Kırgınları romanı anlatıcı üzerinden aktarılmıştır. Ancak bu ben anlatıcılar Kuzey, Sami, Çiğdem, İhsan bakış açısı ile anlatılmıştır. Üstkurmaca tekniğini kullanan yazar, romanın başında ve sonunda ben anlatıcı olarak yer almaktadır. 1. ve 2. metin halkası Kuzey'in üzerinde yoğunlaşmaktadır. 3. metin halkasına ise Çiğdem, İhsan, Sami yazara *Düş Kırgınları* romanı ile ilgili bilgi vermektedirler. Yazar, bir gözlemci gibi gördüklerini ben anlatımı ile anlatır.

Sabahları Foça'nın üstünde kararsız bir çiçek gibi açan şafağın yarımadayı yeniden yarattığı saatlerde kalkarak, güneş yükselene dek uzun uzun, aradığım cevaplar oradaymış gibi Kanal'ı seyrediyorum (Eroğlu, 2009, s. 5).

Her şeyden önce – benimkini bir kenara bırakırsak – ortada bir değil; iki öykü vardı. Ve bu iki öykünün arasına kurgu açısından sorun yaratabilecek, olayların iç örgüsünü gevşetebilecek beş yıl gibi uzun bir zaman dilimine girmişti (Eroğlu, 2009, s. 6).

Sami'nin bakış açısıyla Kuzey'in daha önce *Düş Kırgınları* adında bir roman yazmak istediğini ancak Sami, Kuzey'in bir türlü bu romanı yazmaya başlayamadığını anlatır.

Kuzey yeraltına geçmeden, yani darbeden önce edebiyat fakültesinde okuyordu. Bir iki kez yazmayı denedi ama bitirdiği bir tek öyküyü bile hatırlamıyorum ya da ben göremedim. Bana sorsanız, dergi çıkarma merakı da bu kısırlığın sonucu: Edebiyata bir biçimde yakın olma isteği... Güya 'Düş Kırgınları' adını verdiği roman yazacaktı. Onca yıl İstanbul'da yaşadıkten sonra Karaburun gibi gözden uzak yere yerleşme kararının ardında da bir türlü başlayamadığı bu roman vardı (Eroğlu, 2009, s. 61).

Çetin, gözünden Kuzey (10 Ağustos 2004)'in intihar nedeninin belirsizliğine vurgu yapmaktadır. Kuzey, hayattayken planladıklarının hiçbirini yapamamış sonunda Şafak'ı da kaybetmesi ile kendiside intihar etmiştir. Ancak Çetin, yakın arkadaşının intihar nedenini aşktan dolayı mı yoksa başka bir nedenle mi intihar ettiğini bilmediğini dile getirir.

Kuzey son anda aşktan kurtulmak mı istedi? Emin değilim. Belki o da pervaneydi ama biz farkına varamadık. Zavallı dostum, eğer varsa aşk zenginliğine benzer kurtulmak için önce elde etmek gerekir (Eroğlu, 2009, s. 153).

İhsan Koymaz (11 Ağustos 2004) yazara Kuzey ile ilgili bilgi aktarırken Kuzey'in bilinçli olarak intihar edemeyeceğini ancak Kuzey'in son günlerinde ölmeyi istediğini söylemektedir.

Kuzey şimdi nerede mi? Kim bilebilir bunu... Evet, bende duydum, güya Fındık biliyormuş. İntihar! Böyle bir şey yapmayacağım konusundan önce Sami'ye, sonra Çiğdem'e söz verdiğini söylemiştir size. O nedenle değil midir ki, son aylarını ölmek için Tanrı'ya yalvarmakla geçirdi (Eroğlu, 2009, s. 157).

Çiğdem Boran (3 Ağustos 2004) yazara Kuzey'in uzun süredir yazmak istediği *Düş Kırgınları* romanı ile ilgili notları getirip Eroğlu'nun bunlara sadık kalarak roman yazmasını ister. Çiğdem, annesi ile Kuzey'in mektuplarını bulur. Çiğdem, bu mektupları okuması ile birlikte Kuzey'in hem âşık bir adam hem de Çiğdem'in annesi tarafından terk edilmesine rağmen Kuzey'in kendisini suçlu hissettiğini anlar. Kuzey, garip olmasının yanı sıra kadınları tarafından çekici bulunan aşk adamıdır.

Yazdıklarının tümünü pişmanlık ve suçluluk hâkimdi. Bunu daha ilk mektubunda fark etmiş ve garipsemişim. Terk edilmişti, ama terk eden gibi suçluluk duyuyordum (Eroğlu, 2009, s. 159).

Y.K.Y romanında üstkurmaca tekniği kullanılmakla birlikte farklı bakış açılarına da yer verilmiştir. Bu kişilerin gözünden Korkut'un intiharı ve Korkut'un içinde bulunduğu ruh hali Ferzan, Doktor Şakir Artan, Asım Hacıoğlu, Ali Bıçakçı, Mesut Özen, Aslı Bender, Sedat Bender adlı kişilerin bakış açıları ile anlatılmaktadır.

Ferzan'ın Bağcı'nın savcıya Korkut ile ilgili verdiği ifadesinde; Korkut'a karşı duygularını, Ferzan'ın onu anlama çabalarının sonuçsuz kalmasını ve Korkut'u karanlıkla nasıl bağdaştırdığını anlatmaktadır.

Onu ilk kez 21 Temmuz akşamı orada gördüm. Tarih konusunda eminim. O akşam doğum günümü kutluyorduk; bahçede tek başıma otururken birdenbire karanlığın içinden çıktı. Sonraları, ne zaman o anı hatırlasam onu karanlıktan doğduğunu, aniden var olduğunu düşündüm... Sözlerim size garip mi geliyor? Ama siz onu hiç ayakta ve karanlık içinde görmediniz; öyleyse ne dediğimi anlayamazsınız. Onun kadar karanlığa uyan, karanlığı tamamlayan başka canlı görmedi (Eroğlu, 2014, s. 8).

Doktor Şakir Artan'ın savcıya verdiği ifade Korkut'un olağanüstü bir kişiliğe sahip olduğundan aldığı darbe sonucundan yaşamasının mümkün olmadığı halde onun, hayatta kalmasından bahsetmektedir.

Korkut Lâçin'in vücudunda dört kurşun yarası var. Üçü göğüste, biri de sırtında. Kurşunları daha çıkaramadık. Buraya geldiğinde hemen hemen hiç kalmamıştı. Böyle bir durumla hiç karşılaşmadım. Bence, söylemesi garip ama ölmesi gerekiyordu. Kaburgaları kırık, ciğerleri delik. İç kanamalar durmadı. Ama ölmüyor. Değil kırk sekiz saat, bu haliyle kırk sekiz dakika yaşaması lazım. Ama hala yaşıyor. (...)Tıbben parmağını bile kıvıldamaması gerekiyor. Sol kolunu serum takmak için çevirememişler. Kolu çelik kadar güçlü ve kaskatı. Bende denedim, başaramadım. Bilmiyorum çok garip bir vaka (Eroğlu, 2014, s. 34).

Lerzan Bender'in ifadesinde Korkut'un dış görünüş olarak çok garip biri olduğunu ama Korkut'un zamanla insanları etkisi altına aldığını anlatır. Hatta ilk başlarda Korkut, Lerzan için çirkin gelmesine rağmen ona aşık olduğunu söylemektedir.

Ve cem, elini ters çevirdi. Önce avucunu, sonra gözlerini gördüm. Bence gözleri, o yanaktan çok daha etkileyiciydi griydi, duygusuzdu. Öyle bakan başka birini görmedim(...)Çok şaşırtıcıydı biliyor musunuz, onu ilk kez Hayrettin Bey'in yanında gördüğümde önce kambur zannettim. Kafası yok gibiydi. Vardı ama omuzlarının arasında kaybolmuştu. Benden öncekiler söylemişlerdir; omuzlar, kollar garipti. Aslında tümüyle çok garip ve değişik biriydi... (Eroğlu, 2014, s. 104)

Metin Giritli'nin ifadesinde Korkut'un Lerzan ve eski eşini Margareth Dufton ile yakınlaşmasından dolayı Korkut'a karşı olumsuz düşünceleri oluşmuştur. Metin'in daha önce de Korkut ile olan tartışmalardan dolayı onun, Korkut'u öldüreceğine dair şüphe oluşur. Metin'in savcılıkta verdiği ifade de Metin'in bakış açısı ile Korkut anlatılır.

Korkut Lâçin, şarlatanın biriydi. Evet şarlatan. Şekilsiz, iğrenç bir serseri de diyebiliriz. Hayatımda onun ki kadar garip, gülünç bir vücut görmedim. Kambura benziyordu. Hele gözleri! Bir yılanın ki kadar sevimsiz ve soğuktu (Eroğlu, 2014, s. 125).

Asım Hacıoğlu savcılıkta verdiği ifadesinde; Korkut'u yetimhaneden tanıdığını hem ondan nefret ettiğini hem de onun cesaretine, korkusuzluğuna hayran kaldığını söylemektedir. Asım'ın o zamandan beri içinde Korkut'u öldürme düşüncesi vardı. Korkut, ilerleyen zamanlarda yaşamaktan vazgeçmesi, onu hayata bağlayan bir şey kalmadığı anlaması ile Korkut kendisini Asım'a öldürtür. Aslında Korkut'un cesaretinden, kadınları etkilemesinden dolayı karakterlerin çoğu roman boyunca Korkut'u öldürmek istemişlerdir. Asım'ın gözünden Korkut şu şekilde anlatılmaktadır:

Efsane adam, kahraman, kurtarıcı gibi... Ama o sadece bir tacirdi: Korku taciri. Bir ağacın tepesine çıkıp kuyuya atlayarak saldırdığı dehşetle hepimizi satın aldı. O gün, o lanet akşamüstü, hepimizi cesaretinin önüne kattı; bizi beynimizdeki korkuyla esir aldı (Eroğlu, 2014, s. 145).

Evet, zaman zaman onu öldürmeyi düşündüm. Ama bunu düşünen tek kişi ben değildim. Aslında bilinçaltında herkes onu öldürmeyi düşlerdi. Dediğim gibi, bu sadece ben yüksek sesle söylemeye cesaret ettim (Eroğlu, 2014, s. 146).

Korkut'un yetimhanede arkadaşı yoktu ve yalnız takınırdı. Asım ise bu yalnızlığından dolayı bu cesareti gösterebildiğini düşünmektedir. Korkut'un yalnızlığından başka kaybedecek hiçbir şeyi yoktu. Evet, sadece yalnızlığı vardı ve biz hayatımızda yalnızlığı onun kadar ustaca kullanan, karşısındakine meziyetmiş gibi kabul ettiren bir başkasını görmemiştik (Eroğlu, 2014, s. 146).

Aslı Bender'in ifadesinde; Korkut'un iki yaşındayken yetimhaneye geldiğini ve Korkut'un yetimhanede sürekli koruyup kolladığı küçük kızın yurttan ayrılışı ile onun yaşadığı tramvayı anlatmaktadır.

İki yaşına gelmiş o yetimhaneye. Altısına kadar bir yetimhanede ne kadar olunursa o kadar normal bir çocukmuş. Bunları yetimhanenin eski müdüründen öğrendim. Altı yaşına bastığında yuvaya küçük bir kız gelmiş; o kız için kendinden büyüklerle kavga etmeye onun yüzünden cezalandırılmaya başlamış. Sonra bir gün, sanırım 2 yıl sonra genç bir çift yuvaya başvurup o küçük kıza evlat edinmek üzere alıp götürmüşler. Bu Korkut'ta büyük bir şok etkisi yaratmış. Yuvadan kaçmış; aslında öyle sanmışlar oysa bir ağacın tepesindeymiş. Müdür aşağı inmesini söylediğinde Korkut ağacın altındaki içi su dolu kuyuya baş aşağı atlayıvermiş (Eroğlu, 2014, s. 156).

Korkut, küçük kızın yurttan ayrılışı ile kuyuyu insanlardan uzaklaşıp kendi sığınağı olarak görmeye başlamış. Kuyu, onun için güvenli yer gibi görünse de Korkut'u yaşamdan koparıp intihara sürükleyen bir yerdir.

Bir yıl sonra kuyu kuruyunca müdür, kendisi söylemek istemedi ama benim anladığım kadarıyla orasını bir hücre olarak kullanmaya başlamış. Yine bekçinin ifadesine göre sonraki yıllarda Korkut cezalı olsun olmasın, zamanın çoğunu o kuyunun içinde geçirmeye başlamış (Eroğlu, 2014, s. 156).

Sedat Bender'in ifadesinde Korkut'un yetimhanede bir zamanlar yakın arkadaşı olduğunu ama Korkut ile samimiyetinin bittiğini ve Korkut'un ölümü ile kendisinin hiçbir ilgisi olmadığını anlatmaktadır.

Ali Bıçakçı ifadesinde, Korkut'un sahte pasaport çıkartma telifini red ettiğini ama daha sonra Korkut'un tecritte 56 gün kalması ve onun bu haline üzülmekten dolayı ona yardım ettiğini söyler.

İlk dediğim gibi garip biriydi. Ne bileyim ben, mesela gözleri garipti. Gözleri yok gibiydi. Bakamıyordum. Hani uğursuz kediler vardır ya işte onun gibi. Birde kolları... Kolları çok kalındı.(...) Hiç tecritte 56 gün dayanan adam duydunuz mu? Ben... Ben 4 günde pes etmişim (Eroğlu, 2014, s. 54).

Mesut Özen'in ifadesinde Korkut'un yetimhanedeki olaylarını anlatır. Mesut, Korkut'un ölümle birçok kez yüz yüze geldiğini ama onun ölmediğini anlatır. Mesut, Korkut'un ölümünü de kabullenmez.

Ona bir şey olmayacak, göreceksiniz. O... O ölümsüzdür. Hayır, sarhoş değilim(...) Biliyorum sözlerim sizi şaşırtıyor ama onun daha öncede ölümü bir kılıf gibi üzerine geçirip sonra kolaylıkla çıkardığını gördüm (Eroğlu, 2014, s. 62).

Mesut, Korkut'un dış görünüş olarak normal olmadığını her ne kadar söylese de asıl normal olmayan Korkut'un davranışlarıydı. Mesut, Korkut ile anısını anlatırken Korkut'un duygularını da yitirmiş hiçbir şey hissetmediğini söylemektedir.

Konuşmadan sobaya doğru yürüdü. Sınıfta çit çıkmıyordu. Sonra baş muavine bakıp güldü ve birden elini ateş gibi kızarmış sobanın üzerine koydu. Delirmiş gibi bağırdığını hatırlıyorum. Ama onun kirpikleri bile kıpırdamıyordu. Hala gülüyordu. Etinin kokusu, kızarır gibi çıkardığı duyduk. Eğer baş muavin yalvarmaya başlamasa kemiğe kadar yanacaktı. Sonra bir şey olmamış gibi kapıyı açıp tuvalete, elini suyun altına sokmaya gitti (Eroğlu, 2014, s. 63).

3.7.MONTAJ

Yarım Kalan Yürüyüş, *Fay Kırığı-1:Mehmet* ve *Kusma Kulübü*'nde montaj tekniği kullanılmıştır. *Yarım Kalan Yürüyüş* romanında yaşanan olaylar teyp bandından aktarılmış ve Korkut hayata dair yazdığı denemesi montaj olarak verilmiştir. *Kusma Kulübü* romanında Attilâ İlhan'ın Ben Sana Mecburum şiiri ve o dönemde gazetede çıkan olaylara, *Fay Kırığı-1:Mehmet* romanında ise Cemal Süreya'nın Seviş Yolcu şiiri montaj olarak kullanılmıştır.

Yarım Kalan Yürüyüş romanında yazar olayları teyp bandından aktarmaktadır.

Düş Kırgınları romanında 'Gezgin Bir Ayyaşın Güncesinden' bölümünde s.41'de yer alan Kuzey'in günlüğündeki notlara yer verilmektedir.

...Ve siyah bir kuğu dedi: Gece günün habercisidir. Beyaz bir kuğu ekledi: Şafak ölümsüzdür! Onu sabah seviyordum, öğlen seviyordum ama en çok akşamları seviyordum. Dün seviyordum, bugün seviyorum, yarın –yarınım olacaksa daha çok seveceğim. Kavuşan değil, birbirine karışan sular gibiydik. Kim karşılaşmamıza rastlantıydı dese, ben zorunluluktan diyorum, çığlıklar atıyordum (Eroğlu, 2009, s. 117).

Kusma Kulübü romanında Melek, çocukluğunda âşık olduğu Kürt delikanlısı için Attilâ İlhan'ın Ben Sana Mecburum şiirini okumaktadır.

Ben sana mecburum bilemezsin

Adını mih gibi aklımda tutuyorum
Büyüdükçe büyüyor gözlerin
Ben sana mecburum bilmezsin
İçimi seninle ısıtıyorum(...)
(...) sevmek kimi zaman rezilce korkuludur
İnsan bir akşamüstü ansızın yorulur
Tutsak ustura ağzında yaşamaktan
Kimi zaman ellerini kırar tutkusu
Birkaç hayat çıkarır yaşamasından
Hangi kapıyı çalsa kimi zaman
Arkasında yalnızlığın hınzır uğultusu... (Eroğlu, 2014, s. 73)

Eroğlu, o dönemin güncel olaylarını, gazete manşetlerindeki haberleri de romanında işlemiştir.

Nisan 2002: Zonguldak; A.K ile Ü.N'nin 1,5 aylık kızları Damla, açlıktan öldü. Anne Ü.N, yetersiz beslenme nedeniyle sütünün kesildiğini, parasızlık yüzünden Damla'ya bir kez bile süt içiremediklerini söyledi... Mayıs 2002:Bursa; az beslenme nedeniyle sütü kesilen, fakirlik nedeniyle 30 günlük yavrusuna süt de alamayan anne M; kendini işsiz kocasının kravatıyla astı... Mayıs 2002:Adana; yanındaki iki küçük çocuğuyla birlikte intihar eden eşi ve yavrularını baraj gölünde arayan S.B'nin, cesetleri çıkarma işlemi için 1.5 milyar liraya ihtiyacı var (Eroğlu, 2014, s. 101).

Y.K.Y romanında kullanılan diğer bir montaj tekniğine ise Korkut'un on sekiz yaşındayken yazdığı deneme aktarılmaktadır.

On sekiz yaşındayım ve kendimi küçümsüyorum. Hala varoluşumu anlamlı kılacak, yaşamımı biyolojik bir zorunluluk olmaktan kurtaracak bir açıklama bulabilmiş değilim. Hayatın sırrı nedir? Böyle bir sır var mı? Açıklamayı soruların ardında aramaktan bıktım. Kişi yirmisine yaklaşmışken ne yapacağımı, neyin peşinden gitmesi gerektiğini, yaşamını günlerin ve gecelerin tekdüzeliğinden nasıl kurtaracağımı hala çözememişse, ne yapmalıdır? Bir dahi olmadığımı anladığımdan beri, dâhillerden nefret ediyorum. Nefret ve önemseme... Dâhilleri soru sormasını bildikleri için önemsememek mümkün mü? Bir dahi olsaydım hayatın sırrını hangi cevapta arardım? Bilmiyorum. Bulduğum bütün cevaplar benden önce başarılmış... Yine de yapabileceğim, kurtarabileceğim bir şeyler olmalı. Ne yapmalıyım? Yirminci yüzyıl kurtarıcılara, şövalyelere muhtaç değil mi? (Eroğlu, 2014, s. 239)

Fay Kırığı-1:Mehmet romanında Cemal Süreya'nın Seviş Yolcu şiirinden montaj yapılmıştır.

Bir dostluk hastalığı senin şiirin

Sümbül diye genzine bastırsın akrebi (Eroğlu, 2014, s. 60).

3.8.YABANCILAŞMA

Eroğlu, 1980 darbesini yirmili, otuzlu, kırklı yaşlarındaki bireylerin gözünden anlatmaktadır. Eroğlu'nun romanlarında darbeyi yaşayan öznenin içi boşaltılmıştır. Kişilerin çocuklukta yaşadıkları olumsuzluklar, erken cinsel deneyim, anne-baba sevgisinden mahrum kalması, bireylerin yetimhane hayatı yaşaması ve 80 darbesinin ortaya çıkması ile olaylar birbirini tetiklemiştir. Birey yaşadıklarından dolayı toplum ile bağını kopartarak yalnızlaşmıştır. Hayata tutunmak isteyen özne, kurtuluşu kadında ya da içkide arasa dahi başarılı olamamış ve özne sürekli bilinç kaybı yaşamıştır.

Teknolojinin ilerlemesi ile makineleşme karşısında birey kendine olan güvenini kaybetti. Bu güvensizlikle birlikte birey, yalnızlaşmaya ve bunun beraberinde yabancılaşmaya başladı. *Issızlığın Ortası, Geç Kalmış Ölü, Düş Kırğınları, Adını Unutan Adam, Yarım Kalan Yürüyüş, Belleğin Kış Uykusu, Yüz:1981, Kusma Kulübü, Zamanın Manzarası* romanlarında yazar, bireyin iç gerçekliğine eğilir ve sorgulayan kişileri ele alır. Yazarın romanlarında yer alan bireyler çocukluk döneminde olumsuzluklar yaşamıştır. Özellikle aile kavramının oturmadığı ya da anne-baba kaybı ile birlikte bireyler geçmiş ile gelecek arasında sıkışıp varoluş amacını sorgulamaktadırlar.

Issızlığın Ortası romanında Ayhan'ın aile sevgisi görememesi ve yatılı okulda kalması ile birlikte Ayhan, kendini güvende hissedemez. Ayhan'ın çocuklukta yaşadığı cinsel deneyim onu kimlik bunalımına, kendini sorgulamasına ve toplumdaki kopmasına neden olmuştur.

AYHAN

Geçmiş

- Anne-Baba Kaybı
- Yurt Hayatı
- Kıbrıs Barış Harekâtı
- Cinsel Deneyim
- 68 olayları

Şimdi

- Yabancılaşma
- Yalnızlık
- Aidiyetsizlik
- İnançsızlık
- İç hesaplaşmalar

Gelecek

- Yok olma

Geçmiş ile gelecek arasında sıkışan birey an'ı yaşayamamaktadır.

Ayhan'ın yabancılaşmasının en önemli olaylarından biri küçük yaşta anne ve babasını kaybetmesi ile birlikte bu sevgiyi Ayhan, başkalarında aramaya başlar. Ayhan, aileden gelen bu değer, sevginin kazanılmaması ile kendisini yapayalnız ve savunmasız hisseder. Ayhan'ın bu yalnızlığına yurt hayatı da eklenince Ayhan, daha da kendi içine kapanır. Ayhan, önce annesini bir süre sonrada babasını kaybeder. Babasını kaybedişini şu şekilde anlatır:

Gözlerimi yumuyorum. Evle birlikte Murat'ın annesini görüyorum. Elinde hala bana çektikleri o buruşuk telgraf var. Sonra halam beliriyor, o esmer kadının yanında. Babamın öldüğünü söyleyecek diye düşünüyorum. Gene o kuru sesi kulağıma ulaşıyor: 'Neden ağlamadı? Murat'ın annesinin sesini duymuyorum ama halamın tiz sesi:“ Zaten babasını sevmezdi.“ Severdim diye bağırarak geçiyor içimden (Eroğlu, 2016, s. 83). Ayhan babasına olan sevgisini içinde yaşadığından dolayı o sevgiyi özgürce dile getirememektedir.

Maslow'un ihtiyaçlar piramidinde yer alan “Güvenlik İhtiyaçlarına göre insanın dış faktörlerden korunması ve güvenli ortamda yaşamını devam ettirebilmesi için bu gereksinimlerin karşılanması gerekir. Ayhan, ilk olarak aileden o sevgiyi ve güveni bulamadığı için ait olma evresine de geçememiştir. Bu sevgisizlik Ayhan'ın ileriki yaşamında da bir aidiyetsizliğe, onun sevgisini paylaşamamasına ve içsel hesaplaşmalarına sebep olmuştur.

Ayhan'ın iç hesaplaşmaları yaşamasına neden olan çocuk yaşta yaşadığı cinsel deneyimdir. Ayhan, annesini küçük yaşta kaybettiği için anne sıcaklığını, sevgisini çevresindeki kadınlarda aramaktadır. Üvey annesi ile yaşadığı cinsel deneyim Ayhan'ın hayatının dönüm noktasını oluşturmaktadır. Ayhan, gençlik evresinde yaklaştığı tüm kadınlarda suçluluk duygusuna, vicdan azabına ve onu bunalımına sürükler. Ayhan, bu yaşadığı psikoloji ile kadınlara karşı sadist bir tutum takınır.

Ayhan üvey annesi ile yaşadıklarını ve pişmanlığını şu sözlerle dile getirir:

On üç belki on dördündeydim. Bahardı. Her şey olağanüstü bir büyüye sarılmıştı. Havuzun başındaki bankta rastladım ona. Ay ışığının altında inanılmayacak kadar güzeldi. Beni gecenin o saatinde görünce şaşırmadı, aksine beni bekliyordu sanki. Gidip yanına oturdum. Vakit sabaha karşıydı. Her şeyin olabileceği, gerçeklerin kaybolduğu saatlerin birinde savrulup gittiğimi hissediyordum. Hiç soru sormadı.

Ağlamak geliyordu içimden. Öteki kadının göğsünde iğrenç bir suç işlediğimi anlatacaktım ama izin vermedi (Eroğlu, 2016, s. 22).

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki ait olma ihtiyacı bir gruba ait olma, insanlar tarafında kabul edilme, sevmeye, sevilme gibi sosyal ihtiyaçlardır. Bu ihtiyaçlar karşılanmadığında bireyde yalnızlık, umutsuzluk, yabancılaşma, bunalıma girme gibi duygular ortaya çıkar. Ayhan'ın ait olma ihtiyacındaki aidiyetsizliği yatılı okula gidişi ile başlar. Yatılı okul aile sıcaklığından mahrum bir yerdir. Yurt, Ayhan için sevgisizliği ve yalıtılmışlığı simgelemektedir. Ayhan'ın burada karşılaştığı Zafer ise bu mekânın verdiği tüm olumsuzluklardan onu uzaklaştırmaktadır. Bu kaçış Ayhan'ın kendi benine bir yolculuktur.

Ayhan, Zafer'i hem sığınacak güvenli biri hem de Zafer'in korkusuz olmasından dolayı onu kendinden daha güçlü görmektedir. Ayhan, Zafer için; Beni gürültülü bir evrene itip halamla o kadından kurtaran kişi tek arkadaşım. Bir daha peşinden ayrılmadım hiç. Nereye giderse gitsin arkasından izledim.(Eroğlu, 2016, s.21)sözlerini kullanır. Zafer, Ayhan'ı çevresinde yaşadığı olaylardan bir müddet uzaklaştırır. Zafer'in darbe sonrası Ankara'dan kaçışı ile birlikte Ayhan, yaşadığı psikolojiye tekrar hapsolür. Ayhan, üvey annesi ile yaşadığı cinsel ilişkiden dolayı sürekli geçmiş ile iç hesaplaşmaya başlar.

Geçmişin pişmanlığı, geleceğin bireye umut vermemesi ile birlikte içinde bulunduğu zamanın anlamsızlığında yitip giden birey, toplumun değer yargıları ile örtüşmemekte ve çağa ayak uydurmakta zorlanmaktadır. Bu durum bireyi kendi toplumundan uzaklaştırıp benliğinde sorgulamalara yöneltmiştir. Bilinç kaybı yaşayan birey, kendini anlamsızlıklar içinde bulur. Kendi beni ile sürekli konuşan birey zamanla kendinden de kopmaya başlar. Ayhan, sadece yaşadıkları ya da toplumun ona yüklediği kimlik değil kendi iç hesaplaşmaları ile birlikte bu yabancılaşmanın tutsağı olmuştur. Onu bu çıkmazdan kurtaracak kişi Zaferken onun da ortadan kaybolması ile Ayhan kurtuluşu intihar olarak görmektedir. Ayhan, kendine bile yabancılaşmıştır.

Masaya dönüp kapağı yıpranmış nüfus cüzdanımı açıyorum. Sayfa bir: Fotoğraf yüzün bana ait olduğunu kimse söyleyemez (Eroğlu, 2016, s. 15) ifadelerini kullanır.

Yüzüne yabancılaşan birey, aynada kendini gördüğünde de kendini tanımakta güçlük çekmektedir. Öz benliğine uzaklaşan birey sürekli kendine soru sorarak varlığına cevaplar aramaya başlar.

Gözlerim aynaya, karşımda duran mat cama kayıyor. Bu ben miyim? Aynanın içindeki sarılıkta, süzölmüş anlamını yitirmiş, çeneye doğru daralana bir yüz, et parçası gibi sarkmış dudaklar ve üstünde sözde siyah bıyıklar titreşiyor (Eroğlu, 2016, s. 11). Ayhan, aynadaki görüntüsü ile hissettiği, içinde bulunduğu ruh hali farklı kişilerdir. Ayhan'ın aynadaki görüntüsünü tanıyamaması içsel hesaplaşmalara yol açar.

Yazar, romandaki karakterler vasıtasıyla kendisine yabancılaştırılan bireyin toplumdaki kopuşunu ve yalnızlaşmasını Ayhan, üzerinden aktarır. Ayhan, 68 kuşağındandır. O, asteğmen olarak görevini yaparken kahramanlık ideolojisinin başarısızlığını anlatır.

68 kuşağının temel yanlışı halkın desteğini alamamak ve düşünmeden eylemlere girişmektir. Ayhan bu dönem ile ilgili düşüncelerini;

O dönemde sol düşüncedekilerin halka uzaklıklarını bizi yabancı görüyorlardı (Eroğlu, 2016, s. 16) şeklinde dile getirir.

Ayhan'ın, toplumdaki kişilerle iletişimi yok denecek kadar azdır. Ayhan'ın halkı için savaşması ancak bunun karşılığında Ayhan, toplum tarafından bir kıymet görmediğinden dolayı 68 kuşağın haricinde Papaz, Mösyö Pier, Beatrice ile iletişim kurar. Ayhan, halkından beklediği ilgiyi onlarda görür. Ayhan'ın yaşadığı toplumdaki farklı olduğu şu şekilde anlatılır:

O gece seni gördüğüm anda çok farklı olduğunu anlamıştım. Türk değil bu adam, dedim kendi kendime. Yabancısınız siz, demişti. Ya papaz? Violet, Sen batılı bir entelektüelsin, demedi mi? (Eroğlu, 2016, s. 16)

Savaşı yaşayan biri olan Ayhan, dış görünüş olarak da kendi toplumundan farklıdır. Mumyayı andıran Ayhan'ın ruhunun da yavaş yavaş öldüğü ve Ayhan'ın hayat ile kendi benliğinin arasındaki kopuşu bedenine yansımaktadır.

Beatrice' in Jean ile konuşmasından da bunu anlayabiliriz.

Jean; "hele yanınızdaki siyah paltolu, çok ilginç biri"

Beatrice;“Size aksini söyleyemem zor. Hatlarına bakın, nasıl zayıf ve keskin. Ya bakışları? Hiç böylesine marazi bir yüz görmemiştim. Sanki binlerce yıl yaşamış yorgun bir mumya (Eroğlu, 2016, s. 17).

Yazarın karakterlerinin çoğu savaş ortamında olmaları, darbe sonrasında işkence görmeleri, ölüm ile yüz yüze gelmeleri ve içinde buldukları durumu konumlandıramadıkları için romanda yer alan kişiler yalnızlığa sürüklenmiştir.

Ayhan, 12 Mart 1971 darbesinde hapse atılır, işkence görür. Ayhan, 24 Temmuz 1974’te Kıbrıs Barış Harekâtı’na katılır ve burada kura ile bir köye asteğmen olarak atanınca burada yaşadığı günler onun psikolojisinde derin izler bırakır. Ayhan, papazın ölümüne sebep olmuş, bir düşmanı öldürmüş, çavuşu ölüme o sürüklemiştir. Kendi kişiliği ile örtüşmeyen eylemlerde bulunduğu için Ayhan, bu günleri hatırladığında sürekli iç hesaplaşmalara başlar.

Ayhan, Fazıl’ın eşi ile ölüm kavramını konuşurken sanki o günleri tekrar tekrar yaşıyor gibidir.

Çünkü bende her gece tam üç kişiye hesap veriyorum. Elimi uzatarak boynuna dokunuyorum. Birincisi burada yedi kurşunu; öteki ikisi de mağarada. Hiç unutmadım Ben unutsam bile ötekiler unutmuyor. Her gece yeniden öldürüyorum onları (Eroğlu, 2016, s. 19) der. Ayhan’ın yaşadığı bu psikoloji onu intihar edene kadar bırakmaz.

Adam öldürmeye başladığımdan beri her şey bulanık ve karışık. Yalnızca kırıldıkça daha çok batan bir camın acısını hissediyorum göğsümde (Eroğlu, 2016, s. 21) şeklinde ifade eder.

Eroğlu, romanlarında inancı değil; inançsızlığa neden olan sebepleri sorgular. Dünyada bu kadar kötülük varken bunun bedelinin çıkmamasına, yapılanlara sessiz kalınmasına ve hala bunlar devam erken inancın sığılması üzerinde durur.

Ayhan’ın yabancılaşmasında bir diğer unsur inançtır. Ayhan’ın ilk başlarda inancı vardır ancak yaşadığı şeyler yüzünden inancı yok olmuştur. Bunları Ayhan’ın doktorla konuşmasından öğrenmekteyiz.

Sana uzun zamandır sormak istediğim bir soru var. Hiç Tanrı’ya inandın mı? O gün hatırlamaya çalışıyorum. Her şeyden bir parçada olsa o da, sorumlu

değil mi? Kutsal kitapların hepsinde öldürme diyordu ama başaramadı kimse...“
der (Eroğlu, 2016, s. 27).

Bu Allah'ın belası yerde kim seçiyor ölüleri? (Eroğlu, 2016, s. 29)
Ayhan, yaşadıklarının tüm sorumlusu olarak Tanrı'yı görmektedir.

Ayhan, Kıbrıs'ta askerde yaralandıktan sonra tedavi için Ankara'ya gelir.
Ayhan'ın, Ankara'ya gelişi ile birlikte tekrar yaşama tutunmak için kadına sığınır.
Ferda ile yaşadığı ilişkide aradığını bulamayınca yaşadığı psikolojiden kurtulmak
için uzun zamandır kaybettiği inancına sarılmayı düşünür.

Ayhan Kurtulmak için bir kez daha denemeye değer mi? Kurtuluşu bir kadında
olsa aramalı mıyım? Belki de kurtuluş papazın durmadan tekrarladığı o inançta.
Bir şeye inanmak? İnanç; işte sonsuz tartışmalar, ansızın gelen acılar ve korkular
barındıran o sözcük. Papaz; 'Nefret etsende dünyanın bir şeylere inanan
insanlarla var olduğunu kabul etmelisin.' Demişti. Gerçekte bu mu yoksa inanç
insanların kendilerine eziyet etmek için bir tür ceza mı? (Eroğlu, 2016, s. 34)

Ayhan, yaşadıklarından yorulmuş ve hayata tutunmak için bütün yolları
denemiş ancak daha sonra hayata karşı yenildiğini düşündüğünden dolayı intihar
eder.

... tetiğe bastım. Şakağımda büyük bir gürültüydü en son duyduğum
(Eroğlu, 2016, s. 258) der.

Geç Kalmış Ölü romanında Ayhan, Zafer'in yokluğu ile kendi
yalnızlığına çekilir. Ayhan, kendisini şimdiye ait hissedemediğinden onun iç
hesaplaşmaları başlamış ve son zamanlarda Ayhan'da yok olma arzusu
yoğunlaşmıştır.

Şimdiye ait değilim ben. Sonsuzluğa varmalıyım (Eroğlu, 2014, s. 4).

Bir buçuk saate sığdırılacak bir hesaplaşma (Eroğlu, 2014, s. 12).

Ayhan, *GKÖ* romanında Zafer'i sürekli aramasının nedeni geçmişin
verdiği ızdıraptan Zafer ile kurtulduğunu ve onunla tekrar var olduğunu
düşünmesidir. Ayhan, Zafer'i ararken aslında kendi benliğini arar. Ayhan, Zafer'e
hem kızgındır hem de onun kadar cesur olmadığı için onu sığınacak güvenli bir
kucak olarak görmektedir.

Onlara kendimi aradığımı, geçmişimi kurtarıp geleceğimi önüne koyarak
biçimlendirmek istediğimi anlatamazdım (Eroğlu, 2014, s. 21).

Zafer izini sürerken, anlamını yitiren ve art arda yenik düşen benliğimi kurtarabilirim. Ya alçaklığı, korkaklığı seçeceğim ya da aylar sonra hayatımı yeniden, kısa bir an bile olsa yaşamaya değer bir yere ulaşacağım (Eroğlu, 2014, s. 23).

Zafer, İskenderun'a gittiğinde kendi kimliğini açıklamak yerine kendisini Ayhan olarak tanıtır. Acaba o da Ayhan mı olmak istemişti? Yoksa bu yaşananlardan kurtulmak için mi bunu yapmıştı?

Ayhan... Zafer benim adımlı almıştı sonunda. Sanki kaderimiz bir kez daha birleşmişti. Birden o nedeni, onu aramanın gerçekliğini bulduğumu hissettim. Kaderi nereye vardysa benimki de oraya varacaktı (Eroğlu, 2014, s. 29). Bunu gittiği yerden öğrenen Ayhan şaşırır. Ayhan, bu zamana kadar hep Zafer gibi korkusuz ve onun kadar güçlü olmak istemişti. Duydukları karşısında şaşkınlık geçiren Ayhan' da, Zafer kimliğine bürünür.

Senin adın ne? Verilebilecek tek bir yanıt vardı. Böbreklerime giren kramplara, öne eğilip yavaşça :'Zafer' dedim. Sonunda birbirimizin yerine almış, eskiden olduğu gibi tek kişi olmuştuk (Eroğlu, 2014, s. 36).

Ayhan, gerçek kimliğini, kim olduğunu bulmak için iç hesaplaşmalara başlar.

Kimdim ben? Bu soruya en az beş değişik yanıt bulabilirdim. Ancak gerçek ve doğru olan hangisiydi? (Eroğlu, 2014, s. 39)

Oysa beynimde bir ses avaz avaz bağırıyordu: Katil! Ya da geç kalmış bir ölü. Kaderini bir ölününkiyle birleştiren bir çılgın! Hangisiydim? (Eroğlu, 2014, s. 53)

Ayhan, duygularını yitirmesini ve hayattan tat almamasını fahişe kadının zamanla yaptığı işini duygusuzca yapması bakımından kendisi ile fahişe kadını eş değer olarak görmektedir.

Evet, tıpkı bir fahişe gibi hiçbir şey hissetmeden, kalmasının karşılığını vücudumla ödeyerek (Eroğlu, 2014, s. 58).

Zafer de, Ayhan gibi geçmişinden kurtulmak istemektedir. Zafer, İskenderun' a gitmesiyle geçmişin izlerini üzerinden silmek ister ve orada yeni bir kimlik ile hayata yeniden başlayacağını düşünür. Zafer, İskenderun'dan kaçmadan

önce yatak odasındaki tabloda Ali ve Ayhan'la olan resmine sürekli bakar. Ayhan ise sonradan fark ettiği için bu bulunduğu bu resim ile sorgulamaya ve bilinç bulanıklığı yaşamaya başlar.

İçi boşaltılmış bir herifim ben.“

Selim'e sorduğumda “Geçmiş burada, bizim yanımızda başlıyor” (Eroğlu, 2014, s. 63) dedi.

Romanın sonlarına doğru Ayhan, Zafer'in gerçek kimliğini öğrenir. Ayhan'ın gözünde büyüttüğü Zafer, olaylar ile yüzleşemeyecek kadar korkak ve kaçmayı düşünecek kadar alçak biri olduğunu düşünür. Ayhan yaşadığı yerde kendi kimliği ile kendini yeniden tanıtır.

Adım Ayhan diye tekrarlıyorum. Zafer' de ayrılalı çok oldu. Artık ondan kurtulmalıyım. Kaderimi, geleceğimi, başkasının gölgesine bırakmam artık. Ben hep Ayhan'dım, hiç Zafer olmadım (Eroğlu, 2014, s. 65).

Bunca yılı tetiğe dokunacağım o saniye için yaşadım. Geçmişimle geleceğimi birbirinden ayıracak, zamanı durduracak o saniye için artık korkmuyorum (Eroğlu, 2014, s. 67) der ve intihar eder.

Düş Kırgınları romanında Kuzey'in, hayata karşı yenilmişliğini ve onun yaşamaktan vazgeçmesi anlatılmaktadır. Kuzey'in yalnızlığının sığınağı olan, ruh haline göre تنها bir mekân olan Karaburun'u seçer. Kuzey'in yabancılaşmasında 68 ideallerini gerçekleştirememesi ve yaşadığı ilişkilerde hüsrana uğraması sebep olur.

Kuzey, 68 yenilgisinden sonra 71 darbesi ile yurt dışına kaçar. O, 12 Eylül darbesinin ardından hapse atılır ve işkence görür. Kuzey'in burada yaşadıkları zihninde yer edinir. Kuzey, yaşadıklarını unutmak istese bile Kuzey'in vücudundaki izler onu geçmişe götürür. Kuzey, 68 kuşağına mensup olması ve sağ- sol çatışması içerisinde olmasından dolayı toplum tarafından desteklenmez. Kuzey, yaşadıklarını unutup hayata dönmek için edebiyatla ilgilenip roman yazmak ister. Kuzey, romanını yazamayınca hayata tutunabilmek için Şafak'ın aşkına sığınır ve en sonunda hayattan beklemediklerini gerçekleştiremeyince intihar eder.

Kuzey'in yaşadıklarından uzaklaşmak için ilk kaçıışı edebiyatla ilgilenmek olur. Kuzey, *Düş Kırgınları* adında roman yazarak yaşadıklarını anlatmak ister. Kuzey, Şafak ile konuşurken kitabının konusunu şu şekilde özetlemektedir: Biraz aşk, biraz serüven ve ölüm tabi (Eroğlu, 2009, s. 51) der.

Kuzey'in diğer bir kaçış noktası, kadın ve aşktır. Otele Şafak'ın gelmesiyle Kuzey ile aralarında aşk başlar. Kuzey, Şafak'ın Afrika gezisinin kabul etmemesinden dolayı Şafak tarafından terk edilir. Kuzey, sevdiği kadın tarafından aniden terk edilince içine kapanır. Kuzey'de eksik olan sevdiği kadını sahiplenme duygusudur. Şafak ise ondan ayrılmayı göze alamadığı için Kuzey'i bulunduğu psikolojiden çıkarmak ister. Kuzey, Şafak tarafından terk edilince Kuzey'in yaşadığı duyguyu Sami şu şekilde ifade etmektedir:

Şafak'ın o garip fırtınalı akşamüstü arabasına binip gitmesinden sonra Kuzey kendisini garip bir kozanın içine hapsetti; tabuta benzeyen derin bir çaresizliğin içine. O andan itibaren ona ulaşamadık. Sanki ömrünü tamamlamamış, canlılığın başka evresine geçmenin eşiğinde zamanın gelmesini bekliyordu. Hem sağırlaşmıştı hem de dilsizdi artık (Eroğlu, 2009, s. 233) der.

Kuzey; kendi kimliğini sorgulamaya, varoluş sebebini anlamlandırmaya çalışır. Onu hayatta tutan şey Şafak'a duyduğu aşk olmalıydı. Şafak'ın intihar etmesiyle onu hayata bağlayacak bir neden de kalmamıştı. Kuzey varoluşunu;

Sonra günde en az bir kere sorduğum soru geldi aklıma kimim ben? (Eroğlu, 2009, s. 31) Birey yaşadığı evren içerisinde varlığını konumlandıramamaktadır. Yaşadığı bu bunalım bireyi kendinden uzaklaştırıp intiharı düşünmeye sürüklemektedir. Kuzey'de eksik olan şey öz benliğidir. Kuzey, kendinden kaçarak yaşadıklarını unutabileceğini düşünür.

Kendisi hakkında bir karara varamamış, yazgısını arayan insan! (Eroğlu, 2009, s. 129)

İtiraf ediyorum. Benim nedenim basitti. Amacının ardında soylu bir ürperti değil, bencilce bir ümit saklıydı. Kendimden kaçıp kurtulma umudu (Eroğlu, 2009, s. 67).

Her şeyi yitirdiğini düşünen Kuzey, ne zamandır aklında olan ölüm fikrini gerçekleştirmek istemektedir. Kuzey için her şey anlamsızdı. Kendi değersizliğini ölüm ile noktalamak ister.

Tanrı'ya boşuna yalvarmıyorum. Ölmüş de gömülmemiş bir cesettim (Eroğlu, 2009, s. 210).

Tanrılar kurban ister. Çaresizim, elimde kendimden başka sığınacağım bir şey yok. Değersiz bir adak... (Eroğlu, 2009, s. 70)

Kuzey'in yakın arkadaşı Sami de hayata tutunamayan bireydir. Kuzey'in intiharı ile Sami'nin yaşama isteği daha da körelir. Sami, çatışmada bacaklarını kaybetmesi ve 68'li ideallerini gerçekleştirememesi yabancılaşmanın nedenleridir. Sami yalnızlığı;

Yaşıyormuş gibi yapıyor, hayatın iç parçalayıcı varlığına katlanıyorum. Hayır, inandığımdan değil, yapayalnız artık nesli tükenen bir türün son örneği kadar hem de (Eroğlu, 2009, s. 245) şeklinde ifade eder.

Romanda kendine ve hayata yabancılaşan diğer kişi Yüzbaşı Emin'dir. Yüzbaşı, Doğu görevindeyken çatışmada hamile iki bayanın ölümüne sebep olduğu için bunun vicdan azabını ve olayın kendisinde yarattığı travmanın yıkıcılığını üzerinden atamaz. Yazar, Emin üzerinden savaş ortamının verdiği psikolojik bunalımı anlatmaktadır.

Yıllar önce Bitlis'te operasyundayken mezranın tekinde takımının üzerine ateş açıldı. Biri asteğmen üç şehit verdik. Yanına çavuşu alıp ateş yediğimiz eve girdim. Adamlar tas evin alt katındaydılar. Çatışma beş dakika sürdü. Sonra aşağı indik. Çuvalların yanında üç leş (...) yan tarafta yerde yatan iki kadın vardı. Hamile iki kadın neredeyse dokuz aylık... İki ateş arasında kalmışlardı. Karınları delik deşikti... Çocuklar da ortaya çıkmıştı. İşte birini öldürünce yalnızlaşıyor; sonra ikincisi, üçüncüsü geliyor. (Eroğlu, 2009, s. 21) Emin, yaşadıklarından dolayı eşine sık sık çocuk istemediğini söyler. Eşinin hamile olduğunu öğrenince onu terk eder.

A.U.A romanında Tarık 68 kuşağını temsil etmektedir. Tarık'ın Orta Doğu'da yaşadığı olaylar, savaş ortamının verdiği psikoloji ve Tarık'ın öteki ben kimliğine bürünmesi ile kendi kimliği arasında sıkışıp kalması anlatılmaktadır.

Ben Öteki Ben

Tarık İsimsiz kişi

İsimsiz kişi Tarık olur.

Hayatta kalır. Ölür.

Tarık kendi kimliğine geri döner.

Tarık'ın kendine yabancılaşması adını unutması ile başlar. Tarık, Ali ve isimsiz kişi Orta Doğu'ya gittiklerinde eğer yakalanırlarsa adlarını gizli tutacaklarına dair birbirlerine söz verirler. Adım! İlk öğrendiğim, yüzümde daha belirleyici olan, beni başkalarından farklı kılan o sihirli sözcük, elveda; seni unutuyorum (Eroğlu, 2013, s. 59).

Tarık'ın yabancılaşmasının diğer bir nedeni ise Tarık, Öteki Ben yerine geçip kendi kimliği ile öteki ben arasında kalıp kimlik bunalımı yaşamasıdır. Tarık, yakalanıp sorguya çekildiğinde bütün işkencelere maruz kalır. Tarık ve öteki ben, Gönül'ü sevmektedir. Gönül'de Tarık'ı sevmektedir. Tarık, İstanbul'a geldiğinde kendine o kadar yabancılaşmıştır ki Gönül, ona Tarık diye hitap ettiğinde Gönül'e kırılır. Petra, romanda bir kişi olarak verilse de o Tarık'ın iç sesidir. Petra ona adını sorduğunda sürekli adını unuttuğunu söylemektedir.

Adımı unuttum ben! (Eroğlu, 2013, s. 129)

68 kuşağına mensup üç arkadaş, Filistin'e yardım için Orta Doğu'ya giderler. Tarık, burada gördüğü işkencelerin üzerinden on sekiz yıl geçmesine rağmen her yıl en az bir kez yaşadıklarını unutmamak için anılarını Petra'ya anlatır. Tarık'ın işkence sırasında bütün dişleri söküldüğünden dolayı o, yaşadığı anın acısını anlatır.

Aptalca bir soruydu, on saatte kimin otuz iki dişi uyuşturulmadan çekilirse canı acır değil mi? Tanrım! Gülen benmişim. Damağıma batan acıyı dilimle söküp tükürüyorum. Dişlerim, artık hiç dişim yok (Eroğlu, 2013, s. 118-122).

Tarık, bir İsraili pilota karşı otuz üç kişinin serbest bırakılmasını kendisinin değersizleştirilmesini ve kendi kimliğinin de özsaygısını kaybettiğini psikiyatri ile konuşmalarından anlamaktayız.

Ama şanslıydınız, bir buçuk yıl sonra bir esir değişimi nedeniyle serbest bırakıldınız. Geri dönüp askerliğinizi yaptınız, sonra İstanbul'a geldiniz.

Ama biliyor musunuz, beni en çok rahatsız eden neydi?

Neydi diyor kadın.

Bir bölü otuz üç olmak, diyorum

O günün utancını hatırlayarak, hepimiz otuz üç kişiydik diye anlatmaya koyuluyorum. Çoğumuz müebbet hapse mahkûmduk. Bizi neye karşılık serbest bıraktılar biliyor musunuz?

İsraili bir pilato. Evet, sadece bir kişiye karşılık... Bire karşı otuz üç. Hayatımda böylesine bir küçümsemeye hiç maruz kalmadım (Eroğlu, 2013, s. 82). Tarık'a bu olay, fiziki şiddetten daha ağır gelmiştir.

Tarık için Petra, 68 kuşağı içerisinde gerçekleşmesini istediği bir umuttur. Bu umut zamanla ölüm meleğine dönüşür.

Yarım Kalan Yürüyüş romanında Korkut Lâçin'in yabancılaşmasında anne-baba sevgisinden yoksun kalması, yetimhanede büyümesi ve darbe olaylarını yaşaması ile birlikte Korkut kendini toplumdan soyutlar.

KORKUT

Geçmiş

Şimdi

Gelecek

• Anne- Baba kaybı• Yurt Hayatı• 1971 darbesi• İşkenceye uğraması• 1968 olayları	Sorgulama	İntihar

M. Eroğlu, Milliyet gazetesinde yapmış olduğu değerlendirmede; *Yarım Kalan Yürüyüş* kahramanı Korkut Lâçin'in; Yine de yapabileceğim, kurtarabileceğim bir şeyler olmalı? Ne yapmalıyım? Ve ne yaptım? Sorularına cevap vermek için kendisini soruşturmasıdır diyebiliriz (Yürek, 2012, s. 76). Yazar, Korkut'un varoluş sebebini anlamlandırmaktadır.

Korkut, anne- baba sevgisini yaşayamaz ve iki yaşındayken yetimhaneye verilir. Yaşadığı haksızlıklar ve geçmişinde verdiği olumsuzluklardan dolayı Korkut, yetimhanede kurtarıcılık rolünü üstlenir. Korkut'un yaşadığı yetimhaneye Türkan Arı, adında küçük bir kız gelir. Onu korumak için Korkut, kendinden büyük kişilere bile kafa tutar. Küçük kızın iki yıl sonra yetimhaneden bir aileye verilmesi ile Korkut, bunalıma girer ve ilk intihar girişiminde bulunur. Aslı Bender, polise verdiği ifade de Korkut'un yaşadığı psikolojiyi şu şekilde anlatmaktadır:

İki yaşına gelmiş o yetimhaneye. Altısına kadar bir yetimhanede ne kadar olunursa o kadar normal bir çocukmuş. Bunları yetimhanenin eski müdüründen öğrendim. Altı yaşına bastığında yuvaya küçük bir kız gelmiş; o kız için kendinden büyüklerle kavga etmeye onun yüzünden cezalandırılmaya başlamış. Sonra bir gün, sanırım 2 yıl sonra genç bir çift yuvaya başvurup o küçük kızın evlat edinmek üzere alıp götürmüşler. Bu Korkut'ta büyük bir şok etkisi yaratmış.

Yuvadan kaçmış; aslında öyle sanmışlar oysa bir ağacın tepesindeymiş. Müdür aşağı inmesini söylediğinde Korkut ağacın altındaki içi su dolu kuyuya baş aşağı atlayıvermiş (Eroğlu, 2014, s. 156).

Küçük kızın yetimhaneden ayrılışı, Korkut'un yaşamında travmatik olaylara neden olur. Korkut, kendisini tüm insanlara karşı kapatır. Korkut, yetimhanedeki kuyuya girerek insanlardan kaçmaya başlar. Bu soyutlanmayı Korkut, kendi içinde anlamlandırmaya çalışır. Korkut'un küçük kızın yokluğu ile kendi hücreyi olan kuyuya çekilir. Aslı Bender polise verdiği ifade de;

Günlerce hapsedmişler onu. Ama Korkut her seferinde bir yolunu bulup kaçıyor ve ağacın tepesine çıkıyormuş. Sonunda ağacın dalını kesip kuyunun etrafını dikenli telle çevirmişler. Bir yıl sonra kuyu kuruyunca müdür kendisi söylemek istemedi ama benim anladığım kadarıyla orasını bir hücre olarak kullanmaya başlamış. Yine bekçinin ifadesine göre, sonraki yıllarda Korkut cezalı olsun olmasın, zamanını o kuyunun içinde geçirmeye başlamış (Eroğlu, 2014, s. 156).

Korkut'un, sevilmemesi ve sevdiği insanların ondan uzaklaşması onu yalnızlığa iter. Freud'a göre 0-1.5 yaş aralığı çocuğun güven duyabilmesi ve hayata olumlu bakabilmesi için bu evreyi annesi ile geçirmek zorundadır. Güven duygusu kazanmayan çocuk ileriki zamanlarda da sağlıklı ilişkiler kuramaz.

Korkut, anne sevgisini yaşayamadığı için etrafındaki insanların sevgisi karşısında onlara itaat eder. Aslı'nın annesi ise Korkut'a gerçek bir sevgi ile değil, oğlu Sedat'ı koruması için ona yaklaşmaktadır. Aslı Bender'in ifadesinde;

Bakın, Korkut hayatında iki kişiye bağlandı: O küçük kız ve annem. Bizim eve hafta sonlarında gelmeye başladığında üçüncü sınıftaydı. Anneme hala bakışını hatırlıyorum. Anlamını kavrayamadığı ama değerini iç güdüsüyle hissettiği bir şeyin önündeymiş gibi hayranlıkla titriyordu. Biliyor musunuz, onu bir daha titirken hiç görmedim. Sonraki yedi yıl, yurtdışına kaçmıca kadar anneme köle gibi itaat etti. Sanırım, annem onun hiçbir zaman sahip olamayacağı bir eksikliği temsil ediyordu (Eroğlu, 2014, s. 157).

Korkut üzerinden yetimhanenin verdiği aidiyetsizliği ile oraya gelen her çocuğun kaderlerinin birbirlerine benzediğini ve yetimhanedeki çocukların sahipsizliği anlatılmaktadır.

Kabuğu kırılmış, savunmasız bir böcek gibi hissediyorum kendimi. Düşüncelerim geçmişe uzana, tuzaklarla dolu o dar kadının sözleri takılıyor. 1 Şubat! Belki de 1 Ağustos'ta doğdum. Doğum günüm olsun istiyorum diye ağlamıştı o küçük kız. Ama topla acımasızdı. Buraya nüfus kayıtsız gelen her çocuk 1 Ocak'ta doğmuştur (Eroğlu, 2014, s. 17).

Korkut Lâçin, kendine de yabancılaşmıştır. Korkut, kendisini yetimhaneye ait hissedememekte ve kendini diğerlerinden farklı görmektedir.

Adım diye başlıyor, sonra duraklamadan tamamlıyorum: Adımın bir önemi yok (Eroğlu, 2014, s. 13).

Korkut'un kendi adını söyleyememesi, yok sayması da kendi özüne yabancılaşmasına sebep olmuştur.

Yana dönüyorum: İhtiyar yanımda. Uzattığı sararmış gazeteyi alıyorum. Gördüğüm yüzün kendi yüzüm olup olmadığını çıkaramıyorum birden (Eroğlu, 2014, s. 59). Korkut, artık kendi fiziki görünüşünü de kabullenememektedir. Korkut, yetimhanenin çaresizliğini, soğuk yüzünü anlatmaktadır. Ve o, bunun kendi üzerinde yarattığı psikolojiye değinmektedir.

Çok şey değişmemiş: Sesler hala mutsuz ve cansız. Gördüğüm yüzün kendi yüzüm olup olmadığını çıkaramıyorum birden (Eroğlu, 2014, s. 59).

Korkut, 68 kuşağına mensuptur ve eylemlerde bulunur. Korkut, eylemlerinden dolayı tutuklanır ve hapse atılır. Korkut, toplumu değiştirmeyi hedefler ancak istediği sonucu alamaz. O, yetimhane yıllarında da çocuklara karşı kurtarıcılık rolü üstlenir. Küçük yaştan beri hayatta hep yalnız olan Korkut, ölümü pahasına mücadele eder ve o, kendi yalnızlığı ile yetinmeye çalışır.

Yalnızlık: Hiçbir insan ve düşünceyle bozulmayacak o yalnızlık. Son altı yılı hep bu yabancılıkla yaşamadım mı? (Eroğlu, 2014, s. 96)

Korkut, üzerinden 12 Mart olayında insanların yaşadığı bunalım anlatılmaktadır. Korkut ve arkadaşları eylemlerde kullanmak için patlayıcı malzemeleri çalmak için laboratuvara girerler. Korkut ve arkadaşı Hasan yakalanır ve işkence görür. Korkut, burada 56 gün işkence görür ve Korkut'un yaşadıklarına dayanması imkânsızken Korkut, buna dayanır. Korkut işkenceyi ve hayatta kalma mücadelesini doktora şu şekilde ifade etmektedir:

Tecritte kaç gün kaldın? Tecrit! Korkut saldırıya uğramış gibi geri çekilerek adamı süzdü. Öğrenmek istediğin neydi? Kolunu kucağına alarak doktorun sorusuyla harekete uğramış gibi kendini savundu. Elli altı gün. Doktor evet elli altı gün çok uzun. Dayanılmayacak kadar uzun (Eroğlu, 2014, s. 54) Korkut, tecritte yaşadığı olaylardan sonra uzun bir süre kendini toparlayamaz ve yaşadıklarını sorgulamaya başlar.

Korkut, İngilizce öğretmeni Margaretin Difton'un intihar etme girişimini görür ve onu kurtarmak için ikinci kez kuyuya atlar. Korkut, kendisini yaşama

bağlayan bir sevgi ya da onu hayatta tutan bir neden olmadığı için intihar düşüncesi aklında sürekli vardır. Korkut, sürekli yalnızlığını hatırlamakta ve bundan kurtulmak için intihar etmek istemektedir.

Git-mek! Düşünceleri de hecelediği sözcük gibi kopuk, beyinde iz bırakılmayacak kadar belirsizdir (Eroğlu, 2014, s. 237). Korkut, 18 yaşındayken hayatı anlamlandırmaya ve yaşamdaki sırrı çözmek için uğraşır.

On sekiz yaşındayım ve kendimi küçümsüyorum. Hala varoluşumu anlamlı kılacak yaşamının biyolojik bir zorunluluk almaktan kurtaracak bir açıklama bulabilmiş değilim. Hayatın sırrı nedir? Böyle bir sır var mı? Açıklamayı soruların ardında aramaktan bıktım (Eroğlu, 2014, s. 239). Hayatın sırrını keşfetmekten yorulan ve sonunda böyle bir sırrın olmadığını anlayan Korkut, Asım'ın evine gider. Korkut'u yaralayan Asım'ın kurşunları değil geçmişin onda bıraktığı yaralardır.

Belleğin Kış Uykusu romanında, Sadık belleğini yitirdiğinde hiçbir şey hatırlayamamaktadır. Geçmişini çağrışım yolu ile hatırlayan Sadık, yaşadıklarını hatırladıkça geçmişi ona hüznü vermektedir. Sadık, 5 yaşındayken babasını kaybetmiştir. Sadık'ın annesinin de intihar etmesi ile kardeşi eylemlere katılır. Geçmişin Sadık'ta bıraktığı hüznü o hiçbir şeyi hatırlamak istemez. Sadık'ın babası müzik öğretmenidir ve babasının vefatı ile annesi onun kemanla ilgilenmesini ister. Annesinin, babasını çok sevmesi ve eşini kaybedişi ile birlikte annesi Sadık'tan sürekli babasının sevdiği şeylerle uğraşmasını ister. Sadık ise babasına karşı kızgınlık duyar. Palyaço ile M.'nin konuşmasında;

Ondan nefret mi ederdiniz?

Nefret ettiği kimdi? M. Sorudan sakınmak ister gibi çekildi. Annesi mi, yoksa mezarsız bir ölüme terk ettiği kardeşi mi?(...)Galiba nefret ettiğim... Yatakta aramızda duran, kısmını atlayarak kemandı dedi. (Eroğlu, 2015, s. 158) Keman simge olarak kullanılmıştır. Bay M. keman çaldıkça babasının yerine geçebilecektir. Bay M annesinin sevgisini kazanabilmesinin tek yolu babası gibi keman çalarak ulaşabilecektir.

Bay M.'nin babasının ölmesi ile annesinin hayatı da değişir ve çocuklarına küçük yaşta vereceği sevgiden mahrum bırakır. Bay M annesinin değişimini şu şekilde ifade eder:

Hayatım onun ölümü ile değişti. Aslında onun ölümünden söz etmem yanıltıcı çünkü o da babamın öldüğü gün ölmüştü. Kendini astığı dakikaya kadar çevresinde ne varsa onu babama dönüştürmeye çalıştı. Beni sonra kardeşimi, hatta kemanı... Neden? (Eroğlu, 2015, s. 203) Annesi tarafından da sevgisiz bırakılan Sadık, kendi değerlerini oluşturmaz ve ileriki hayatında da sağlıklı ilişkiler kuramaz.

Sadık, geçmişinden koptuğu için geleceğini de kurtaramaz. Sadık, hafıza kaybı ile amacını ve neden tren yolculuğuna çıktığını bilemez. Sadık, aynadaki yüzünü bile gördüğünde kim olduğunu hatırlayamaz. Sadık'ın geçmişi hatırlayamaması kimliksizliğine neden olur.

Belleksizlik de bir tür yalnızlık değil miydi? Hem de yalnızlıkların en koyusu (Eroğlu, 2015, s. 41).

Kendi yalnızlığına sığınan M.'nin kendisini hatırlamasında Palyaço yardımcı olur. Palyaçonun sorduğu sorular üzerine Sadık; mutluluk, bellek, anı, ben olma kavramları üzerine düşünür. Sadık'ın yaşadıklarını hatırlaması ile onun gerçek sevgiyi, öz benini bulmak isteyişi ve yeniden kimlik kazanma süreci anlatılır. Belleksizliğin insan kimliğinden, vicdanından uzaklaştığı üzerinde durulmaktadır. Sadık, belleğine kavuştuktan sonra gerçek kimliğine ulaşır.

Bay M, yaşadığı belleksizliğin insanın geçmişine-geleceğine ait anılarının olmamasına ve kendini bir yere ait hissedememesine sebep olmaktadır.

Belleğini belleksizlikten ayıran o saydam eleğin gözeneklerinden aşağıya-kendisiyle ya da evle ilgili hiçbir anı düşmedi. Geçmişe ulaşamamak, zamanın hallerine hükmedememek: Ansızlık bu olsa gerek (Eroğlu, 2015, s. 9).

Yürek Sürgünü romanında; Kadir, 68 kuşağına mensup olması ve toplumun değişmesine karşın kendisi değişmemek için direnir. Kadir'in düşünce olarak kendisine en yakın arkadaşları olan Halit'in bacağını kaybetmesiyle İşlamlılığa yönelmesi, Nihat'ın kapitalizme karşı yenik düşmesiyle zenginliğe kendini kaptırması, Murat'ın partiden ayrılıp kendine yeni bir hayat kurmasıyla Kadir arkadaşları ile bağını koparır. Kadir, geçmişinden kopmak istemediği için geleceğini de yaşayamaz ve kendi dünyasına çekilir. Kadir, yaşadığı işkence ile kendisinin değiştiğini ifade eder.

Kadir, yaşadığı işkence ile birlikte değiştiğini ve işkenceyi yaşamayan birine bu duyguyu anlatmanın olanaksız olduğunu söylemektedir. Oysa işkence gören birinin sesi, hem cinsiyeti hem de yaşını yitirdi, kadın sesi boğuklaşıp bir erkek bağırsına, erkek sesi ise umutsuz bir kadın haykırışına, yaşlı bir ses, tiz ve genç bir çığlığa dönüşebilirdi. Ama bunları Ayşe'ye anlatmak mümkün değildi. O işkenceyi yalnızca bir sözcük olarak tanıyordu (Eroğlu, 2014, s. 275).

Kadir, aynaya baktığında kendi yüzüne yabancılaştığını fark eder ve aynaları kendi ile hesaplaşma olarak gördüğü için onlardan uzaklaşmaya çalışır.

Aynada göğsündeki yaraya bakmamaya çalışarak, Aslı'nın çok değişmemiş dediği yüzünü seyretti. Yıllardır görmesine rağmen alışamadığı yüzü, düşüncelerini babasına taşıyınca ışığı söndürüp dışarıya çıktı (Eroğlu, 2014, s. 279).

Aynaya vurdum. Ona değil, kendime, susmayı bilmeyen dudaklarıma vurdum. Yalnızca dudaklarımı susturmak istiyordum. Sonra ikimizde kaybolduk. Elime baktım, büyük bir cam vardı. İşte o zaman aklıma geldi (Eroğlu, 2014, s. 217).

Kadir ile Nihat toplumsal değişimin birer yüzüdür. Kadir, değişime karşı direnmekte ve en iyi yönetim şeklinin komünizm olduğunu savunmaktadır. Nihat ise 68 kuşağını yaşadığı halde bu düşüncelerinden sıyrılıp kapitalizm düşüncesini savunup zengin olma düşüncesindedir. Nihat, bu değişimin kendi kararı olmadığını ve toplumsal değişimin zorunluluğundan bahsetmektedir.

Bak, sadece ben vazgeçmedim, bütün dünya vazgeçti. Beni olsa olsa, bunu on beş yıl önce fark ettiğim için kınayabilirsin (Eroğlu, 2014, s. 41). Kadir ise Nihat'ın bu düşüncesinden dolayı ondan uzaklaşır. Kadir, komünist düşüncesinden dolayı toplum tarafından kabul görülmemesini eleştirir.

Uğruna defalarca kendini sınıdığı ideale, yerine yenileri konmadan eski bir sevgili gibi biraz hüzün, daha çok da hayal kırıklığı ile terk ediliyordu. Çok değil, birkaç yıl önce komünist olduğunu söylediğinde insanlar bulaşıcı bir hastalık gibi ürperir, kaba bir becerisizlikle konuyu değiştirmeye çalışırlardı. Bu onu hep eğlendirirdi. Ama oyunağı elinden alınmış bir çocuk kadar çaresizdi şimdi (Eroğlu, 2014, s. 21).

Kadir, yalnızlıktan ve tek başına kalmaktan korkmaktadır. Kadir, Ayşe'nin yokluğunda başka kadınla birlikte olsa bile yapamaz. Kadir, Ayşe ile hayatını devam ettirmek ister ama onun kendisini terk edeceği düşüncesine kapılır.

Ödüm kopuyor. Yalnızlık korkutucu, belki ondan da öte, dehşet verici (Eroğlu, 2014, s. 179).

Kadir, katıldığı eylemlerden dolayı tutuklanır, işkence görür. Kadir, yaşadıkları yüzünden işkenceyi anlatırken sanki o anı yaşıyormuş gibi acısını tekrar hisseder. O, bu acıyı birisine anlattığında sadece kelime olarak işkenceyi bildiğini söyler. Kadir'in yaşadığı travma ve bu işkence sırasında yanında olan Hasan'ın bile savunduğu ideolojiden vazgeçip İslamcılığı savunduğundan dolayı Kadir, düşüncesinde de yalnız kaldığını düşünür. Yazar 68 kuşağını kırklı yaşlarındaki kişiler gözüyle anlatır.

Oysa yirmi üç yıl önce, 1968'de, ilk kez gözaltına alındığı günün gecesinde kapatıldığı o hücrede bile böylesine ürpermişti; hem uzaklardan o haykırıslara rağmen. 1968'de sesler konusunda henüz acemi sayılırdı. 1971'in sonunda öğrenmişti, o seslerin ancak işkence gören bir insanın çıkarabileceğini. Dehşet duygusunun önce ses tellerine saldırdığını, titreşimleri dondurup değiştirdiğini ve o tellerden çıkan seslerin asla taklit edilemeyeceğini, yine de ağzını sonuna kadar açmış, haykıran bu tenorun- ya da saponunun- söylediği aryanın işkence gören sesi hatırlatan en iyi taklit olduğunu anlatmamıştı (Eroğlu, 2014, s. 35).

Aynı hücrede kalan Doktor Tamer de Kadir'in işkenceye maruz kaldığını görür ve bu işkenceyi şöyle anlatır:

Bu adamı 1971 sonunda benim hücreye attıklarında buradaki üç dişi ve iki kaburgası kırıktı. Kasıklarının arasındaki yanıkları atlamıştı. Acemi bir diş hekimi olarak ilk ameliyatını sapı sivrilmiş bir kaşıkla bu dişler arasında ben yaptım (Eroğlu, 2014, s. 37). Kadir, işkenceden sonrada yaşadığı bu duyguları üzerinden atamaz ve arkadaşlarının düşüncelerinden vazgeçmesini anlamsız bulmaktadır. Halit ise bu işkenceden sonra bacağına birini kaybetmiş, eşini ve kızını da kaybetmesi ile yaşamak için sebep aramaktadır.

Kadir, Ayşe ile olan ilişkisini sorgulamak, arkadaşları ile olan bağına koptuğunu düşünerek herkesle vedalaşıp doğup büyüdüğü yere gider. Birden geçmişe ait sayfaların birer birer kapandığını fark etti. Önce çocukluğu, şimdide gençliğinin ayrılmaz parçaları Halit, Murat belki de Lale kaybolup gitmişlerdi o sayfalarda. Hiçbir şeyin ortasında değildi. Gençliği, peşinden çocukluğunu sürükleyerek sonsuza dek kopup uzaklaşmıştı ondan. Artık yalnızca ucunda durduğu ve nasıl yürüyeceğini bilmediği gelecek vardı önünde (Eroğlu, 2014, s. 49).

Kadir, gönüllü olarak yürek sürgününe kaçmak ister. O, sevdiği kadın Ayşe ile ilişkilerini değerlendirecek ve kaçıyla birlikte kendi içinde bazı şeyleri keşfedecektir.

Romanın başkişisi Kadir, toplumdan uzaklaşsa bile kendi savunduğu değerlerinden vazgeçmez. Kadir, yürek sürgünü için gittiği yerde çocukluğundan beri bir ihtiyarın ölümüne sebep olduğu düşüncesi ile vicdan azabı çekmektedir. Geçmiş ile gelecek arasında;

Sürgüneydi, buraya yüreğinin peşinden gelmişti (Eroğlu, 2014, s. 5).

Yüz:1981 romanında anti-kahramanın, yabancılaşmasında çocukluğunda yaşadığı bazı olumsuzluklar etkili olmuştur. 12 Eylül 1980 darbesinin getirdiği yıkım anti-kahramanı sıradanlaştırmış ve yazar anti-kahraman aracılığı ile toplumdaki değişen yüzleri eleştirmektedir. *Yüz:1981* romanında isimsiz kahraman, küçükken kendisine kişilik olarak model olacak kişiyi –babasını- kaybetmiş ve yatılı okulda okumuştur. Yatılı okuldayken anti-kahraman, baş muavinin cinsel saldırısına uğraması ile onun gelecekteki kadınlarla olan ilişkisini zedelemiştir. Anti kahraman, hayatına giren her kadını duygudan yoksun cinsel bir obje olarak görür. Anti-kahramanın, çocukluğunda sürekli bu olayı rüyalarında görür ve yaşadığı bu olayı;

Ustaca bir sevişme nedir? İlk yarısı kesin teslimiyet, öteki yarısı ise sabırlı bir tutumla başlasa da sonunda ölçülü bir şiddetin kullanıldığı karşılıklı bir fetih eylemi. Bunu yıllar önce, daha bir çocukken Ziyet zorla öğretmişti bana. Sevişirken bunu akılda tutuyordum; çocukken öğrenilen asla unutulmaz (Eroğlu, 2014, s. 21).

Ziyet ile yaşadığı bu ilişki onun yalnızlığının bir çığılığı gibidir. Anti kahraman kadınlarla birlikteliğinde sürekli Ziyet ile yaşadığı anı hatırlar.

Yüz:1981 romanın giriş kısmında verilen Ben/Siz ayrımının yapılmaması ve kahramanın isminin verilmemesinden dolayı topluma yabancılaşmış, kendi değerlerinden uzaklaşmış herkesin özeleştirisi yapması istenilmiştir. Anti-kahraman, 12 Eylül'de ideallerinden uzaklaşmış, hayattan bir beklentisi olmayıp sıradanlaşmıştır.

Tekrarlıyorum: suçsuzum, tıpkı sizler gibi. Suçluysam bile unutmayın, en çok sizinki kadar bu (...) Yazacaklarım sadece benimle ilgili değil. Öyle olsaydı anlatacaklarım hayatımın kronolojik ve sıkıcı bir öyküsü olurdu. Evet, yazacaklarımın odağında ben varım ve siz, saklamaya çalışsam da bunu çok geçmeden fark edeceksiniz ama kendimden söz ederken aslında sizi de anlatıyor olacağım. Başka bir deyişle bu öykü benimle olduğu kadar sizinle, bizimle yani hepimizle ilgili. Bu gerçeği hep aklınızda tutun, unutmayın (Eroğlu, 2014, s. 1-2).

Anti-kahraman, 1981 askerde cinayete karışması ve bunlara kayıtsız kalması ile kendi yüzüne, benliğine yabancılaşmaya başlamıştır. Yazar, anti-kahraman üzerinden bunu anlatsa da hepimizin topluma yabancılaştığımızı ya da yabancılaştırıldığımızı anlatmaktadır. Anti-kahraman kendine yabancılaşması;

Adım? Adımın ne önemi var? Çok istiyorsanız, beni kendi adınızla çağırın. Bu bütün sorunları çözer. Zaten birbirimizden ne farkımız var? Belki bilmek istersiniz, artık yüzümü merak etmiyorum. 1981’de –her şey gibi- o da değişmiş. Sadece benimki mi aslında hepimizin değişti. Ama tek fark bu değişikliğin benim yüzümden açığa çıkıyor olması. İsterseniz bu isim rahatlatıcaksa bana ‘yüzsüz’ ün biri diyebilirsiniz (Eroğlu, 2014, s. 455).

Anti-kahraman, hayatını ve kendini sorgulamayıp günü birlik ilişkiler yaşayan kişidir. 12 Eylül’ün getirdiği baskıların insanların psikolojisinde yarattığı yıkım ve toplumsal baskının karşısında umutsuz ve sorgusuz yaşayan bireyler ortaya çıkmıştır. Anti-kahraman toplumdaki her bireyin yalnızlığını ve sıradanlığını temsil etmektedir.

1980 darbesi ile anti-kahramanın yüzü değişmeye başlar. Anti-kahraman bu değişimin farkına Işık’ın fotoğraflarına bakarken yalnız çekilen tüm fotoğraflarında kimsenin onu tanımadığını fark eder. Apartman yönetiminin kendisinden fotoğraf istedikleri halde anti-kahraman onlara hala fotoğrafını göndermediği notunu bulur. Anti-kahraman ise her defasından fotoğraflarını gönderir ve arkasına ismini yazar. Ferda, ablası Işık’ın sevgililerini anti-kahramana gösterirken kendi fotoğrafı Ferda’nın elinde olmasına rağmen Ferda onu tanıyamaz. Anti-kahraman bu resimden sonra önceki resimlerine bakar en yakın arkadaşı olan Nihat bile onun yalnız olan fotoğraflarında tanıyamadığını fark eder. Anti-kahramanın kendi yüzüne yabancılaşmasının nedeni cinayet gecesi yaşadığı olaydan sonra artık kendi yüzünün değiştiğini ve sıradanlaştığını anlar. Anti-kahramanın fotoğraftaki ile gerçekte benzer olmadığını;

Fotoğraftaki yüzün sizinle alakası yok. Bakın iki ay önce bir kadın gelmişti. Güvenilir bir yurttası; sizi arıyordu. Bu fotoğrafları gösterdik. O da tanımadı sizi. Yoksa bizi yanıltmak mı istiyorsunuz? (Eroğlu, 2014, s. 77)

Anti-kahraman, etrafındaki kadınlara da bu sıradanlık hastalığını bulaştırır. Anti-kahramanın sıradanlık hastalığını bulaştırdığı ilk kişi Ziyet olur. Ziyet, onun ilk ilişki yaşadığı kişidir. Ziyet, anti-kahramanın yaşadığı apartmana gelir ve apartman yönetimi ona anti-kahramanın fotoğraflarını

gösterdiği halde onun olmadığı kanaatine varır. Ziyet, yaşadığı o sıradanlık hastalığını anlatırken;

Yüzünden... Yüzündeki o illet bana bulaştı. Doğruldu, demek illetin kaynağı-ya da barınağı-yüzümdü. Değişen, o geceden sonra fotoğraflarda kaybolan yüzüm (...) Hiç, hiçbir şey... Ama sen yoktun... O illet yüzüme bulaştı. Sonra, hiç rüya görmedim (Eroğlu, 2014, s. 206). Anti-kahramanın 15 yıl önceki yüzü ile öz benliği birbirine yabancılaşmıştır. Anti-kahraman bu yabancılaşmayı hocası Ziyet'e de geçirmiştir.

Anti-kahraman bu yabancılaşmayı kendi benliğinden değil, yüzünün neden olduğunu düşünmektedir. Yüz, ise toplumun ondan yarattığı yozlaşmayı simgelemektedir.

Bu arada kendi yüzümü benden, kendimden başka bir varlığa ait saydığımdan, bu durum hiçbir suçluluk duygusu uyandırmıyordu bende. O illetten ben sorumlu değildim. Yani olup bitenlere kaynaklık eden her neyse benliğimden değil, bana ait olmayan bir yüzden yayılıyordu. Sorumluluk değil, korkuydu hissettiklerim (Eroğlu, 2014, s. 202).

Anti-kahramanın hayattan kaçış noktası kadınlardır. Anti-kahraman, sevgiden daha çok zaman geçirme ve aşkı yaşamak için kendini tanıma çabasından kaçarak birçok kadınla gündelik ilişki yaşar. Anti-kahramanın hayatına giren dört kız kardeşte ona âşık olmuş ve kız kardeşler, sıradanlık hastalığına yakalanarak yirmi beş yaşına gelmeden ölmüşlerdir.

Aslında kadınlarla aram hep iyi olmuştur. Ama bazıları, hayır hayır bazıları dememeliyim, sadece Işık'ın benim kadınlara âşık olmaktan kaçındığı, onlarla ilişki kurmakla yetindiğimi söyleyerek beni inançla suçladığı aktarmalıyım size. Oysa ben ilişkiyi aşkla yeğlediğimi zaten hiç reddetmedim ki(...) Hem eğer aşk, söylenildiği gibi yorucu bir araştırma, uzun bir keşif gezisi (Eroğlu, 2014, s. 4).

Kusma Kulübü romanında başkarakteri Umut, yaşadığı ortama kendini ait hissedemez. Yabancılaşma ve yalnızlık ona mutsuzluk vermektedir. Umut mutsuzluğu;

Hayat mutlu olabilmek içinmiş! Benimki mutsuzluğuma alışmaktan ibaret. Eğer hayat ölümümüze doğru akan, uzunluğu belirsiz bir ırmaksa, bana ait olan hiçbir kolun bağlanmadığını da söylemeliyim (Eroğlu, 2014, s. 7).

Umut, Nihan aracılığı ile Kusma kulübüne katılır. Buradaki üyeler zenginliğin karşısında fakirlerin haklarını savunmaktadırlar. Vahit, Umut'un iç sesi olmuştur. O, Umut'un o kulüpte vicdanını kaybedeceğini söyler.

Selim askerliğini Doğu'da yapmış ve çatışmada yaşadığı olaylar çaresizliği onu vicdan azabı yaşamasına sebep olur. Selim'in yaşadıklarını Mine ve Umut'un konuşmalarında şu şekilde geçmektedir:

O gece; iki kadını yakaladıklarında neler olduğunu sana hiç anlattı mı?(...) Anladığım çatışmadan çıktıkları gece korucular geç vakit manganın üstlendiği köye gelmişler ve kızları ellerinden alıp terk edilmiş okula götürmüşler. Selim ile onbaşı engel olmaya çalışmışlar ama adamlar hem kalabalıkmiş hem de öfkeli... Kızların çığlıkları... Kulaklarını parçalayan çığlıkları. Altı yıl önce o çaresizlik insandan hayvana dönüştürmüştü Selim'i (Eroğlu, 2014, s. 59).

Selim, askerde kızların çığlıklarına sessiz kaldığı için vicdanın sesini susturamamasından dolayı her şeyi duymaktadır. Selim, yaşadığı bu olaydan dolayı apartmandaki konuşmalardan fay kırılmalarına kadar duyar. Selim'in hapisanede ölüm orucu tutan ve hastalanan Zilan ile evlenince duyma özelliğini kaybeder. Selim, içinde bulunduğu durumu atlatamadığı için intihar eder.

Zilan, hapisanede ölüm oruçlarından dolayı hastalığa yakalanmış ve geçmişi unutturulan kişidir. Zilan'ın yaşadıkları ile 2000'li yıllarında hapisanede yaşanan olaylara eleştiri yapılmaktadır.

Zilan beni görür görmez sağ eliyle bozkurt işareti yapmaya çalıştı. Unutmadığı tek şey buydu; hapisanedekeyken gardiyanlar her karşılaştıklarında eğer bu işareti yapmazsa onu annesi ile görüştürmeyeceklerini söyleye söyleye zorla kazımışlardı beynine (Eroğlu, 2014, s. 56).

Zamanın Manzarası romanında Barış'ın annesi Barış doğarken vefat etmiş ve Barış annesinin ölümünden sürekli kendisini suçlamıştır. Barış'ın babası ise onu küçük yaşta terk etmiştir. Barış, çocukken anne –baba eksikliğini ve aidiyetsizliğini yaşamıştır. Barış'ın çocukluğunda yaşadığı sıkıntıları psikiyatrist Neşe Berkmen ile konuşmalarından öğrenmekteyiz. Barış,16 yaşına kadar ananesi ile yaşar ve babasının geleceği ümidi ile onu tren istasyonunda sürekli bekler. Bu terk ediş daha sonraları Barış'ın da babasına karşı nefret etmesine sebep olur. Barış, kendine ve yaşadığı çevre karşı yabancılaşmanın ilk adımını atmış olur.

Annemi öldürdüm, babam beni terk etti, başımdan bir savaş geçti, benden ayrılmayı planlayan bir kadın ile birlikteyim ama yinede bir çember edinemedim (Eroğlu, 2014, s. 11).

Barış, babasına öfke duyarken annesine özlem duymaktadır. Annesine karşı duyduğu bu özlemi psikiyatriste aktarmaktadır.

Şimdiye kadar babanızdan konuştuk. Bu annenizden ilk söz edişiniz diyor. Öksüz olmak önemli. Önemli mi? Emin değilim... Annesiz olduğumun bilincine yazmaya başlayıncaya kadar pek vardım sayılmaz. Önce babaannem vardı, sonra rolü Semra devraldı. Ancak yazmaya başladıktan sonradır ki, bir annem olmadığı için gerçekten hayıflandım.

Hayıflanmak?

Düşünsenize, yazar olmaya niyetlenmişim ama rüyamda sevişebileceğim annem yoktu (Eroğlu, 2014, s. 18).

Freud'un kuramına göre oidipus kompleksinde 3-6 yaş aralığında erkek çocuk anneye, kız çocuk ise babaya âşık olur ve hem cinsine karşı nefret duyar. Bu dönemin sağlıklı atlatılabilmesi için kız çocuğun anne ile erkek çocuğun baba ile vakit geçirmesi gerekir. Bu dönem sağlıklı atlatılmaz ise çocuk ileriki dönemlerde karşı cinsle ilişkide problem yaşar.

Barış, geçmişi ve şimdiki anı arasında sıkışmıştır. Barış'ın çocukluk dönemini ailesi ile geçirememesi, askerlik döneminde adam öldürmesinden dolayı Barış bunalıma girmiştir ve kendi kabuğuna çekilmiştir. Barış Utkan, geçmişte yaşadığı güvensizliğini şu şekilde anlatmaktadır:

Beni herkes bir kenara bıraktı, o da bıraktı (Eroğlu, 2014, s. 21) diyerek âşık olduğu kadına da güven duyamadığını ifade etmektedir. Barış, kendi yalnızlığını kuş simgesi ile anlatmaktadır. Kuş simgesi Barış'ın özgürlüğünü ve yok oluşunu simgelemektedir. Barış, yazmaya başladığında kendine ve insanlara karşı yalnızlığını fark eder.

Semra ile Barış'ın konuşmalarında;

Benim için hep bu önemli olmuştur. Romanını okuduğumda kendine yalnız, insanlığa ise uzak duran bir yazarla karşılaştım (Eroğlu, 2014, s. 24).

Barış askerliğini Doğu'da yapmış, burada yaşadıklarını anlatmak için yazmak ister. Barış, burada yaşadıkları ile geçmişini, benliğini kaybettiğini düşünür ve psikolojik tedavi olmaya başlar.

Hayatımı, 16 yıl kadar babaannemden sonrasını önüme çıkan fırsatlardan, otuzundan sonralarında ise kadınların hakkımda anlattıklarından çaldım. Sonra? Sonra yavaşça gittim ve biriktirdiğim her şeyi orada bırakarak döndüm. Yani, şimdi bir hayatım yok. Ya da hayata dair bir şeye sahip değilim (Eroğlu, 2014, s. 30).

Barış burada gördüklerinden sonra hayatın anlamsızlaştığını anlatmaktadır. Hayat ile ilgili düşünceleri de git gide karamsarlığa bürünür. Psikiyatrist ile Barış'ın hayat üzerine konuşmaları şu şekilde geçmektedir:

Hayat nedir sizce?

Ne midir? Bozuk bir para; kısaca bozukluk... Benim gibilerin sonunda şu veya bu şekilde hep cehennemini yolunu tutarlar (Eroğlu, 2014, s. 28).

Barış, Bitlis'te asteğmen olarak görev yaparken yedi kişiyi öldürmesiyle bunun pişmanlığını ve kendi iç dünyasında yaşadığı bunalımı sık sık dile getirmektedir. Barış, geçmişin izlerini üzerinden atamamışken savaşın verdiği psikoloji ile yalnızlığına çekilir. Bu yalnızlığında ise Barış, bir suçlu aramaktadır. Barış, Tanrı'ya olan inancını yitirmiş ve her şeyin sorumlusu olarak onu görmektedir.

Yedi kişiyi öldürdükten sonra neyi kavradım biliyor musun? Tanrı aslında oldukça çaresiz; çünkü benim gibilere, yani günahkâr ve kötülöklere muhtaç. Bizsiz yapamaz. Yemin ederim. O, bizim gibiler olmazsa bir hiç. İşte bu yüzden iyilere değil, kötülere yönelik (Eroğlu, 2014, s. 37).

Barış, geçmişin verdiği travmadan kurtulmak için kendini edebiyata ve içkiye verir.

Oysa yazmak için üç şeye sahiptim: Yalnızlık, pişmanlık ve düzenli boğuluncaya kadar içme alışkanlığı (Eroğlu, 2014, s. 41).

Belki hayatımda bulamadığım ilahiliği edebiyatta arıyor, varlığını onaylatmaya çalışıyordum; belki de kendime hayran olmak için yazıyordum. Sonradan anladım. Asıl neden buydu: Hayran edinmekten çok, kendime hayran olmak; siperlerdeki beni unutmak için çabalıyordum(...)içinden çıkıp geldiğim dağlarda olanları unutmam, oradaki benden kurtulmam için kendimi gömmem gerekiyordu. Yazarak işte bunu yapmaya çalıştım (Eroğlu, 2014, s. 25-26).

İçki, Barış'ta bilinç kaybı yaratarak geçmişinden anlık olarak kurtulup öteki yüzünü ortaya çıkarmaktadır. Barış bu yalnızlığını roman yazarak giderebileceğini düşünürken Elif ile tanışır. Barış, kendi yalnızlığını Elif'in

sevgisi ile giderebileceğini düşünür. Barış'ın çocukluğunda yaşayamadığı sevgi babasının onu terk etmesi ile yerini güvensizliğe bırakır. Hayatındaki kadınların kendisini terk edeceğini düşünür.

Çünkü Sevgi benden ayrılmak istiyor. Söylersem hep terk edilmekten korktuğumu, Sevgi'nin de beni babam gibi terk edeceğini... (Eroğlu, 2014, s. 54)

Romanda yabancılaşan diğer bir kişi Elif'in âşık olduğu Metin'dir. Metin 68 kuşağına mensup kendi idealleri peşinden koşan eşini ve kızını kaybettiğinden dolayı kendi köşesine çekilir. Metin'in hayatı;

Hayat tam bir trajedi... Önce mahkûmiyeti...74'te afla serbest kalmış...79'da evlenip 80'de yurtdışına kaçmış...92'ye kadar gemilerde yatmış;aftan sonra 92'de geri dönmüş. 93'te bu kasabaya yerleşmiş (Eroğlu, 2014, s. 69).

3.9.KURGU

Issızlığın Ortası, Geç Kalmış Ölü, Yarım Kalan Yürüyüş romanları kurgu bakımından polisiye roman tarzından yazılmıştır. *Issızlığın Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü* romanlarında Ayhan'ın iç sıkıntılarını neden olan papazın ölümü, romanın sonunda açıklığına kavuşuncaya dek Ayhan'ın papazın ölümüne nasıl sebebiyet verdiğini, Ayhan'ın sürekli intihar etme planları ve Zafer'in ortadan kaybolması ile birlikte *Geç Kalmış Ölü* romanında Zafer'in yaşayıp yaşamadığına dair ipuçlarının aranması gerilimi arttırıp merak unsuru yaratmıştır.

Issızlığın Ortası romanında Ayhan, Zafer ve Ali üzerinden 80 darbesini ve kişilerin yaşadıkları psikoloji üzerinden kurgulanmıştır. Roman 1, 2. kitap ve son bölüm olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır

Geç Kalmış Ölü romanında Ayhan'ın Zafer'i ararken kendi benliğini arayışı üzerine kurgulanmıştır. Roman, Ayhan'ın Zafer'i aramak için İskenderun'a gitmesiyle başlar. Zamansal kırılmalar vardır. Döngüsel zaman bilinç akışı teknikleri ile olaylar iç içe geçmiştir. Tarih, siyaset iç içe verilmiştir. Hatay'ın bağımsız olması için yapılan referandum, Suriye cephesine ve 1. Milliyetçi Cephe Hükümeti'nin kuruluşuna kadar romanda anlatılmaktadır.

Düş Kırgınları romanı üstkurmaca tekniği ile yazılmıştır. Her bölümün başında 'Gezgin Bir Ayyaşın güncesinden' başlığı altında anlatılmaktadır. Giriş

ve sonsözde üstkurmaca metin Kasım 2004'te geçer. Bu kısımda romanın yazılış süreci anlatılmaktadır. *Düş Kırgınları* romanı 68 kuşağını ele alarak kurgulansa da yazarın diğer romanları ile kıyaslandığında aşk ön plana çıkmaktadır. Roman fantastik kurguya sahiptir. Fındık İbram yarı yunus yarı insan özelliklerine sahiptir. Bazen karada bazen de aylarca denizde yaşamaktadır.

Dedesinin dedesi, ya da onun babası iri yarı, pehlivan bir balıkçıymış. Ağlarına musallat olan bir yunustan illallah dediği için günün birinde 'o kahpe yunusu yakalarsam düzeceğim şart olsun' demiş ve ertesi gün yunus ağlara sarılı bir şekilde ayaklarının dibinde kumsalda yatarken buluş. Adam dindar birisiymiş, söylentilere inanacak olursak 'şart olsun' dediği o sabah yunusla gerdeğe girmiş. Kimilerine göre işte bu birleşmeden sonra kısa boylu, denizin altında yaşayabilen, tüysüz garip bir tür Fındık soyu ortaya çıkmış (Eroğlu, 2009, s. 65).

Bunun yanı sıra tarihe de yer verilmiştir. Şeyh Bedrettin'in babasının Simavna kadısı olduğu, Osmanlılara karşı ayaklandıkları, Beyazıt Paşa'nın askerlerinin önünden kaçarak İzmir'e kadar geldikleri anlatılmaktadır. Savaş ortamının insanlar üzerinde bıraktığı etki, kişilerin hayatlarını devam ettirememeleri ve intiharları üzerinde durarak savaş ortamı eleştirilmektedir.

Adını Unutan Adam romanında üç arkadaşının başından geçenler ve adını unutan adamın kim olduğu ve Tarık'ın öteki benden uzaklaşarak kendi benliğini kazanması üzerine kurgulanmıştır.

Yarım Kalan Yürüyüş romanın son bölümünde yer alan 'Yazarın Notu' kısmında romanın nasıl yazıldığı anlatılmaktadır. Yazar, romanını üstkurmaca tekniğini kullanarak yazmaktadır. *Yarım Kalan Yürüyüş* romanı polisiye tarzında yazılmıştır. Romanda olay örgüsü Korkut'un vurulması üzerine şüpheli kişilerin savcılıkta verdiği ifadeler üzerine kurulmuştur. Romanın başlangıcından sonuna kadar heyecan doruk noktasındadır. Bu öldürülme olayı araştırılırken Korkut'un geçmişi, kişisel özellikleri ve çevresi ile ilişkileri ortaya çıkmıştır.

Belleğin Kış Uykusu romanında Yitiriliş, Bellek ve Uyanış olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Bizi en çok insan yapan nedir? Romanda hayatı değerli kılan nedir? Ölüm, Tanrı, bellek gibi kavramlar üzerinde durulmuştur. Bay M'nin geçmişe yaptığı fantastik yolculuk üzerine kurgulanmıştır. Romanda ağırlıklı olarak diyalog tekniğinden yararlanılmıştır. Palyaço ile Sadık'ın yaşama dair konuşmaları yer almaktadır.

Yürek Sürgünü romanında 68 kuşağına mensubu olan 40'lı yaşlarına gelmiş kişilerin gözünden bu dönemi ve yaşadıklarını anlatılmaktadır.

Kadir; toplumsal değişime karşı iken Halit, Murat, Nihat toplumsal değişmeye örnek kişilerdir. Olaylar belirli noktadan sonra geri dönüş teknikleri ile anlatılmaktadır. Gerilim üst düzeyde tutulmuştur. Cem, anne sevgisinden mahrum olduğu için bu sevgi yerini öfke ve nefrete bırakır. Cem, Kadir'in yazdıklarını okuyunca onun gizemli bir kişi olduğunu düşünür ve onu tanımak ister. Aslında Kadir'de kendisi gibi yalnız ve öldürme isteği olduğu hissine kapılır. Cem ile Kadir'in kavgasında kimin öleceğine dair merak unsuru olmuştur. Cem ve Kadir'in kavgasında;

Önce kirpikleri açıldı yüzü. Ağzına doğru uzanan namluyu görünce - bildiği o duyguyla- irileşti. Direnmeye çalışmıştı ama yararsızdı.(...) Dizlerini, ardından başını, sıçrayarak kandan korumak için geriye çekti (Eroğlu, 2014, s. 296).

Yüz:1981 romanında yazar, eserini nasıl kurguladığını anlatması açısından roman üstkurmaca tekniği ile yazılmıştır. *Yüz: 1981* romanında 1980 sonrası ben'in sıradanlaşıp yozlaşması, toplumdan kopuşu ve bu yalnızlığını kadınlarda araması üzerinde durulmaktadır. İç monolog, zamansal sıçramalara ve geri dönüş teknikleri kullanılmıştır.

Güncel olaylardan bahsedilmiştir.

Susurluk Kazası, Diyarbakır cezaevinde on tutuklunun öldürülmesi gibi.

Kusma Kulübü romanında, Kusma kulübü çetesinin kurucusu olan Nihan'ın, Hayalet'i arayışı –bu kişinin gerçek biri olup olması roman boyunca sorgulanması- Nihan'ın aniden ortadan kaybolması ve bu cinayeti kimin tarafından işlendiği merak unsuru olmuştur. Vahit'in (V), romanda gerçek kimlikten sıyrılıp Umut'u 'öteki ben'e yakınlaştırması gerilimi arttırmıştır.

Güncel olaylara ve gazete manşetlerine yer verilmiştir. Seçimlerin ertelenip ertelenmeyeceğine dair apartmandaki kişilerin kendi aralarında diyaloglar geçmektedir.

Umut'un vicdanını bulana kadar ölümü beklemesi, ne zaman öleceğini düşünmesi ve sürekli ölmek istemesi romanda gerilimi arttırmıştır.

Peki, neden ölmüyorum? (...) Ölmüyorum, çünkü tembelim... Ölmek bile çaba gerektirmez mi? (Eroğlu, 2014, s. 9)

Zamanın Manzarası romanının içerisinde yeni bir romanın yazılış süreci anlatılması açısından roman üstkurmaca tekniği ile yazılmıştır. Barış, romanında asteğmen olarak görev yaptığı Şemdinli'yi anlatmak ister ancak Barış, Elif ile karşılaşınca romanın konusunu tamamen değiştirerek yeni roman yazmaya karar verir. *Zamanın Manzarası* romanında bir noktadan başlayıp ilerleyen olay örgüsü yoktur. Barış'ın iç dünyası merkeze alınmış bundan hareketle geçmiş-şimdi-gelecek olayları anlatılmaktadır. Barış'ın geçmişte yaşadığı olumsuzluklar, şimdi ki zamanda Barış ile Elif'in karşılaşması Barış'ın hayata tutunduğu ve bu sevginin onun iyi bir insana dönüşüreceğini, gelecekte ise Barış, Elif'in ölümü ile yaşadıklarını gerçekleştirememenin hüsranı ile intihar etmesi anlatılır.

Romanda geçen Barış, ismi ile savaş ironi olarak kullanılmıştır. Barış, 6 Ağustos 1945 tarihinde doğmuştur. Yine bu tarihte Amerika, Japonya'ya atom bombası atmıştır.

Doğumum 6 Ağustos'a Hiroşima'ya bomba atıldığı güne rastladığı halde adımı 'savaş' yerine 'Barış' koyarak hepimizi aldatan şakacı annem adına özür dileyerek başlıyorum (Eroğlu, 2014, s. 35).

Roman üstkurmaca tekniği ile kurgulanmıştır. Romanda Barış hem kahraman hem de yazardır. Başkahraman yeni bir roman yazacağını ve bu romanında yazılış sürecini de romanın içerisinde anlatmaktadır. Barış'ın Dr. Neşe Berkmen'e yazdığı mektup ile romanını ona teslim eder.

6 Ağustos 2002

Sayın Prof. Dr. Bile Uraner,

Size nasıl hitap edeceğime bir türlü karar veremediğim için sonunda kartvizitinizin üstündeki unvanınızı seçtim. Belki de yazarken kullandığım gibi Neşe Berkmen ya da büst demeliydim. İçinde 1998 Mayıs ile 1999 Nisanı arasındaki konuşmalarımızın bazıları da yer aldığı ektaki hikâyeyi size emanet ediyorum (Eroğlu, 2014, s. 421).

Geriye dönüş, iç monolog tekniklerine sıklıkla başvurulmuştur.

9,75 Santimetre romanlarında yazar, romanın içerisinde yeni bir roman oluşturmaktadır. *9,75 santimetre* romanında roman kahramanı Ahmet, Zinar'ın (Kaya) hayatını kaleme almak için romanı nasıl kurguladığını anlatır.

3.10.DİL VE ÜSLUP

Eroğlu'nun romanlarını dil ve üslup açısından incelediğinde alışılmamış bağdaştırmalara, yabancı sözcüklere, ağız özellerine ve farklı metin türlerine romanlarında sıklıkla kullandığı görülmektedir.

Issızlığın Ortası romanında dikkat çeken yazı karakterleridir. Yazar, romanda geçmişe ait anıları italik olarak ele almıştır. Argo ve yabancı dilden kelimelere yer verilmiştir.

Alçak deyyus (Eroğlu, 2016, s. 18).

Orospu (Eroğlu, 2016, s. 37).

Yes, London is a big city like İstanbul (Eroğlu, 2016, s. 12).

Romanın farklı metin türlerine yer verilmiştir. Ayhan'ın Mösyö Pier ve Rezzan ile mektuplaşmaları yer almaktadır.

Romanda alışmamış bağdaştırmalara da rastlanılmaktadır.

Ölü bir sessizlik vardı sanki (Eroğlu, 2016, s. 38).

Can çekişen bir kentin gürültüsü diye düşünüyorum (Eroğlu, 2016, s. 47).

Gecenin tavanına saplanmış iri bir bıçak gibi karanlığı yarararak yürüyen... (Eroğlu, 2016, s. 48)

Yüzünden sıkıntı damlayan adam (Eroğlu, 2016, s. 48).

Sözcükler sıkılmış bir yumruk gibi nefes borumdan göğsüme iniyor. (Eroğlu, 2016, s. 49)

Bakışlarımı pencereden koparıp Rezzan'a çeviriyorum (Eroğlu, 2016, s. 60).

Geç Kalmış Ölü romanında farklı metin türlerine yer verilmiştir. Romanın sonunda Beatrice'nin Naci'ye yazdığı mektuplar yer almaktadır. Romanda gerçek mekânlar üzerinden kişilerin ruh haline göre tasvir yapılmıştır. Dekor kimi zaman çağrışımlar yoluyla anlatılmaktadır. Eksilteli ve argo cümlelere yer verilmiştir.

Göze almak ve ben... (Eroğlu, 2014, s. 7)

Oturduğumuz yüksek terastan üstüne düşen gölgeler... (Eroğlu, 2014, s. 11)

Kadınlar, erkekler ve orospular... (Eroğlu, 2014, s. 8)

Yabancı kelime ve cümlelere yer verilmiştir.

“Did you pay attention to the man at the reception desk? (Eroğlu, 2014, s. 29)

Alışılmamış bağdaştırmalara yer verilmiştir.

Karanlık, çığırnlığı yutuyor (Eroğlu, 2014, s. 11).

Ölümü fısıldamak (Eroğlu, 2014, s. 44).

Ayanın içinde cılız ışıklar can çekişiyordu (Eroğlu, 2014, s. 65)

Düş Kırgınları romanında Kuzey’in Şafak için yazdığı şiire yer verilmiştir.

Son limana girdi ve demirledi gemi, bir daha çıkmamak üzere,

Çünkü ne rüzgârdan ne de gün ışığından medet vardı artık,

Şafağın taşıdığı ışık terk ettikten sonra kaptan Kuzey’i,

Oraya gömüldü gün misali kısa ömürlü gemisi, kırılmış bir dalga (Eroğlu, 2009, s. 247).

Fındık İbrahim üzerinde ağız özelliklerine yer verilmektedir.

Yollu bir tekne oluverse, kaç saatte gideriz oraya? (Eroğlu, 2009, s. 38)

Eksilteli cümlelere ve yabancı kelimelere yer verilmektedir.

Güçlü erkek size sahip olur, güçsüz erkeğe... (Eroğlu, 2009, s. 114)

Lostry (Eroğlu, 2009, s. 113).

Adını Unutan Adam romanında Tarık, Ortadoğu’da İsraili askerlerine karşı savaşırken Ali ve isimsiz arkadaşı için şiir yazmıştır.

Gökyüzünde başıboş bir aydınlatma fişeği,

Onun sağ yanında omzunu kaşıyıp duran Ali,

Solunda ise gecenin soğuğu vardı.

Ben!

Hatırlıyorum; ben O’nun birkaç metre... (Eroğlu, 2013, s. 181)

Yürek Sürgünü romanında leitmotif tekniğine yer verilmiştir. Romanda Kadir’in çocukluğunu hatırlatan kuyu sözcüğü 14 kez geçmektedir. Kadir,

öksüren yaşlı bir adamın ölümüne sebep olduğunu düşünür ve romanda öksürük sözcüğü 26 kez geçmektedir.

Romanda Kadir ve Ayşe'nin mektuplaşmaları yer almaktadır.

Sevgili Kadir,

Metin geçen hafta öldü. Daha doğrusu intihar etti. Çok üzgünüm. Böylesine sarsılacağımı bilmiyordum. Ölmeden önceki gece bana bir not, sana da bir mektup bırakmış, istediğini yerine getiriyor, mektubu açmadan gönderiyorum. Lütfen beni ara (Eroğlu, 2014, s. 42).

Osmanlı döneminde yaşayan Ebuzziya Bey romanda sıklıkla Osmanlıca kelimeler kullanmaktadır.

Ceddim, saltanata kadar uzanır. Hanım sultan torunuyum ben (Eroğlu, 2014, s. 158).

Bizim ceddimiz olan Padişah Abdülmecit kolundan (Eroğlu, 2014, s. 160).

Kadir, sevdiği kadın Ayşe için şiirler yazmaktadır.

Bata çıka ilerleyeceksin karayele, denizdir bu

Limanda şaşıracaksın, sakın bir dalga özlemidir bu

Ağrılar biçecek gövden, hat ha, saat saat, kaderdir bu (Eroğlu, 2014, s. 32).

Yabancı sözcüklere yer verilmiştir.

Don't make may brown eyes blue (Eroğlu, 2014, s. 68).

Darüşşahvar, Pearl for shohs (Eroğlu, 2014, s. 32).

Ali'nin yöresel şivesine yer verilmiştir.

Boyırın itleri, namussuzun dölleri, sıtarasızlar, kaç kere jandarmaya şikayet ettik, ille orda kalacaklar (Eroğlu, 2014, s. 364).

Damı yıktık, giremitli bir ev yaptık. Nenen ölmeden burayı. Naciye'ye devrettiğin doğru mu? Tapu da gayıt, guyut yok ama teyze çocukları Naciye'nin yastığın altında senet var diyorlar (Eroğlu, 2014, s. 348).

Gazatacı gibi bir şey (Eroğlu, 2014, s. 363).

Guya mapus yatmış da, anarcist olmuş da. O zaman da kardaşı hakkında dedikodu edeni fururum (Eroğlu, 2014, s. 363).

Alışılmamış bağdaştırmalara yer verilmiştir.

Sesim, hiçbir taksinin geçmediği cadde boyunca aşağıya yuvarlanıyor (Eroğlu, 2014, s. 16).

Yabancı kelimelere yer verilmiştir.

La Donne Mobile (Eroğlu, 2014, s. 29).

Kusma Kulübü romanında Umut, iş adamının şivesini aktarmaktadır.

Memleket iyi idare edilmor... Kriz yoksullardan çok onu vurmuştu. Ağzını doldurarak yeminler ediyordu: Bir gece servetinin yarısını yitirmiş, 'böyük para' kaybetmişti. (...) Deyeyim bir, sende eki milyar dolar (Eroğlu, 2014, s. 199).

9,75 Santimetrekafe romanında Ahmet, romanında geçen Zinar'ın yaşamının zorluklarını anlatırken yer yer Kürtçe cümle ve kelimelere de yer vermiştir.

Nala min bişewite, ez bi gurban (Eroğlu, 2014, s. 7).

Tav ele de (Eroğlu, 2014, s. 21).

Kürt birçok annesine son kez daye (Eroğlu, 2014, s. 83).

Atasözüne yer verilmiştir.

Para haydan geldi, pekâlâ huya gidebilir (Eroğlu, 2014, s. 36).

Fay Kırığı üçlemesi romanında İngilizce ve Kürtçe cümleler kullanılmıştır.

Zekâsına sense of humour'u için kullanılan insanlar eğlenceli olur (Eroğlu, 2014, s. 28).

Paltosunu giyerken onlara hevallerini dağlarda kovaladığını söylemeyi düşündü (Eroğlu, 2014, s. 183).

3.11.SİMGE

İssizliğin Ortası, Geç Kalmış Ölü, Yarım Kalan Yürüyüş, Belleğin Kış Uykusu, Yürek Sürgünü, Kusma Kulübü ve *Yüz:1981* romanlarında yazar kişilerin içinde buldukları psikolojiyi çeşitli simgeler ile anlatmaktadır.

Issızlığın Ortası romanında ayna simge olarak kullanılmıştır.

Ayna:

Ayna, Ayhan'ı geçmişine götürmektedir. Ayhan, aynaya baktığında öteki yüzünü sorgular. Aynadaki Ayhan ile gerçek görüntüsü birbiri ile uyuşmamaktadır. Ayhan görüntüsünü tanıyamaması ile hesaplaşmaya başlar ve iç benliğin sızısını ayna ile farkına varır.

Geç Kalmış Ölü romanında otel, pavyon ve Nemrut Dağı simge olarak kullanılmıştır.

Otel:

Romanda otel Ayhan'ın 15 günlük varoluş sıkıntısını ve intiharını simgelemektedir. Ayhan, Zafer'i aramak için çıktığı bu yolculukta geçmiş ve gelecek arasında ikilemde kalır. Ayhan'ın kendi kişiliğini Zafer ile bütünleştirmesi ve Zafer'i aramak için çıktığı bu yolculukta onun gerçek kimliğini öğrenmesiyle Ayhan, Zafer'in ne kadar da korkak ve aşağı biri olduğunu düşünür. Ayhan, kendi benliğini Zafer'den ayırarak kendini anlamlandırmama, düştüğü bu boşluktan çıkamamasından dolayı kendini içkiye verir ve bilinç bulanıklığı yaşar.

Pavyon:

Kadının son durağı olarak çaresizliği simgelemektedir. Pavyonda yer alan kadın karakterlerinin bazıları içki satarak bazıları ise şarkı söyleyerek pavyonu ayakta tutmaktadırlar. Oradaki kadınlar müşterisi olan erkeklere kurtuluş ümidi ile yaklaşırlar. Pavyondaki kadınlar kadınlık değerlerinin dibe vurması ve kirlenmenin son aşaması olan kerhaneye düşmemek için erkekleri kendilerine beğendirme yarışına girip pavyondan kurtulmayı ümit ederler. Bu ümit zamanla yerini çaresizliğe bırakıp kadınların pavyondan kerhaneye düşmesine sebep olur.

Nemrut Dağı:

Doğu-Batı'yı birleştiren yeri simgelemektedir. Romanda dini yayma işlemi açısından papaz Hz. İbrahim'e, Batı'yı simgeleyen Ayhan ile de Kral Nemrut'a gönderme yapılmaktadır. Ayhan yaşadıklarından dolayı Tanrı'ya

inanmamaktadır. Papaz, Ayhan'a dine inanmasını belki inanarak içinde bulunduğu ruhsal bunalımdan kurtulacağını söyler. Ayhan ise Tanrı'nın güçsüz olduğunu ve insanlara cinayet işleyerek acizliğini örttüğünü düşünmektedir. Tanrı olmaya çalışırken Kral Nemrut gibi Tanrı'ya meydan okur. Nemrut'un Hz. İbrahim'e inanmadığı gibi o da papaza inanmaz. Ayhan giderek inancının kaybolmasını ve Nemrut gibi Tanrı'ya meydan okuması bakımından Nemrut Dağı'nı intihar etmek için seçer.

Yarım Kalan Yürüyüş romanı kuyu simge olarak kullanılmıştır.

Kuyu:

Korkut'un yalnızlığını simgelemektedir. Korkut, küçük yaştan itibaren yetimhanede büyümüş, Korkut'un yaşadığı ortamın verdiği sevgisizlikten dolayı o, insanlardan uzaklaşmış ve kuyu onun yalnızlığının sığınağı olmuştur.

Belleğin Kış Uykusu romanında tren, keman, Bay G ve Bay M simge olarak kullanılmıştır.

Keman: Babayı simgelemektedir. Sadık'ın babası müzik öğretmenidir. Babasının ölümü ile birlikte annesi Sadık'tan keman çalmasını ister. Kemanın her melodisinde çıkardığı ses aşkı nitelendirmektedir. Keman, Sadık'ın annesine eşini hatırlattığından baba simgesi yerine geçmiştir.

Tren: Yolculuğu, iç benine yönelişi simgelemektedir. Bay M. çıktığı fantastik yolculukta geçmişinde hatırlayamadığı ailesini ve kim olduğunu çağrışım yolu ile tekrar kazanmaktadır.

Bay G: Trende Sadık'ın geleceği simgelemektedir. Bay G. trende bir kişi olarak anlatılsa da Sadık'ın hep yapmak istediği ama bir türlü yapamadıklarını hayata geçirmesi ve Sadık'ın seçim yapma aşamasında hayallerini canlandırmaktadır.

Bay M:Geçmişini simgelemektedir. Bay M.'nin Sadık olma sürecinde geçmişinde yaptığı hataları, acılarını ve vicdanını ortaya koymaktadır. Bay M' de Sadık olma sürecinde belleğini yitiren kişi olarak trende yer almaktadır.

Yürek Sürgünü romanında ayna simge olarak kullanılmıştır.

Ayna: Kadir'in acılarını simgelemektedir. Kadir'in hem yeni çizgileri hem de o güne kadar gizlenen değişik yüzü ortaya çıkmaktadır. Ayna, Kadir'de

sevdiği kadının onda bıraktığı acıları ile yüzünde ve benliğinde fark edemediği Kadir'i ortaya çıkarır.

Yüz: 1981 romanında apartman simge olarak kullanılmıştır.

Apartment:

Anti-kahramanın oturduğu apartman Türkiye'nin olaylarını simgelemektedir. Apartmanın güneyinde Tahir Bey, anti-kahraman ise kuzeyinde oturmaktadır. Güney'inde çatlaklıklar vardır ve bu çatlaklıkları haber yapmak için yurtdışından gazeteciler gelir. Çatlaklıklar, Türkiye'de olan sorunları sağ-sol çatışmalarını simgelemektedir.

Adam güney kanadında oturanların, binanın doğusundaki ve kuzeyindeki komşular tarafından kışkırtıldığına emindi. Sorun buradan kaynaklanıyordu ona göre (Eroğlu, 2014, s. 78).

Kusma Kulübü romanında Vahit, Hayalet, Nihan, Apartman ve Kusma simge olarak kullanılmıştır.

Vahit (V): Umut'un vicdanını simgelemektedir. Kusma Kulübü'ne üye olması ile 'öteki ben' e ulaşma süreci anlatılır.

Hayalet: Zenginliği simgelemektedir. Hayalet, zengin ve fakir arasındaki uçurumu daha da belirginleştiren ve gün geçtikçe zenginleşen hayali bir karakterdir.

Nihan: Akı simgelemektedir. Kusma kulübü kurucusu olan Nihan, akıl ile savaşaacağı Hayalet'i öldürmesi anlatılır.

Betül Bengi: Medyayı simgelemektedir. Medyanın şatafatlığı, insanın çıkarları uğruna kendinden ödün verilmesi anlatılır.

Apartment: Mutsuzluğu, hüznü simgelemektedir. Bu apartmanda yaşayan herkes yaşadıkları olaydan dolayı mutsuzdur.

Kusma: Haksızlığa karşı arınmayı, temizlenmeyi simgelemektedir. Kusma Kulübü üyeleri toplumdaki haksızlıklara karşı sessiz kalmayıp kendi aralarında bir grup oluşturarak yoksulların yanında kalıp onların sesi olmayı seçerler.

Zamanın Manzarası romanında kuş ve Avustralya simge olarak kullanılmıştır.

Kuş: Barış'ın özgürlüğü, yok oluşunu simgelemektedir. Barış rüyasında sürekli kuşu görmektedir.

Sizce o kuş neyin simgesi?

Eğretiliğin diyorum. Kuş, yeryüzündeki varlığımın eğretiliğini simgeliyor.

Kuşlar havalanacak ve...

Sözlerini tamamlıyorum: Öleceğim... (Eroğlu, 2014, s. 408)

Avustralya: Nihat'ın parolasıdır. Ölümü simgelemektedir. Nihat, Barış'a sürekli Avustralya'ya gideceğini söyler.

9,75 santimetrekare romanında yara simge olarak kullanılmıştır.

Yara: Zinar'ın yüzündeki 9,75 santimetrekare onun geçmişini simgelemektedir. Zinar, yarası yüzünden yetimhane hayatında kimse tarafından evlatlık alınmamış ve acı dolu geçmişini unutmak için yarasını kapatmaya çalışsa bile o yaranın içinde yarattığı boşluk onu geçmişine götürmektedir.

3.12.ÇOK KÜLTÜRLÜLÜK

Eroğlu'nun *Issızlığın Ortası* ve *Fay Kırığı-3:Rojin* romanlarında birçok farklı gruplar, etnik kökenler bir arada verilmiştir.

Issızlığın Ortası romanında Ayhan ile Papazın konuşmalarında;

Siz tozlu bir üniforma, bense kara bir cüppeyim, Asteğmen“ demişti. Türkçe konuşuyordu ve Türkçesi köydeki Türk muhtarından daha iyiydi (Eroğlu, 2016, s. 42).

İlk kez onu Rum bir papaz değil, bir insan olduğunu düşünüyordum (Eroğlu, 2016, s. 42).

Fay Kırığı-3:Rojin romanında farklı görüşte olan ve birbirlerini öldürmek isteyen Rojin ve Mehmet'in nasıl dost olabildikleri anlatılmaktadır. Türk askeri olan Mehmet ile PKK örgütüne mensup Rojin'in birbirlerini öldürmek isterken kaldıkları mağarada ikisinde yaralanması ile aralarında yardımlaşma başlar. Zamanla farklı görüşte olan Mehmet ile Rojin arkadaş olurlar.

Hakan Sazyek'in "Romanda Temel Anlatım Yöntemleri Üzerine Bir Sınıflandırma Çalışması" adlı makalesine dayanarak iç konuşma, diyalog, ileriye geriye sıçramaları anlatım teknikleri başlığının altında toplandı.

3.13.ANLATIM TEKNİKLERİ

3.13.1.İç Konuşma

İssizliğin Ortası, Adını Unutan Adam, Belleğin Kış Uykusu, Yüz:1981, Kusma Kulübü ve Zamanın Manzarası romanlarında iç konuşma tekniklerine yer verilmiştir.

İssizliğin Ortası romanında Ayhan'ın geçmişi ile yüzleşmesi ve geçmişinin verdiği sıkıntıdan dolayı Ayhan, kendi içinde hesaplaşmaya başlar.

Patırtılar sona erip kendi kendime kalınca, dünyayı değiştirme sancısının bütün bu olup bitenlere değip değmediğini düşündüm uzun süre. Neredeyse kendime, geçmişime kalleşlik etmek üzereydim (Eroğlu, 2014, s. 56).

A.U.A romanında Tarık, arkadaşının hile yaparak onu kurtarmasından dolayı sürekli vicdan azabı çekmektedir. Tarık, öteki benin yerine geçtiğinde ise sürekli kendi benini aramaktadır ve Tarık'ın iç konuşmaları romanda sıklıkla yer almaktadır.

Acaba neyin peşinde? Konuşmaya çalıştığı kızının geleceği mi, yoksa parası mı? (Eroğlu, 2013, s. 124)

Tarık'ın kendi kendine Petra'ya aşık olabileceğini söylemektedir.

Oysa! Evet, olabilir. Baştan çıkarmanın o şehvet ve gizli çağrışımlarla yüklü o eşsiz serüvenini birlikte yaşayabilir, beynimizdeki, vücutlarımızın kısırlıklarında saklı binlerce küçük gizi keşfedebiliriz (Eroğlu, 2013, s. 120).

Dışarıya çıkıp onu bulsam. Hayır, nasıl olsa sonunda o bana gelecek (Eroğlu, 2014, s. 114).

Belleğin Kış Uykusu romanında Sadık annesinin vefatı ile keman çalmayı bırakır. Sadık, müzik öğretmeni Rıza Bey'in yönlendirmesi ile müzik resitaline hazırlık yapar ancak resitali kaçırmaması ve belleğini kaybetmesi ile kendi içinde sorgulamalar başlar.

Rıza Hoca neden emin olamıyordu? Acaba kuşkulandığı gibi gerçekten yeteneğini besleyen o damar, annesinin ölümüyle tıkanmış mıydı? (Eroğlu, 2015, s. 255)

Bay M. aynaya bakışı ile kendini tanıyamaz ve geçmişi ile ilgili bir şeyler hatırlamak ister. Palyaço M.'nin aklından geçenleri bile bildiği için onun kendisini daha iyi tanıyacağını düşünür.

Keşfi onu utandırır da meraklandırdı: Acaba kaç yaşındaydı? Geçmişini ve adını merak etmiş ama bu hiç aklına gelmemiştir. Eliyle yüzüne dokundu. Kadınları isteyecek kadar genç miydi? Kadınları istemek! Boş belleğinde onlarla ilgili neler vardı? Bu soruları gördüğünde Palyaço'ya sormalıydı (Eroğlu, 2015, s. 26).

Yüz:1981 romanında anti-kahraman Ziyet ile olan ilişkisinde geçmişinde yaşadığı cinsel ilişkiden dolayı sürekli öğretmeni Ziyet aklına gelir ve kendi kendine konuşur.

Aslında benim adım adı m yok oluşa götüren yemek yememen değil, uykusuzluktu. Gözlerimi kapattığım anda karanlığın içinden Ziyet'in kalçaları çıkıyor ve her şeyi şeytanın pelerini gibi örtüveriyordu. Bilincim boşalmış, boşluğu Ziyet ve kalçaları doldurmuştu. Saplantılı bir hayalete dönüştürmüştüm (Eroğlu, 2014, s. 130).

Anti-kahraman, Ferda ile ablası Işık'ın fotoğraflarına bakarken Ferda'nın anti-kahramanı tanımamasına şaşırır ve kendini sorgulamaya başlar.

Kendimle, yüzümle ilgili, o güne kadar hiç bilmediğim bir şeyi-gerçeği demeli miydim, bilmiyordum-öğrenmek üzereydim (Eroğlu, 2014, s. 196).

Nazan, birlikte çektiğimiz fotoğraftaki beni tanıyamamışken, aynı yüz Nejat için bir başkası oluyordu. Tek başına çektiğim fotoğraflardaki yüzümü ise kimse tanıyamıyordu. Yanımdakilerden mi etkileniyordu yüzüm? (Eroğlu, 2014, s. 198)

Kusma Kulübü romanında Umut, 'öteki ben' ile konuşur. V, ilk başlarda şeytanı simgelerken daha sonra Umut'un vicdanını temsil etmektedir. Umut, V.'yi ilk defa görmesi ile kendi kendine konuşmaya başlar.

Hepimiz değişiyorduk. Bu düşünce ile irkildim. Şimdi şu anda, V.'ye benzemekten, kusma illetine yakalanmaktan korkup korkmadığımı sorsalar, bilmiyorum derdim (Eroğlu, 2014, s. 128).

Umut, Kadir ve Selim'in ölmesinden etkilenerek kendisinin de öleceği gün ile ilgili iç monologu verilmektedir.

Ya ben? Kendimi ne zaman ruhumun iskelesinden kendi cehennemine uğurlayacaktım? Sonra o sözü hatırladım: Her ölüm kendi ölümümüzün habercisidir (Eroğlu, 2014, s. 275).

Zamanın Manzarası romanında Barış'ın yaşadığı olayları daha iyi anlayabilmek için Psikiyatrist Neşe ile konuşmasında Barış'ın psikolojisine değinilmiştir.

Psikiyatrist Neşe'nin;

Orada, o dağlarda ne vardı? Sorusunun ardından Barış'ın iç monologuna yer verilir.

Ne mi var? Gecelerden oluşan ormanlar, kar çölleri, buzdan bir gökyüzü, cehennem ve tabii ki de ölüm. Her şey ya da hiçbir şey. Ama en çok... Koyu bir karanlık, derin bir hiçlik... (Eroğlu, 2014, s. 44)

9,75 Santimetrekafe romanında Zinar küçük yaşta babasız kaldığı için babası ile ilgili iç konuşmalara yer verilmiştir.

Benim yüzlerce sorun var: Babam acaba cesur olmaktan hiç usanmamış mıydı? Umut yüzüne yakışır mıydı? Beni sık sık hatırlar mıydı? Şimdi görse ne derdi? (Eroğlu, 2014, s. 23)

Fay Kırığı-1 Mehmet romanında Mehmet, asteğmen olarak görev yaptığı Şemdinli'deki anıları ile ilgili iç monologuna yer verilir.

Mehmet Esen, hayatının boşa yaşanmış kısmını unutacaksın (Eroğlu, 2014, s. 9).

Yakup'un Şemdinli'de sakat kalması ile birlikte iç konuşmasına yer verilmiştir.

Rabbim, felaket neden beni, buldu? İki bölük insan içinde neden ben? Oysa o kadar adamın arasında kalorifer dairesinin yanındaki tabur mescidine giren tek kişi bendim. Operasyonlarda bile oruç tutardım, sana karşı çıkana karşı çıkardım (Eroğlu, 2014, s. 283).

3.13.2.Geriye Dönüş

Issızlığın Ortası, Yarım Kalan Yürüyüş, Yürek Sürgünü, Fay Kırığı-2:Emine, Fay Kırığı-1:Mehmet ve *9,75 Santimetrekafe* romanında geriye dönüş

teknikleri kullanılmıştır. *Issızlığın Ortası* romanında Ayhan 14 yıl öncesine geri dönüş yaparak tutuklanmadan önce Zafer ile yaşadıkları hatırlar.

1971'in Temmuz'uydu. Evet, bir Cuma akşamıydı. Daha tutuklanmamıştım. Geceyi çok iyi hatırlıyorum. Birbirimize sarıldık ve gitti. Sonra tutuklandım (Eroğlu, 2014, s. 21).

Y.K.Y romanında Korkut'un yetimhanede ve hapishanede yaşadıkları geriye dönüş tekniği ile anlatılmaktadır.

Oysa 24 yıl önce yukarı vardığımda ellerim kesilmiş, kanıyordu. Duvarın üstü kırık cam parçaları ile kaplı olduğunu anlamamıştım. Başımı ilk kez eriştiği yükseklikle dönüyordu. Aşağıda yetimhanenin kurşuniliğine karışmamış tek şey, o küçük kızdı. Başını yukarı kaldırmış, bakıyor. O bakışları, gözlerini hatırlıyorum: Yaşayan tek canlı benmişim gibi bakan gözler! (Eroğlu, 2014, s. 57)

Şeytan gibi bakma! Yıllar önce müdür, ne zaman o küçük kız için büyüklerle dövüşsem, öfkeyle böyle bağırdı (Eroğlu, 2014, s. 16).

Altı yıl, sekiz ay ve on üç gün. Gözlerimi kapatıyorum; rakamlar o dar, karanlık hücredeki gibi alt alta yerleşmiş: üç bin üç yüz otuz altı... Zamanı birden sözcüklerin soyutluğundan kurtulmuş, fiziki bir uzunluk olarak algılıyorum. Şaşırtıcı, pişmanlık veren bir duygu bu... Oysa o hücrede günleri bile uzunluk ölçüsü olarak düşünmemiştim (Eroğlu, 2014, s. 55).

Y.S romanında Kadir 68 kuşağını yaşamış, hapse atılmış ve bunun sonucunda toplum tarafından komünist olarak nitelendirilmiştir. Kadir, komünist kelimesini duyarak 20 yıl önce yaşadıklarını anımsar.

Sözde, sözde komünistmişsiniz, öyle mi?

Birden irkildi. Bu soruyu o zaman duysa, 20 yıl önce o altın albayın önündeymiş gibi ürperirdi (Eroğlu, 2014, s. 39).

Halit bira kelimesini duyması ile birlikte çağrışım yolu ile geçmişini hatırlamaktadır.

Oysa eskiden bir bira için çok şey vermeye razıydı. 1975 yazında Nihat gizlendiği eve yiyecek getirdiğinde unuttuğu için onu vurmakla tehdit etmiş, sonradan tehlikeyi göze alıp sokağa, bira aramaya çıkmamış mıydı? (Eroğlu, 2014, s. 194)

Geçmiş zaman bölümünde Haziran-1998'de Barış'ın psikiyatrist Neşe Hanım ile görüşür. Bu görüşmede Barış, Sevgi ile tanıştığı anını hatırlar ve bu olayı geri dönüş teknikleri ile aktarır.

1996 Ekim’inde, bir akşamüstü birdenbire bastıran bir yağmurdan kurtulmak için Osman Bey’deki bir galeriye sığındım. Galeri Sevgi’nindi (Eroğlu, 2014, s. 138).

Giriş bölümünde Ağustos-2002’de romanımı yazarken 2000 yılına geri dönüş yapar.

23 Mart 200 tarihinde –hatırlıyorum, günlerden Perşembeydi-Sorulduğunda evet, dedim. Cümle bana ait ve onu severim (Eroğlu, 2014, s. 13).

9,75 Santimetre kare romanında Ahmet, Ayşın’a Zinar’ın hayatını nasıl romanlaştırdığını anlatırken 2013’ten 1977-78 yıllarına kendi çocukluğuna geri dönmektedir.

Dört buçuk mu, beş mi? Diyor.

Ayşın’ın sorusu uzak geçmişe taa 1977’ye ya da 78’e götürüyor.

Bu kez ben dört buçuk ya da beş yaşımdayım. Aylardan temmuz sıcak, çok sıcak bir sabah... Bir saattir tavanı eternit kaplı, geniş sundurmanın altında ayakta bekliyoruz. Hepimiz şıkız. Üzerimizde bayramlardaki resmigeçitlerde giydiğimiz –öteki okuldaki çocukların sofrası örtüsü diye alay ettiği- o çizgili, soluk forma var.(...) Garip tren yolculuğu yapmama daha 21 ya da 22 yıl var. O temmuzda, o gün, dört buçuk ya da beş yaşımdayım. Kımıldamadan bir dilsiz gibi dikilirken hem istasyonlarda hem de trenin hızından habersizim (Eroğlu, 2014, s. 8-9).

Fay Kırığı-1: Mehmet romanında Asteğmen Mehmet’in ve Rojin’in Şemdinli’de mağarada yaşadığı zorlu günlerine geri dönüş yaparlar.

O gün... Nisanın on beşinde, kendine gelip mağarada başka birisinin varlığını hissettiğimde aklıma gelen ilk düşünce ne oldu biliyor musun? Zeynep, ne diye sordu. Ölürsem yalnız ölmeyeceğim (Eroğlu, 2014, s. 213).

Mehmet, Aslı ile geçirdiği günleri hatırladığında lise yıllarını geri dönüş tekniği ile anlatır.

Birden kendisini lise yıllarına geri dönmüş gibi hissetti. Karşıyaka Vapur iskelesinde Amerikan Kız Kolejinden gelen kızlarım beklediği, Aslı’yı bazen yalnız bazen onu almaya gelen babasıyla birlikte gizlice Çamlık Caddesi’ne kadar izlediği o yağmurlu günlere... (Eroğlu, 2014, s. 231)

Fay Kırığı-2:Emine romanında Mehmet evleneceği kız Emine’nin kapalı olmasına rağmen yüzme bilip bilmemesini düşünürken 1992 yılında Aslı ile geçirdiği hatırasına geri dönüş yapar.

Birden şaşkınlıkla irkildi. Kucağındaki kadın mayoluydu. Yanılmamıştı; Karanlığın içinde beliren resimler bir hayal değil, 1992 Mayıs'ında Aslı'yla birlikte Mordoğan yakınlarındaki o gözden uzak koya yaptıkları hafta sonu kaçamağına ait bir anıydı (Eroğlu, 2012, s. 31).

3.13.3.Diyalog

Issızlığın Ortası, Adını Unutan Adam, Yarım Kalan Yürüyüş, Belleğin Kış Uykusu, Yürek Sürgünü ve Kusma Kulübü romanlarında diyalog tekniği kullanılmıştır.

Issızlığın Ortası romanında Muhtar ile Ayhan arasında Papaz'ın ölümü ve Ayhan'ın o köye gelişi ile ilgili diyalogları geçmektedir.

Biz dünyaya gelmeden önceki müdahalenin önemi bir mücahidi olduğunu biliyor muydunuz?

Biliyordum.

Ve ona karşı özel bir düşmanlığınız yok muydu?

Yoktu.

Sizi muhtar konusunda kışkırtan biri oldu mu?

Olmadı.

Emin misiniz?

Eminim (Eroğlu, 2014, s. 214).

A.U.A romanında Tarık bir pilot karşılığında 33 kişinin serbest kalmasını onur kırıcı olarak değerlendirmektedir. Bu durum ile ilgili Tarık ve psikiyatrist arasında geçen konuşmalar diyalog tekniği ile verilir.

Ama şanslıydınız, bir buçuk yıl sonra bir esir değişimi nedeniyle serbest bırakıldınız. Geri dönüp askerliğinizi yaptınız, sonra İstanbul'a geldiniz.

Ama biliyor musunuz, beni en çok rahatsız eden neydi?

Neydi diyor kadın.

Bir bölü otuz üç olmak, diyorum

O günün utancını hatırlayarak, hepimiz otuz üç kişiydik diye anlatmaya koyuluyorum. Çoğumuz müebbet hapse mahkûmduk. Bizi neye karşılık serbest bıraktılar biliyor musunuz? (Eroğlu, 2013, s. 82)

Y.K.Y romanında Doktor Şakir Artan Korkut'un vurulması üzerine savcılıkta verdiği ifadede onun olağanüstü biri olduğunu diyalog tekniği ile anlatır.

Bağırıyor mu?

Hayır, bir ceset kadar sessiz

Öyleyse komada.

Hayır sayıklıyor. Dün bütün gece kendi kendine konuştu.

Bütün gece?

Evet (Eroğlu, 2014, s. 112).

Belleğin Kış Uykusu romanında adlarını hatırlayamayan Bay G ve Bay M'nin geçmişini hatırlamak için birbirleri ile konuşmalarına yer verilmiştir.

G:Annemi de babamı da hatırlıyorum, diye mırıldandı. Ama bir kardeşim var. Evet, evet... Adı Ahmet...

M: Adı duyunca yumruk yemiş gibi sarsıldığını hissetti.

Şaşkınlığını kontrol eder etmez atıldı. Ahmet mi? Yanıldığınıza emin misiniz?

G: Tabii ki yanılmıyorum. Eminim.

M. bakışlarını Bay G. cevapsız gözlerinden Palyaço 'nun komik yüzüne çevirerek mırıldandı. Galiba benim kardeşimin de adı Ahmet'ti (Eroğlu, 2015, s. 34).

Palyaço ile Bay M arasında özgürlük kavramı ile ilgili karşılıklı sorgulamaya yer verilmiştir.

Palyaço,'Gökyüzünde başıboş sürüklenen bir uçurtma...'dedi sayıklar gibi. 'Özgürlük, bu demek olsa gerek'

M, ihtiyatla başını salladı. Oyuna gelmeyecekti. Her zamanki gibi kafasını karıştırmaya çalışıyordu hınzır adam.'Özgürlük bağlantısızlık mıdır?''Bir halden öteki hale geçmek, her şeyden vazgeçebilmek,' dedi.

Evet, yanılmamıştı; palyaço kafasını karıştırmaya çalışıyordu. M, gerilemeyeceğini haber veren bir tonla atıldı:'Ya özgürlükten vazgeçmek! Buna ne ada vereceğiz?'

'Özgürlüğün en saf biçimi...' dedi palyaço(...) (Eroğlu, 2015, s. 202)

Palyaço, Bay M ve Bay G. belleklerini yitirdiklerini bu nedenle de isimlerini hatırlayamadıklarını söylemektedir.

Bay G;

Ne yazık ki nezaketinize aynı biçimde karşılık vermeyeceğim. Yani, size adımı söyleme durumunda değilim... Çünkü hatırlamıyorum. Ancak adımla ilgili hatırladığım tek şey G harfi... Sanıyorum G. başlıyordu adım.

Adları harf olan iki yolcu! M sonra düşüncelerini üç diye düzelterek cevap verdi: 'M...' Galiba benim hatırladığım da sadece bu. Bende başka bir şey hatırlamıyorum(...) Belleği olmayan iki yolcu.

Palyaço;

Çünkü bellek yoksa suç da günah da yoktur. Desenize, bir bebek kadar masum iki yolcu ile birlikteyim (Eroğlu, 2015, s. 19).

Cem, Kadir'in hayatını merak eder ve onun hakkında bilgi toplamaya çalışır. Cem hakkında Fazilet ile Kadir'in aralarında geçen diyaloga yer verilmiştir.

Sizden ne istiyor?

Bilmiyorum.

Fazilet, Hala koluna dokunan hafifçe sıktı.

Desenize, o da sizin benim gibi bir şeylerin peşinde (Eroğlu, 2014, s. 216).

Kusma Kulübü romanında kulübe yeni üye olan Umut kusma eylemini anlayamaz. Nihan ile Umut arasında kusmak ile ilgili karşılıklı konuşmalara yer verilmiştir.

Kusmak zararlı şeylerin vücuda girmesini önleyen bir refleks olaydır. Korunma bir tür arınma.

Dün gece zararlı olan, korunmamız gereken neydi?

Mesela sahtekârlık(...) ikiyüzlülük, mesela acıma duygusunun meta haline getirilmesi (Eroğlu, 2014, s. 68).

Zeynep ve Umut Kusma Kulübünden ayrılıp Avustralya'ya gitmek isterler. Ancak Umut kendi vicdanına yöneldiğinden dolayı bu fikrinden vazgeçer. Zeynep ile Umut'un bu seyahat ile ilgili konuşmalarına yer verilmiştir.

(...)Telefonu kapatmadan Zeynep'e onunla Avustralya'ya gitmeyeceğimi söyledim.

Peki, ne yapacaksın?

Göğsüme, V. 'den bana miras kalan, artık korkmadığımı vicdanıma dokundum (...) Vicdanımı tutkularımın Tanrı'sı kılıp 'Kusacağım' dedim. Yapmak istediğim bu (Eroğlu, 2014, s. 327).

9,75 santimetrekare romanında Zinar, çocuklukta anne ve babasının tartışması sırasında yüzünde oluşan 9,75 santimetrekare yara ile ilgili Zinar ve Serap arasında geçen diyaloga yer verilmiştir.

Çocuklukta mı oldu? Başımı sallıyorum. Nasıl?

Ondan kurtuluş yok. Peki, hikâyeyi sonuna kadar dinleyebilir mi? Emin değilim.

Öğrenmek istemezsin, diyorum.

İsterim.

Berbat bir hikâye, diye tekrar uyarıyorum.

İnatla başımı sallıyor.

Kaza mıydı? (Eroğlu, 2014, s. 54)

Fay Kırığı-1: Mehmet romanında Simin ve Mehmet'in ilişkilerinde yaşadıkları üzerine diyalog tekniğinden yararlanılarak anlatılmıştır.

İçgüdüleriniz sizi hiç aldatmadı mı?

Tabi ki aldatmıştı. İki kez dedi. İçgüdüümü dinleyerek, bu kez beni terk etmez dediğim kadın, art arda iki kez terk etti beni.

Aynı kadın? Hem de iki kez ha? (Eroğlu, 2014, s. 38)

SONUÇ

Modernizmin eleştirisi olarak ortaya çıkan postmodernizm, modernizmdeki akıl ile her şeye hâkim olabileceği bilimin kesinliğini, insanı köleleştiren teknoloji yerine her şeyin kurmaca olduğunu yaşadığımız evrenin bile birileri tarafından tasarlandığını savunmaktadır. Kısaca modernizmin değerli kıldığı her şeyi değersizleştirerek onun kurallarını yıkmaktadır.

Mehmet Eroğlu'yu genel olarak değerlendirdiğimizde modernist yazardır. Ancak modernist ile postmodernist kavramları birbirine yakın tarihlerde ortaya çıktığından dolayı aynı roman içerisinde hem modernist unsurlara hem de postmodernist unsurlara Eroğlu'nun romanlarında rastlamak mümkündür. Hasan Yürek, "Eroğlu'nun Romanlarında Yapı, Tema ve Anlatım" çalışmasında Eroğlu'yu modernist bir yazar olarak ele almaktadır. Ancak Eroğlu romanlarında üstkurmaca, metinlerarasılık, çoklu bakış açısı, zaman, mekân, çok kültürlülük, yabancılaşma unsurlarını işlemesi bakımından Eroğlu'yu postmodern yazar olarak da değerlendirebiliriz.

Eroğlu, üniversite yıllarında birçok yazarın eserlerini okumuş ama bilinçli olarak Attilâ İlhan'ın yönlendirmesi ile edebiyat dünyasına girmiştir. Eroğlu, eserlerinde Attilâ İlhan'ın romanlarına ve şiirlerine gönderme yapmıştır.

Yazar, romanlarında darbeyi ve darbenin insan psikolojisinde bıraktığı etkinin yanı sıra birçok konuya da değinmiştir. Eroğlu, darbeyi yaşayan biri olarak darbeyi tarafsız bir şekilde topluma yansıtmaya çalışmıştır. Eroğlu, romanlarında darbeyi tarafsız bir şekilde anlatmaya çalışması bakımından birçok farklı kişinin dikkatini çekmiş ve farklı kesimler tarafından yazarın romanları üzerine değerlendirme yapılmıştır.

Mehmet Eroğlu, *9,75 Santimetrekare*, *Yüz:1981*, *Fay Kırığı* üçlemesi romanlarında günümüz Türkiye'sinin sorunlarını gün yüzüne çıkarmaktadır. *Yüz:1981* romanında isimsiz kahramanın oturduğu apartmanda kuzey ve güney yüzünde çatlaklıklar oluşmuştur. Bu çatlaklıklar ile Türkiye'de var olan sağ-sol çatışması ve olaylar karşısında kişilerin kayıtsız kalması eleştirilmektedir. Yazar, romandaki bireyler vasıtası ile Türkiye'nin gündemine eleştiri yapmıştır. *Fay Kırığı* üçlemesinde bugün bile hala yerine oturtulamamış Güneydoğu meselesi Mehmet ve Rojin üzerinden işlenmiştir. Romanda Türk-Kürt ayrımı yapılmadan

hepimizin millet olarak aynı olduğumuz birbirimizden üstünlüğümüzün olmadığına vurgu yapılmaktadır. 9,75 Santimetrekare romanında Zinar'ın sürekli unutmak istediği geçmişini Gezi Parkı olayları ile tekrar hatırlamaktadır. Yazar, romanda Gezi Parkı olaylarına da kısaca değinerek Türkiye'de olan olayların her ne kadar atlatılmış görünse de insanların üzerindeki o psikolojiyi atamadıklarında herhangi bir olay karşısında bunların birbirini tetikleyerek daha çok yıkım yarattığını anlatmaktadır.

Eroğlu'nun romanlarının genelinde bireyler bilinç bulanıklığı yaşamaktadır. Bilinç bulanıklığı sebebi olarak da darbeyi yaşamaları, geçmişin verdiği acıdan kurtulamamaları ve bireylerin sonunda intihar etmeleri anlatılır. Eroğlu romanlarında ağırlıklı olarak tasvir yer vermiş ve bu tasvir kişilerin psikolojisini yansıtmak amacıyla mekân üzerinden verilmiştir. Yazarın 14 romanında farklı kurgu ve teknikler kullanılmıştır. *Issızlığın Ortası*, *Yarım Kalan Yürüyüş* ve *Geç Kalmış Ölü* romanlarında gerilimin üst düzeyde tutulması açısından polisiye roman tarzında kurgulanmıştır. *Belleğin Kış Uykusu*, *Yarım Kalan Yürüyüş* ve *Adını Unutan Adam* romanlarında fantastik kurgu hâkimdir. Romanda geriye dönüş, iç konuşma, diyalog tekniklerini sıklıkla kullanmıştır. Yazarın romanlarında geri dönüş teknikleri kullanırken bazen bu geri dönüşler kısmi olarak bazen de bütüncül olarak yapılmaktadır. Eroğlu, anlatımı zenginleştirmek için alışılmamış bağdaştırmalara yer vermiş ve dilin akıcı olmasına özen göstermiştir.

Romanlarda geçen zaman unsuru bazı romanlarında kronolojik olarak geçmemektedir. Bireyin yaşadıkları geçmiş-şimdi-gelecek olarak hatırlama üzerine kurulmuştur ve bazen de bu hatırlamalar çağrışım yolu ile yapılmıştır.

Eroğlu'nun romanlarını mekân olarak incelediğimizde yazar mekân tasvirlerine yer verdiği için dolaylı olarak yazarın iki romanı dışından mekânı modernist unsura yakın olduğunu söyleyebiliriz. Yazar, romandaki kişilerin psikolojisini yer verebilmek için onların gözü ile bir şehrin kasvetli ve sisli havasından bahsetmektedir.

Sonuç olarak yazarın romanları hakkında genel bir değerlendirme yapıldığında iç içe geçmiş kurguya sahip olduğu ve yazarın romanlarında işlediği temalar ile yaşadığımız toplumun sesi olmuştur. Eroğlu, Türkiye'nin gündemine

de değinerek olaylar karşısındaki tepkisizliğimizi ve giderek sıradanlaşmamızı eleştirmektedir. Eroğlu romanlarında postmodern unsurları da barındırdığını ve biręok farklı unsurları işlemesi yönünden 80 sonrası dönemine ses getirdiğini söylemek mümkündür. Mehmet Eroğlu'nun romanlarında yapı, tema, anlatım ve varoluşçuluk ile ilgili tezler yapılısada postmodern ile ilgili bir çalışma yapılmamış olup bundan sonra yapılacak çalışmalara kaynaklık etmesini temenni ediyorum.

KAYNAKÇA

- Aktulum, K. (2011). *Metinlerarasılık/Göstergelerarasılık*. Ankara: Kanguru Yayınları.
- Aktulum, K. (2014). Tahsin Yücel'in Yalan Adlı Romanında Yazınsal Bir İzlek Olarak Aşırmacının Portresi. *Bilig Dergisi*, 68, 01-24.
- Ateş, D. (2008). Modernden Postmodern Anlatılara Uzanan Yolculuğunda Roman Kişisinin Birey Olma Sorununa Genel Bir Bakış. *Hece Dergisi*, 12, 138.
- Aydın, M. (2008). Postmodernizm ve Eleştirisi. *Hece Yayınları Modernizmden Postmodernizme Özel Sayısı*, 138.
- Bayrak, Ö.& Yaprak, T. (2012). Üstkurmaca ve Gerçeklik Bakımından Orhan Pamuk'un Masumiyet Müzesi Romanlarında Postmodern Unsurlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 53-64.
- Çelik, D. (2005). *Yeni Tarihselcilik Kuramı ve Türk Edebiyatında Postmodern Romanları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çetin, N. (2003). *Roman Çözümleme Yöntemi*. Ankara: Öncü Basımevi.
- David, H. *Postmodernliğin Durumu*. (Çev. Sungur Sayran). İstanbul: Metis Yayınları.
- Ecevit, Y. (2012). *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, M. (2009 a). *Yüz:1981*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Eroğlu, M. (2009 b). *Düş Kırgınları*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Eroğlu, M. (2012). *Fay Kırığı-2 Emine*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Eroğlu, M. (2013 a). *Fay Kırığı-1 Mehmet*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, M. (2013 b). *Fay Kırığı-3 Rojin*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, M. (2014 a). *Yürek Sürgünü*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, M. (2014 b). *Yarım Kalan Yürüyüş*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, M. (2014 c). *Zamanın Manzarası*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, M. (2014 d). *Geç Kalmış Ölü*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, M. (2014 e). *9,75 Santimetrekare*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, M. (2014 f). *Yazmak ve Roman Üzerine* Söyleşiler.
- Eroğlu, M. (2015). *Belleğin Kış Uykusu*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, M. (2016 a). *İssizliğin Ortası*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, M. (2016 b). *Adını Unutan Ada*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eroğlu, M. (2017). *Kusma Kulübü*. İstanbul: İletişim Yayınları.

- Eşmekaya, D. (2001). Mehmet Eroğlu: 'Genel Kabul Gören Her şey En Fazla Üçüncü Sınıftır', *Dil Dergisi*, 75-76.
- Eyüpoğlu, İ. Z. (1995). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*. İstanbul: Sosyal Yayınları.
- Fromm, E. (1996). *Sağlıklı Toplum*. (Çev. Y. Salman ve Z. Tanrısever), İstanbul: Palme Yayınları.
- Güvenç, B. (1991). *Türk Kimliği*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İsmet, E. (2006). *Postmodernizm ve Edebiyat*. İstanbul: Anı Yayıncılık.
- Karataş, T. (2011). *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. (2). İstanbul: Sütun Yayınları.
- Kolçakoğlu, B. (2010) *Yerli Bir Postmodern İhsan Oktay Anar*. Konya: Palet Yayınları.
- Lewis B. (2006). *Postmodernizm ve Roman Postmodern Düşüncenin Eleştirel Sözlüğü*. (1). Ankara: Babil Yayınları.
- Narlı, M. (2007). *Roman Ne Anlatır Cumhuriyet Dönemi (1920-2000) Türk Romanı Üzerine Tematik Bir Tasnif ve Değerlendirme*. (1). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Öztop, E. (2006). Mehmet Eroğlu: İnsanoğlu'nun Erdemleri Acılarına Verdiği Karşılıklardır, *Hürriyet Gösterisi*, 40-41.
- Parla, J. (2000). *Don Kişot'tan Bugüne Roman*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Rosenau, P. M. (1992). *Postmodernizm ve Toplum Bilimleri*. (Çev. Tuncay Birkan). (1.Baskı). Ankara: Ark Yayınları.
- Sağlık, Ş. (2008). Modern/Postmodern Öykü ve Romanda Anlatıcının Değişimi ve İşlevi. *Hece Öykü Modernizmden Postmodernizme Özel sayısı*, 138-140.
- Sazyek, H. (2002). Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler. *Hece Dergisi Türk Romanı Özel sayısı*, 2(8), 65-67.
- Şaylan, G. (2006). *Postmodernizm*. Ankara: İmge Yayınları.
- Tekin, M. (2001). *Roman Sanatı*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Tolan, B. (1981). *Çağdaş Toplumun Bunalımı: Anomi ve Yabancılaşma*. Ankara: Ankara İktisadi ve Ticaret Akademisi Yayınları.
- Yaprak, T. (2012). *Postmodernizmin Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Yansımaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Yeniçeri Ö. (2007). *Yozlaşma ve Yabancılaşmaya Karşı İtirazlar*. İstanbul: IQ Yayınları.
- Yürek, H. (2009). *Mehmet Eroğlu'nun Romanlarında Yapı, Tema ve Anlatım*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=NtBAevXNhYaNqJFoAcdBdjPpLwxrbRuyedfossY4ld78ikrUoaBxPDd81OV0dnq6>.

Yürek, H. (2012). *İnsan Manzaralarının Ressamı Mehmet Eroğlu'nun Romancılığı*, Ankara: Otorite Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı-Soyadı	Habibe Aslan
Doğum Yeri-Tarihi	Ayancık-1991
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Ordu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Yüksek Lisans	Ordu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller (varsa)	
Bilimsel Faaliyetleri (varsa)	IX. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Birliği Kongresi Makaleler Kitabı “Halide Edip Adıvar’ın Yedigün Dergisindeki Yazılarında Kadın ve Kadın eğitimi“ adlı makale yayını
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	Habibe__aslan@hotmail.com
Tarih	